

Створення конкурентних умов в оподаткуванні та стимулювання економічної діяльності в Україні

Світові експерти, міжнародні
організації, лідери думок та галузеві
асоціації щодо урядового
законопроекту №3630

МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ
УКРАЇНИ

Трудень 2015

1.	ПОСЛИ КРАЇН «ВЕЛИКОЇ СІМКИ» У КИЄВІ ВІТАЮТЬ УЖЕ РОЗПОЧАТІ ОБГОВОРЕННЯ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ ТА ЇЇ АДМІНІСТРУВАННЯ	3
2.	ANDY HUNDER: «ПІДТРИМКА МВФ Є КЛЮЧОВИМ ПІДґРУНТЯМ ДЛЯ ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ»	4
3.	ЧІМЯО ФАН: РЕФОРМА МАЄ БУТИ НЕЙТРАЛЬНОЮ ДЛЯ ДОХОДІВ БЮДЖЕТУ	5
4.	ГОР БУРАКОВСЬКИЙ: ЯКА ПОДАТКОВА РЕФОРМА ПОТРІБНА УКРАЇНІ	11
5.	АНДЕРС ОСЛУНД: УКРАЇНІ ПОТРІБНА РАДИКАЛЬНА, АЛЕ РОЗУМНА ПОДАТКОВА РЕФОРМА	13
6.	РОБЕРТ КОНРАД: ПОДАТКОВА РЕФОРМА – ЦЕ НЕ ПРОСТО ЗМІНА ЗАКОНОДАВСТВА.....	16
7.	АННА ДЕРЕВ'ЯНКО: В НИНІШНІЙ СИТУАЦІЇ «КОСМЕТИЧНІ» ЗМІНИ НЕ ДОПОМОЖУТЬ	22
8.	КРІС ВЕЙЛС: ЧОМУ НЕ МОЖНА СКАСОВУВАТИ ЄСВ	23
9.	АРТУР ЛАФФЕР: ВАМ ДОВЕДЕТЬСЯ РОБИТИ ТЕ, ЩО РОБИЛИ У ЄВРОПІ 100 РОКІВ ТОМУ, А НЕ ЗАРАЗ.....	24
10.	ДМИТРО ШИМКІВ: ПРО ПОДАТКОВУ РЕФОРМУ БЕЗ ЕМОЦІЙ.....	27
11.	ІГОР МІТЮКОВ: : "ЕХ, ЯКБИ ЯНУКОВИЧ НАС СЛУХАВ... АЛЕ ВІН СЛУХАВ ІНШИХ"	28
12.	АРТУР ЛАФФЕР: ГРОМАДЯНИ ПЛАТЯТЬ ПОДАТКИ ТІЛЬКИ ЧЕСНОМУ УРЯДУ.....	32
13.	АСОЦІАЦІЯ ПІДПРИЄМСТВ ЛЕГКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ: СПРОЩЕНА СИСТЕМА ОПОДАТКУВАННЯ, ЯКА ПОТРІБНА УКРАЇНІ.....	34
14.	ТЕТЯНА ПРОКОПЧУК: ПОДАТКОВА РЕФОРМА: ЩО ПОТРІБНО, ЩОБ ВДАЛОСЯ.....	36
15.	ІВАН МІКЛОШ: ЯКІ РЕФОРМИ Є СПРАВЖНІМИ, А ЯКІ – НІ.....	38
16.	ПОРАДИ ВГОЛОС. СЛОВАЦЬКИЙ РЕФОРМАТОР ІВАН МІКЛОШ ПРО ТЕ, ЯК УКРАЇНІ ПЕРЕМОГТИ КРИЗУ	40
17.	СЕРГІЙ ФУРСА: ПОПУЛІЗМ ТА ПОДАТКИ, АБО ЧОМУ ПРАВА ЯРЕСЬКО	44
18.	РОМАН ШПЕК: ПОЛІТИК! ЗМЕНШУЄШ ПОДАТКИ - НЕ ЗАБУДЬ І ПРО ВИДАТКИ!	46
19.	ОЛЕКСАНД ВАЛЬЧИШИН: ЧОМУ ЗНИЖЕННЯ ПОДАТКІВ ЛИШЕ ПОГЛИБИТЬ РЕЦЕСІЮ	48

20.	ТЕТЯНА СТРЕТОВИЧ: ПОДАТКОВА РЕФОРМА ПО-ПАРЛАМЕНТСЬКИ: ЩО НЕ ТАК	51
21.	ЖЕРОМ ВАШЕ: ЗНИЖЕННЯ ПОДАТКОВИХ СТАВОК НЕ ЗАМІНИТЬ РЕФОРМИ	53
22.	ДМИТРО СОЛОГУБ: ПОДАТКОВА РЕФОРМА: ПОГЛЯД ІЗ НБУ	56
23.	ІВАН МІКЛОШ: ВІЙНА СВІТІВ: ПОДАТКОВА РЕФОРМА ЯК ТЕАТР АБСУРДУ	59
24.	АНДЕРС АСЛУНД: ПРОЕКТ ЮЖАНИНОЇ ВИКЛИЧЕ КОЛЛАПС ГРИВНІ	63
25.	ДЖОРДЖ СОРОС «Я РІШУЧЕ ПІДТРИМУЮ ПЛАН МІНІСТРА ФІНАНСІВ, ОСКІЛЬКИ ЛИШЕ ВІН ВІДПОВІДАЄ ВИМОГАМ МВФ»	64
26.	СЕРГІЙ ФУРСА: «ПОДАТКОВА РЕФОРМА: МВФ НІКОЛИ НЕ ПРОПУСТИТЬ ПОПУЛІСТСЬКИЙ ВАРІАНТ ВР»	66
27.	ІВАН МІКЛОШ: ЩО ТАКЕ РИЗИК І ЩО ТАКЕ БЕЗНАДІЙНІСТЬ	67
28.	ОЛЕНА БІЛАН: ПОДАТКОВА РЕФОРМА ГРУЗІЇ: ЧОМУ ПОТРІБНО ПОВЧИТИСЯ УКРАЇНІ	69
29.	ВІКТОРІЯ СТРАХОВА: СЕНС УКРАЇНСЬКИХ РЕФОРМ – ЖИТИ ВІДПОВІДАЛЬНО ТА ЗГІДНО ЗІ СТАТКАМИ	72
30.	ЛЕШЕК БАЛЬЦЕРОВИЧ: РАДИКАЛЬНІСТЬ ОЗНАЧАЄ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ	74
31.	СГО CLUB: ЗАКОНОПРОЕКТ №3630 ВІДПОВІДАЄ ОЧІКУВАННЯМ УКРАЇНСЬКОГО БІЗНЕСУ, ГРОМАДЯН ТА ПОТРЕБАМ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ	76
32.	БУКМЕКЕРИ: ЛЕГАЛІЗАЦІЯ ГРАЛЬНОГО БІЗНЕСУ ДОЗВОЛИТЬ СТВОРИТИ ЖИТТЄЗДАТНИЙ ТА КОНКУРЕНТНИЙ РИНОК ГРАЛЬНИХ АВТОМАТІВ	77
33.	КЛУБ ГОТЕЛІЕРО ПІДТРИМУЄ УРЯДОВІ ІНІЦІАТИВИ ЩОДО ЛЕГАЛІЗАЦІЇ ГРАЛЬНОГО БІЗНЕСУ ТА СПРАВЛЯННЯ ТУРИСТИЧНОГО ЗБОРУ	79
34.	УКРАЇНСЬКИЙ ЦЕНТР КОНТРОЛЮ НАД ТЮТЮНОМ ПІДТРИМУЄ ПРОПОЗИЦІЇ МІНФІНУ ЩОДО ЗРОСТАННЯ АКЦИЗІВ НА ТЮТЮНОВІ ВИРОБИ	80

ПОСЛИ КРАЇН «ВЕЛИКОЇ СІМКИ» У КИЄВІ ВІТАЮТЬ УЖЕ РОЗПОЧАТІ ОБГОВОРЕННЯ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ ТА ЇЇ АДМІНІСТРУВАННЯ

<https://www.gov.uk/government/world-location-news/statement-of-g7-ambassadors-on-tax-system-of-ukraine.uk>

Посли країн «Великої сімки» у Києві вітають уже розпочаті обговорення щодо удосконалення податкової системи України та її адміністрування. Ця система потребує реформ, а саме: спрощення процедур, зниження корупції та забезпечення виконання своїх податкових зобов'язань фізичними особами та компаніями. Без цього нинішній і майбутній уряд не матимуть ресурсів для інвестування у розвиток та процвітання України у майбутньому.

Ми твердо віримо, що будь-які зміни у податковій системі України мають стати наслідком чесних та відкритих обговорень між урядом, народними депутатами, українськими та міжнародними компаніями, які здійснюють свою діяльність в Україні. Ці зміни мають забезпечити фіскальну стабільність. Так само важливо, щоб ці зміни відповідали зобов'язанням України перед Міжнародним валютним фондом (МВФ). На нашу думку, кожний законопроект, що розглядається у Верховній Раді, має це враховувати. Нинішній уряд багато та конструктивно працював над виконанням вимог МВФ протягом останнього року. Ми вітаємо це та готові співпрацювати з парламентаріями та урядом з метою виконання програми МВФ, що дозволить забезпечити більшу стабільність і створить умови для зростання економіки України.

ANDY HUNDER: «ПІДТРИМКА МВФ Є КЛЮЧОВИМ ПІДґРУНТЯМ ДЛЯ ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ»

Американська торговельна палата в Україні підтримує зусилля українського уряду та парламенту, спрямовані на проведення податкової реформи в Україні

<https://www.facebook.com/photo.php?fbid=1063004123733776&set=a.113457198688478.10434.100000725961339&type=3&theater>

Ми підтримуємо заходи, покликані вивести економіку з тіні, оскільки ухиляння від сплати податків (включаючи несплату акцизного податку) шкодить міжнародному бізнесу, який не може конкурувати з компаніями, що уникають сплати податків.

Дуже важливі передбачуваність податкового законодавства, спрощення адміністрування податків (правила мають бути простими та зрозумілими) та реформа Державної фіскальної служби України та її офісів на місцях (має бути переглянута структура та якість послуг фіскальних органів, впорядкована та покращена взаємодія між податковою та митною функціями).

Водночас, міжнародні інвестори, що працюють в Україні, дуже потребують подальшого економічного розвитку та стабільності валютного курсу.

Підтримка МВФ є ключовим підґрунтям для відновлення економіки України. Надзвичайно важливо забезпечити виконання всіх зобов'язань, взятих Україною, щодо втілення програми макроекономічної стабілізації, як було погоджено з міжнародними партнерами. Необхідно, щоб уряд мав можливість продовжувати просуватися курсом реформ.

Важливо, щоб уряд та парламент працювали разом над підтримкою української економіки та виведенням країни з тривалої економічної кризи. Члени Американської торговельної палати вірять, що влада не допустить поспішного прийняття будь-яких податкових змін без досягнення консенсусу між державними органами, бізнесом та суспільством.

Інвестори вимагають простої та прозорої системи адміністрування податків, зниження податкового навантаження на фонд оплати праці, забезпечення стабільності податкового законодавства та реформування фіскальних органів.

ЧІМЯО ФАН: РЕФОРМА МАЄ БУТИ НЕЙТРАЛЬНОЮ ДЛЯ ДОХОДІВ БЮДЖЕТУ

Інтерв'ю Директора Світового Банку в Україні, Білорусі та Молдові Чімяо фан: «Немає сенсу затверджувати нові проекти, якщо існуючі просто висять»

<http://www.epravda.com.ua/publications/2015/11/12/566955/>

Директор Світового банку в Україні, Білорусі та Молдові Чімяо Фан – найбільш "закритий" представник світових фінорганізацій, що працює в Україні.

Ще донедавна він намагався уникати будь-яких контактів з пресою. І це притому, що Світовий банк – другий за обсягами допомоги Україні, поступаючись лише ЄБРР.

Чімяо Фан обережно відповідає на запитання та виглядає досить "закритим", - аж доти поки його не попросили перевести два китайські сувої, що висять на стіні його кабінету. "Давня китайська поезія досить важка для перекладу", - відразу змінюється господар кабінету.

За його словами один із них можна перевести: "Щоб досягти перемогу, треба завоювати серця навіть своїх ворогів", а другий: "Без розуміння ситуації в усьому світі навіть кращі техніки не дозволять досягти успіху".

- Чи вийшла українська економіка вже з кризи?

- Ми бачимо початкові ознаки відновлення після літа, але економіка ще не вийшла повністю з кризи.

Через уповільнення, падіння зовнішнього попиту, через макроекономічне коригування всередині країни, через конфлікт на Сході ми очікуємо, що падіння цього року складе 12% ВВП. Якщо уряд продовжуватиме політику стабілізації та реформ, а на Сході не спалахне знову конфлікт, ми очікуємо зростання економіки наступного року на 2%.

- Останні місяці ми бачили стабілізацію економічних показників. Зважаючи на це, чи можна сказати, що українська економіка вже досягла дна? Наскільки ви оцінюєте ризики, що українська економіка знову зірветься в падіння?

- Ми побачили досягнення дна цього року. Почалося зростання.

Наступного року воно може бути вищим, але є багато ризиків. Це буде залежати від того, чи вдасться уряду втримати стабільне макроекономічне становище.

Ми бачимо багато ризиків у зв'язку з дебатами про податкову реформу. Якщо уряд не зможе втримати жорстку монетарну та податкову політику, якщо бюджетний дефіцит буде зростати і інфляція буде високою, тоді навіть цього зростання в 1% можна не досягнути.

І звісно є велика непевність щодо того, що буде на Сході.

- Цього року, як і минулого, Світовий банк кілька разів погіршував свої прогнози. При тому, що цього року політичні ризики, що пов'язані з конфліктом, були набагато слабкіші, ніж рік тому. З чим був пов'язаний цей перегляд?

- Очевидно, що конфлікт був набагато суворішим минулого року та до літа, і це мало дуже значний вплив на падіння. Але також ми спостерігаємо послаблення глобального попиту.

Ми бачимо рецесію Росії, у Європи відновлення повільніше, і Україна не змогла диверсифікувати свій експорт до Азії, як хотілось.

Також відбувається макроекономічне коригування, що є необхідним для досягнення стабільності. Це також обмежило внутрішнє споживання і внутрішній попит. Тому не є дивним, що падіння було більшим, ніж минулого року.

Зовнішня торгівля

- Як ви оцінюєте, наскільки вплинуло на падіння української економіки торговельне обмеження з боку Росії? Якщо Росія виконає свої погрози і з наступного року введе повне ембарго на український харчовий експорт, як це вплине на макропоказники України?

- Треба подивитися на структуру українського експорту раніше.

До чверті українського експорту йшло до Росії. Навіть якби не було експортних обмежень, падіння російської економіки мало би вплив на падіння експорту з України.

Якщо крім цього є також обмеження експорту з України до Росії, це матиме ще більший вплив. Виробники можуть спробувати диверсифікувати свій експорт, знайти нові ринки, але на це піде якийсь час.

- Але чи враховує російське ембарго ваш прогноз на наступний рік?

- Ми дивимося на загальний попит від Росії. Якщо подивитися на експорт до Росії, то це продукція виробництва, металургії, матеріалів. Це той тип експорту, що залежить від зростання на російському ринку.

А харчові продукти – це лише маленька частина вашого експорту до Росії. Хоча вона і є важливою, але це не така велика частина, як машинобудування.

Це не лише питання попиту, але й пропозиції. Адже промисловість на Сході, в Донецькій і Луганській областях, постраждала внаслідок конфлікту. Навіть якщо підприємства досі існують, технологічні ланцюжки розірвалися і це також впливає на можливість експортувати товар.

- Рік тому були великі очікування щодо українського експорту до ЄС, які поки що не реалізуються. Ваші очікування, наскільки реалізувалися попередні розрахунки щодо зростання українського експорту до ЄС? А якщо ні, то за яких причин?

- Девальвація валюти минулого року допомогла Україні зберегти свій експорт як до Росії, як до Європи, так і до інших ринків. Без ринкового обмінного курсу, експорт був би під значно більш негативним впливом, ніж зараз.

Диверсифікація залежить від багатьох речей. Це залежить від типу продукції, що ви екпортуєте. Якщо це харчові продукти, тоді є санітарні і фітосанітарні стандарти, які відрізняються в ЄС та на азійських ринках. Піде якийсь час, щоб українські виробники могли отримати виконання цих стандартів на різних ринках і отримати відповідну сертифікацію. Також є питання щодо якості і типу продукції, яка є потрібною на різних ринках.

Навіть якщо у вас належні продукти і сертифікати, треба знайти належні канали виходу на ринок у різних країнах. На все це потрібен час.

- Але рік тому, коли Україна вже підписала Угоду про асоціацію, були певні розрахунки щодо того, як буде зростати український експорт в ЄС та інші країни. Зараз, озираючись на ці розрахунки, наскільки вони справдилися? Якщо ні, то чому?

- Зараз надто рано це оцінювати. Пам'ятайте, що глибока та всеосяжна зона вільної торгівлі вступає до сили лише з 1 січня наступного року. Але певний експорт вже допускається на ринок ЄС.

Очевидно, що у вас буде набагато масштабніший ринок для експорту продукції, яку ви добре виробляєте. До того ж, треба розглядати конкретні сегменти продукції. Різні продукти по-різному зможуть скористатися відкриттям європейського ринку.

- Скільки часу потрібно для подібних розрахунків?

- Треба, щоб процес діяв якийсь час. Оскільки режим ще не вступив до сили, то не можна оцінювати вплив. Потрібен час, щоб його вивчити.

Деякі експортери можуть зробити це швидше, іншим потрібно більше часу.

Якщо Угода про асоціацію та про глибоку та всеосяжну зону вільної торгівлі вступить до сили 1 січня наступного року, то вже за рік можна буде говорити про вплив.

Податкова реформа

- Наразі склалася ситуація, що у нас є дві моделі податкової реформи. Наскільки ви вважаєте цей формат допустимим? Яким ви бачите подальший розвиток подій?

- Очевидно, що Україна повинна реформувати податкову систему. Адже поточна податкова система має низку проблем. По-перше, вона складна, по-друге, непрозора, по-третє, має дуже вузьку податкову базу.

Чинна податкова система накладає дуже великий тягар на законослухняні компанії та громадян. Окрім того, вона заохочує до ухилення від сплати податків. І це дуже несправедливо. Враховуючи ці проблеми, я вважаю, що податкова реформа має рухатися в напрямку більшої прозорості та спрощення системи.

Одна з основних проблем чинної системи в тому, що вона має багато винятків. З цим також пов'язана інша проблема – у податкових органів є багато повноважень, які дозволяють їм на власний розсуд тлумачити податкове законодавство. Ми вважаємо, що основним є видалити систему винятків з податкової системи.

Наведу приклад з ПДВ. Якби у 2013 році усі пільги по сплаті ПДВ були скасовані, і компанії працювали на базовій ставці податку, ви б отримали вдвічі більше доходів від ПДВ. Через усі ці податкові винятки та звільнення від сплати фактичні збори ПДВ склали лише 44% від потенційних зборів.

Якщо скасувати усі ці винятки і звільнення, ви зможете розширити податкову базу. Це дозволить і знизити ставку ПДВ для тих компаній, які дотримуються законодавства.

Другий момент стосовно податкової реформи: коли ви знижуєте податки, ви повинні або забезпечити інші джерела фінансування ваших видатків, або ж знизити їх.

Україна вже має доволі високий дефіцит бюджету. Якщо ви будете знижувати податкові ставки та скасовувати податки без зменшення витрат, дефіцит бюджету збільшуватиметься. Це прискорить інфляцію, спричинить економічну нестабільність, призведе до коливань обмінного курсу.

Такий сценарій стане катастрофою для України. Він поверне її до кризи.

Саме тому важливо, щоб моделі податкових реформ обговорювалися в контексті формування видатків бюджету. Ви повинні визначитися з тим, скільки повинні витратити на охорону здоров'я, освіту, соціальну сферу, пенсії.

Ми рекомендуємо проводити податкову реформу, але в короткостроковій перспективі ця реформа має бути нейтральною для доходів бюджету.

- Міністр соціальної політики Павло Розенко не бачить можливості для скорочення дефіциту бюджету за рахунок урізання соціальних видатків. У чому ви бачите джерела погашення дефіциту і скорочення?

- Це та дискусія, яку мають провести члени парламенту і уряду. Якщо ніхто не хоче йти на зниження видатків у своїй галузі, тоді звідки візьметься економія? Звісно зараз треба зберігати доволі високий рівень соціальних видатків.

Особливо це стосується субсидій на житлово-комунальні послуги для того, щоб пом'якшити вплив зростання тарифів. Але у довгостроковій перспективі ми вважаємо, що Україна має знизити деякі категорійні соціальні виплати та переадресувати ці гроші цільовим методом до справді вразливих і бідних верств населення.

Звісно, у часи податкової реформи неможливо зробити все одночасно. Але якщо ви хочете знизити податки, ви маєте також скоротити і видатки бюджету.

- Основна претензія до депутатського проекту податкової реформи зводиться до того, що він призведе в короткостроковій перспективі до різкого зниження бюджетних доходів.

Але з іншого боку, за експертними оцінками він призведе до покращення, приміром, у другий рік своєї дії. У зв'язку з цим, можливо, є сенс збільшити допомогу Україні для того, щоб вона швидше повернулася до високих темпів економічного зростання?

- Міжнародна допомога Україні вже була надзвичайно великою.

Це як життя у сім'ї. Ви не можете весь час казати друзям, що у вас немає грошей, але ви хочете піти до дорогого ресторану, тому чому б їм не позичити вам гроші. Кожна родина має жити відповідно до своїх доходів.

Так, у довгостроковій перспективі потрібно знизити податковий тягар для компаній та населення, але, на жаль, у короткостроковій перспективі ви не можете собі цього дозволити просто через зменшення податків. Зараз на економіку впливає не податковий тягар, а те, що лише обмежене коло компаній і громадян сплачують ці податки.

У вас надто багато податкових винятків, звільнень для "груп за інтересами" та олігархів. Податкова реформа має бути націлена на зняття цих особливих режимів та преференцій.

Саме через те, що ці привілейовані люди не платять податки, інші громадяни і компанії платять високі податки.

- Під виключеннями ви маєте на увазі скасування пільгового режиму зі сплати ПДВ для аграріїв. Що ще? І, власне, до якого рівня, ми зможемо знизити ПДВ, якщо відмінімо усі ці виключення?

- Сільське господарство – це лише один з прикладів. Також одна з проблем, у тому, що багато компаній ухиляються від сплати ПДВ, реєструючись як приватні підприємці-спрощенці.

Можна піти до ресторанів, навіть мережевих, і у вашому рахунку не буде вказаний ПДВ. Окрім того, повноваження податківців дозволяють їм на власний розсуд вирішувати, що можна вирахувати з бази ПДВ, а що не можна.

Подібний стан речей звукує податкову базу і заохочує бізнес ухилятися від сплати податків.

- Ми говоримо про знищення податкових пільг для багатьох галузей, насамперед для аграрної галузі при тому, що Україна критично залежить від аграрного експорту.

Чи не вважаєте ви, що скасування цих пільг призведе до нового витка економічної кризи, знищивши і так доволі крихке економічне відновлення?

- Як я сказав, для всіх цих реформ треба зробити важкий вибір, важке балансування. І сперечатися можна щодо будь-якого продукту.

Український агробізнес – це, як правило, великий бізнес. І до нього треба ставитися як до будь-якого бізнесу.

Якщо ви робите винятки для сільського господарства, то чому б не робити їх для машинобудування? Дебати щодо податкової реформи не зосереджувалися на питаннях рівності.

Насправді проблема у тому, що всі кажуть: "Я хочу зберегти свої привілеї, нехай хтось інший за це заплатить".

Але це не є шляхом до стабільності.

- Одним зі шляхів скорочення видатків Мінфін називає ревізію видатків освіти, соціальної політики і охорони здоров'я. Усі ці напрямки потребують реформ, які досі не були проведені.

Можливо, є сенс все ж таки проводити податкову реформу пізніше? Тобто провести ці зміни, а вже потім проводити податкову реформу?

- Усі ці реформи мають йти паралельно. Ви маєте вирішити, що має фінансувати уряд, в яких об'ємах ви можете фінансувати освіту, охорону здоров'я, соціальну сферу. В галузі соціального забезпечення слід проводити політику цільової соціальної підтримки, надавати цю підтримку лише тим, кому вона справді потрібна.

Одна з проблем, що були в Україні – це дуже низькі тарифи на газ та централізоване опалення. Через низькі тарифи на газ та теплопостачання НАК "Нафтогаз України" і компанії теплокомуненерго мали величезний дефіцит.

І хто скористався цими низькими тарифами у вашій системі? Кілька дуже багатих людей, які зробили свої статки у газовому секторі України. Вони брали газ, який мав бути скерований на опалення домогосподарств, і продавали його за набагато вищими цінами для виробництва.

І ці прибутки вони клали у власні кишені і на власні рахунки.

З одного боку є уряд, який має надавати субсидію компаніям "Нафтогаз" та теплокомуненерго. А з іншого боку є багаті люди, які зарobili на цьому великі статки.

Важливо розуміти, що стара система тарифів не була на користь громадян та бідних. Більше 40% цих субсидій на житлово-комунальні тарифи йшли багатшій частині населення. І менше, ніж 15% цих субсидій йшло до найбідніших прошарків населення.

- За нашою інформацією, міністерства відмовляються спілкуватися з Мінфіном і подавати йому свої пропозиції щодо урізання видатків. Часу залишилося дуже мало, буквально півтора місяці...

- Якщо депутати і міністри вирішать, що ви не можете скоротити видатки бюджету, тоді ви не можете скоротити податки.

Якщо ви не скорочуєте видатки, але скорочуєте податки, то що тоді буде? Ваш бюджетний дефіцит підстрибне і як ви будете його фінансувати? Через друкування грошей? У вас буде інфляція. І якщо це станеться, тоді міжнародна спільнота не зможе вас підтримати.

Тому важливо, щоб усі сторони – депутати, уряд, адміністрація президента – зібралися та провели розумну дискусію щодо того, наскільки вони готові знизити видатки і податки бюджету. Чим довше триватиме цей процес, тим більше непевності та ризиків це несе для України.

- У випадку прийняття ліберальної моделі податкової реформи Мінфін говорить про можливість зриву фінансування і програми МВФ, домовленостей з іншими кредиторами.

Чи припинить Світовий банк кредитувати Україну у випадку прийняття парламентської моделі податкової реформи?

- Я не можу спекулювати про те, що може статися в майбутньому. Але мушу сказати, що податкова реформа має проводитись відповідально.

Не можна подавати пропозиції податкових реформ, що можуть підірвати країну. Макроекономічна стабільність України сьогодні дуже крихка.

Щоб продовжувати зберігати цю стабільність, вам потрібне продовження фінансової підтримки з боку Світового банку та МВФ.

Якщо ви зробите податкову реформу або впровадите іншу політику, яка зробить цю фінансову підтримку неможливою, це буде великою проблемою для країни.

Чімяо Фан і Філіп Беннетт, перший віце-президент і головний операційний директор ЄБРР. Фото pinchukfund.org

Важливо, щоб усі сторони в Україні розуміли, що поточна макроекономічна стабільність в країні була завойована дуже дорогою ціною. Треба забезпечити, щоб ця дорога макроекономічна стабільність не була втрачена через безвідповідальну податкову реформу.

Україні буде набагато важче піднятися та почати зростати, якщо ви опинитеся в черговій макроекономічній кризі.

Програми Світового банку

- Зараз добігає кінця чергова чотирирічна програма співпраці Світового банку з Україною. Як ви оцінюєте ефективність реалізації цих програм? Який рівень вибірки коштів Світового банку зараз демонструє Україна?

- Як ви знаєте, ми є другим за розміром донором України за останні півтора роки. Світовий банк затвердив десь 4,5 млрд. дол. для України за останні 18 місяців.

Це більше, ніж 60% того, що Світовий банк надав Україні за 23 роки до цього.

Наша підтримка України зосереджується на трьох галузях.

По-перше, ми підтримуємо розвиток та стабілізацію економіки через позику на політику розвитку та програми бюджетної підтримки. Ми надали 2,25 млрд доларів за останні півтора роки на пряму бюджетну підтримку.

Це програми для покращення державного управління, для поліпшення ділового клімату, для реструктуризації енергетичного сектора, для водночас реформи державної допомоги, щоб вона була націленою, для стабілізації фінансового сектора. Окрім фінансової підтримки ми також надаємо технічну допомогу та політичні рекомендації для розробки та впровадження цих реформ.

Другий напрям нашої підтримки – ми інвестуємо в покращення базових послуг для населення. Ми надали підтримку в галузі водопостачання та водовідведення, поводження з побутовими відходами, енергетичній галузі, а також гідроелектростанціям та іншим галузям.

Ми є найбільшими інвесторами цих послуг. Це ті послуги, що потрібні і вам, і мені, і іншим громадянам України щоденно.

Третій напрямок нашої підтримки – це підтримка приватного сектора. У нас є кредитна лінія через "Укрексімбанк" для фінансування енергоефективності для приватних компаній. Також у нас є підрозділ, що працює з приватним сектором - Міжнародна фінансова корпорація, яка надає кредити та інвестиції в капітал для приватного сектора.

Також у нас є інший підрозділ, який називається Багатостороння агенція гарантування інвестицій, яка надає гарантії тим інвесторам, які досі інвестують в Україну стосовно банківського сектору або агробізнесу. Як бачите, наша підтримка Україні має доволі широкий спектр.

- Якщо брати другий сектор, то там історично банк мав певні проблеми з українським урядом, особливо щодо низького рівня вибірки цих коштів. Як зараз виглядає ситуація?

Наприклад, ми чули, що по деяких програмах щодо підтримки комунального сектора, води та енергозбереження є певні проблеми, навіть до замороження цих програм.

- Впровадження нашого портфеля проходило доволі добре – до кризи. Протягом двох років до минулорічної кризи результативність нашого портфеля була однією з найкращих у регіоні Європи та Середньої Азії. Але, на жаль, в останні півтора роки результативність портфеля впала – через низку причин.

По-перше, це криза і складна макроекономічна ситуація. Через це було менше фінансування з боку наших партнерів з уряду.

По-друге, деякі проекти мають компоненти на Сході, в Донецькій та Луганській областях. Вони також зазнали впливу внаслідок конфлікту.

І також, на жаль, результативність портфелю постраждала внаслідок дуже частих змін в уряді. Кожного разу, коли з'являється новий міністр, він призначає нових заступників міністрів, один з них відповідає за роботу з нами.

І як було за останні півтора роки, іноді ці заступники міністрів призначалися протягом кількох місяців. І коли цей заступник міністра призначався, йому потрібно було кілька місяців, щоб вивчити процедури процесу роботи з нами. Коли відбуваються такі зміни, ми втрачаємо 6-7 місяців.

Буває таке, що новопризначені заступники міністрів бояться приймати рішення стосовно впровадження проектів, адже вони бояться, що їх звинуватять у тому, що вони зробили щось не так. Тоді у нас виникає затримка.

- З якими проектами найбільші затримки, проблеми?

- Думаю, це загальна проблема, що є у більшості наших проектів. За останні півтора роки вибірка по нашому портфелю була дуже низькою.

У цьому календарному році донині ми змогли вибрати лише 100 млн доларів – це з поточного портфеля в 2,8 млрд доларів.

Це дуже низький показник.

- Які проекти ви все ж таки будете згортати?

- Я сказав представникам уряду, що ми маємо значно покращити результативність нашого загального портфелю. Немає жодного сенсу для Світового банку, для нашого правління затверджувати нові проекти для України, якщо існуючі просто висять, не впроваджуються і по них мінімальна вибірка.

Я гадаю, що ми маємо скасувати фінансування за проектами, які не працюють добре, і перерахувати ці кошти на інші проекти.

- Які проекти можуть бути скасовані?

- Як я сказав, у нас є проблеми з впровадженням в усіх проектах. Їх усі треба покращити.

Я публічно не можу обговорювати, які проекти можуть бути скасовані, адже це процес довгої дискусії.

Але принцип дуже простий: якщо впровадження не буде покращено, тоді це фінансування треба скасувати та перенаправити на інші проекти, де результативність краща.

- На які проекти можна перенаправити, якщо проблеми в усіх?

- Очевидно, що є проекти, які працюють краще.

Ще один фактор для нас – чи є серйозна прихильність у міністерстві чи відомстві щодо реалізації цього проекту. Якщо ця прихильність є, тоді ми будемо співпрацювати з ними, щоб вирішити проблеми, пов'язані з результативністю портфелю та економікою.

Важливо розуміти, що на даний момент українська економіка потребує ін'єкції капіталу, а у нас є гроші, які лежать і просто не використовуються. Це має змінитися.

- Можете сказати, які проблеми і з якими міністерствами у вас найчастіше виникають?

- Це не питання для публічного обговорення. У кожного проекту є своя специфіка. Ми маємо провести ці чесні дискусії з міністерствами.

- За нашою інформацією, все ж таки одним із найбільш проблемних є Мінрегіон, який блокує доступ потенційних учасників до ваших ресурсів. Прокоментуйте, будь ласка. І який дедлайн ви встановили уряду для відповіді щодо підвищення ефективності або перерозподілу?

- У нас є процес моніторингу та обговорення портфелю з урядом. Кожні 6 місяців ми проводимо процес аналізу портфелю по країні.

Ми запрошуємо всі урядові установи, які впроваджують проекти, які ми фінансуємо, а також Міністерство економіки та фінансів. По кожному проекту узгоджуємо з міністерством чіткий план дій з кінцевими термінами.

Потім проводиться моніторинг та аналіз. Якщо кінцеві строки не витримуються – вживаються певні дії.

Врешті-решт треба пам'ятати, що ці проекти існують для користі українських громадян. Це не проекти Світового банку. Це українські проекти, що фінансуються Світовим банком.

Якщо не буде прихильності з боку міністерств та відомств, що впроваджують проекти, незважаючи на наш тиск, нічого не покращиться.

ІГОР БУРАКОВСЬКИЙ: ЯКА ПОДАТКОВА РЕФОРМА ПОТРІБНА УКРАЇНІ

<http://m.nv.ua/opinion/burakovsky/kakaja-nalogovaja-reforma-nuzhna-ukraine-82511.html>

простые пути ведут к плохим последствиям. Ожидания, что после резкого снижения налогов все вдруг заживут счастливой жизнью, не соответствуют действительности

Перипетии вокруг реализации налоговой реформы в Украине не утихают. Оба представленных проекта - Министерства финансов во главе с Натальей Яреско и Комитета по налоговой и таможенной политике парламента во главе с Ниной Южаниной (так называемый радикальный проект с резким снижением налоговых ставок) – неидеальны. Реформы, которая бы удовлетворила абсолютно всех, не может быть в принципе.

Любая реформа состоит из идеологии и принципов, которые мы хотим воплотить, а также их непосредственной реализации. Поэтому сравнить два проекта изменения системы налогообложения, как яблоки на рынке, невозможно.

Ожидания, что после резкого снижения налогов (как предлагают сторонники проекта Южаниной) все вдруг заживут счастливой жизнью, не соответствуют действительности. Как бы кому-то ни хотелось, но платить налоги всё равно придется. Налоги – это не цель сама по себе. Налоги – это инструмент мобилизации средств, которые потом непосредственно используются государством. Если мы предлагаем низкие налоги и прочие послабления в налоговой сфере, то мы должны ответить себе на вопрос, кому будет урезано государственное финансирование? Если же говорить о низких налогах, но при этом нигде не сокращать государственные расходы, тогда дискуссия теряет всякий смысл.

Сравнить два проекта изменения системы налогообложения, как яблоки на рынке, невозможно

Какая бы реформа ни была принята, на её реализацию, привыкание предпринимателей к новым условиям налогообложения и перестройку фискальной системы понадобится какое-то время. Разговоры о том, что после снижения налогового давления предприниматели резко начнут платить в казну все свои обязательства, увеличится база налогообложения и т. д., несколько наивны. На самом деле, никто не знает, когда действительно начнется подъем. На первых этапах, скорее всего, мы получим сильный обвал поступления средств от налогообложения в государственный бюджет.

Проект Южаниной предполагает, что цена адаптации к новой реформе обойдется госбюджету около 120-160 млрд грн - это издержки за снижение налогов, которые как-то нужно будет компенсировать. Тем временем, проект Минфина предполагает, что компенсировать придется около 60 млрд. грн. Если смотреть исключительно с этой точки зрения, то я, конечно, поддерживаю тот проект, который предполагает меньший дефицит бюджета. Иными словами, система с компенсацией в 60 млрд. грн выглядит более реалистичной.

Еще один важный момент для реализации реформ – это политическая ответственность: за ее воплощение и последствия, а также сокращения бюджетного финансирования тех или иных сфер жизнедеятельности государства кто-то должен отвечать. Если будет принят проект Минфина, то критика, безусловно, полетит в сторону Кабмина. А кто будет отвечать за реализации предложенной парламентариями реформы? Если они предлагают налоговую реформу, значит, должны идти в правительство и отвечать за её реализацию. Предлагать реформу, но при этом перекладывать ответственность на кого-то другого несерьезно, столь важные вопросы жизни государства подобным образом не решаются. Это чисто политические игры.

Мы также должны учитывать, что Украина связана определенными обязательства с Международным валютным фондом. Вместе с прочими международными донорами МВФ нам существенно помогает. Нравится нам эта помощь или нет, большая она или маленькая, но она критически важна для Украины. Разговоры о том, что, мол, давайте мы с МВФ передоговоримся, ведутся теми людьми, которые не понимают, как работают эти механизмы и насколько сложное у нас сейчас положение.

Очень простые пути ведут к очень плохим последствиям.

И в заключение отмечу, что мне, как эксперту, до сих пор непонятны минимальные потребности тех или иных отраслей экономики Украины. Если в системе образования или здравоохранения неэффективно тратятся бюджетные деньги, то вопрос непосредственно должен стоять к соответствующим

министерствам и чиновникам. Минфин - это лишь функциональный орган, который определяет доходы и расходы.

Если мы до сих пор не понимаем, что хотим иметь в системе образования или здравоохранения, за что готовы платить, то ключевой вопрос, который сегодня должен обсуждаться, таков: как сделать так, чтобы Украина жила по средствам? Для этого нужно конкретизировать и сбалансировать все расходы, чтобы страна пережила тяжелое время.

АНДЕРС ОСЛУНД: УКРАЇНІ ПОТРІБНА РАДИКАЛЬНА, АЛЕ РОЗУМНА ПОДАТКОВА РЕФОРМА

<http://www.pravda.com.ua/columns/2015/09/4/7080176/>

На сьогоднішній день пропозиція уряду докорінно змінити податкову політику є головною темою економічних дискусій. В цілому, це правильна пропозиція, яка заслуговує всілякої підтримки.

Основна проблема державних фінансів України полягає у занадто великих державних витратах.

У 2014 році в Україні вони склали 53% від ВВП, тоді як в сусідніх країнах, що швидко розвиваються (Литві, Латвії, Словаччині, Болгарії і Румунії) – близько 35% від ВВП, саме на такий показник має орієнтуватися Україна.

Україна може скоротити свої державні витрати шляхом скасування енергетичних субсидій у розмірі 10% від ВВП, а також удвічі зменшивши видатки на виплату пенсій з 16% ВВП до прийнятних 8% ВВП. Але до скорочення статей державних витрат знижувати податкові ставки не можна, тому що такі дії призведуть до ще однієї фінансової кризи.

За оцінками МВФ, у 2015 році державні витрати України скоротяться до 48% ВВП, але в перспективі їх потрібно зменшити до 40% ВВП.

За прогнозами МВФ державні доходи України за 2015 рік складуть 41% від ВВП, чого цілком достатньо. Основними проблемами податкової системи України залишаються великі масштаби тіньової економіки, ухиляння від сплати податків, обтяжливі податкові процедури, несправедливий податковий тягар і неприхована криміналізація податкової адміністрації.

У структурі державних доходів України домінують два податки. "Єдиний соціальний внесок", або 41% податок з фонду заробітної плати, що приносить 14% ВВП.

В Європейському Союзі середня ставка відповідного податку становить 36% від заробітної плати, а в США - 15%.

Надходження від податку на додану вартість (ПДВ) разом з акцизними податками складають 14% ВВП. Майже фіксований податок на доходи фізичних осіб приносить 5% ВВП, а податок на прибуток підприємств - 4% ВВП.

Податкові надходження від ЗЕД приносять майже 1% ВВП.

Неподаткові надходження, в основному, розподіл дивідендів у державних компаніях і доходи від приватизації, додають 5,5% ВВП.

Цілі податкової реформи в Україні досить очевидні. У першу чергу, це наповнення бюджету – зібрати доходи, що приблизно дорівнюють витратам. В іншому випадку країну поглине чергова фінансова криза. По-друге, необхідно спростити і декриміналізувати податкову систему. Тому варто зменшити кількість податків і повернути їх адміністрування в правове поле.

По-третє, уніфікувати різні податкові ставки і закрити всі можливі лазівки. Зокрема, знизити нарахування на заробітну плату і податки, що відносять до витрат на робочу силу.

У результаті, платники податків будуть витрачати значно менше часу і зусиль на здійснення податкових платежів та на перевірки. Загальна тенденція в оподаткуванні повинна сприяти переходу оподаткування від виробництва, тобто, праці і капіталу, до споживання.

Пропозиція нинішнього уряду цілком доцільна: загальна ставка по чотирьох основних податках становитиме 20%. Найбільша і найважливіша зміна полягає в зниженні податку на заробітну плату або "єдиного соціального внеску" з 41% до 20% від фонду заробітної плати.

Ставка цього податку надзвичайно висока, і це є основною причиною низького рівня офіційного працевлаштування та масштабної тіньової економіки.

Таке скорочення в значній мірі полегшить збір єдиного соціального внеску і забезпечить українцям вигоди від соціального страхування. Найважливіше – це "вивести" людей з тіньової економіки

Десять років тому Україна ввела єдиний податок у розмірі 15%, але Янукович його скасував і ввів вищу ставку – 17%. Цілком розумним буде повернення до єдиної ставки ПДФО, але для забезпечення достатнього рівня надходжень в казну, вона має становити 20% від доходу.

Майже половина посткомуністичних країн застосовує єдину ставку ПДФО, і Україні, як одній з найбільш корумпованих країн, також потрібна єдина ставка, аж поки їй не вдасться побороти корупцію. У Росії введення єдиної шкали податку в 2001 році призвело до різкого збільшення податкових надходжень, чого, загалом, і добивалися.

Розроблений в 2010 році під час президентства Януковича Податковий кодекс узаконив поступове зниження ставки на прибуток з 25% до 16%. Небагатьом країнам вдалося зібрати таку велику частку ВВП від надходжень податків на прибуток підприємств, як Україні, а саме 4% від ВВП в 2013 році, тоді як країни ЄС в середньому збирають 2,5% від ВВП.

І це за умови, що великі приватні українські компанії, як правило, намагаються мінімізувати свої податки на прибуток через трансферне ціноутворення в офшорних зонах та податкових ямах.

Такі чималі доходи бюджету від податку на прибуток в Україні вказують на дійсно жорсткі процедури збору податку з середніх компаній, що істотно перешкоджає розвитку підприємництва.

Хотілося б побачити подальше зниження податку на прибуток, але, як вже зазначалось, з одночасним закриттям численних лазівок. Тим не менш, було б несправедливо оподатковувати заробітну плату сильніше, ніж прибутки підприємств.

Податок на додану вартість (ПДВ) завжди був спірним питанням в Україні. Створюється загальне враження, що сплата ПДВ пов'язана з масовими ухиленнями та шахрайськими операціями.

Тим не менш, Україна може похизуватись суттєвими надходженнями від ПДВ. Тоді як середній показник надходжень від ПДВ в країнах ЄС становить 7% ВВП, Україні збирає 10% ВВП. Реальної альтернативи ПДВ не існує.

Український уряд це розуміє і, отже, зосереджується на покращенні адміністрування ПДВ, тоді як опозиційні партії періодично закликають замінити його податком з продажів. Великою перевагою ПДВ є те, що навіть політично впливові підприємства змушені його платити.

На сьогоднішній день пропозиція українського уряду щодо податкової реформи цілком логічна, але чому люди рішуче протестують проти таких нововведень? Ось три основні аргументи, які наводяться проти цієї чудової пропозиції податкової реформи.

По-перше, з 1998 року в Україні існувала дуже сприятлива спрощена система оподаткування для окремих підприємців. Колись я вніс пропозицію про таку систему разом з Юрієм Єхануровим і Сергієм Тігіпко. Це дозволило дрібним підприємцям сплачувати або невеликий податок з фіксованою сумою або невеликий податок обороту. Цей сектор мікропідприємств швидко розширився і налічував близько мільйона людей.

Чинна податкова пропозиція "приборкає" систему спрощеного оподаткування таким чином, щоб її не використовували професіонали з високим рівнем доходів, так як відбувається є зараз. І така пропозиція має сенс для всіх, крім високооплачуваних спеціалістів, які в даний час протестують проти цього.

Також проти реформи виступають фермери, бо сільське господарство України зараз користується набагато більш м'яким режимом оподаткування, що природно викликало чимало запитань з боку МВФ.

Усі сільськогосподарські підприємства незалежно від розміру сплачують земельний податок до 1% від оціночної вартості земельних ділянок, але зазвичай сплачувалась мінімальна ставка цього податку.

Для мільйонів бідних сільськогосподарських виробників в Україні це має сенс, тому що у них є невелика земельна ділянка, і у важкі часи вони живуть за рахунок натурального господарства.

Якщо говорити про великі українські агрохолдинги, які володіють земельними ділянками до 500,000 га, – це вже зовсім інша справа. Дуже часто це великі інтегровані компанії з несільськогосподарськими підприємствами, але виходить так, що вони сплачують дуже низьку ставку сільськогосподарського податку на всю свою діяльність, і, більше того, звільнені від сплати ПДВ.

Вони повинні перейти на систему стандартного оподаткування з повним веденням бухгалтерського обліку. Нарешті, ми стикаємось і з неекономічними аргументами, що необхідно понизити всі податки, і ніхто не повинен їх, по суті, платити.

Цікаво, що ці пропозиції звучать з вуст тих же людей, які стверджують, що необхідно вдвічі зменшити тариф на газ для населення і провести індексацію пенсійних виплат відповідно до рівня інфляції.

Це чистої води популізм, який може зруйнувати державний бюджет та дестабілізувати економіку і політику країни. Такі публічні заяви можуть робити тільки недоброзичливці України, тому дуже дивно, що вони звучать в громадських місцях.

РОБЕРТ КОНРАД: ПОДАТКОВА РЕФОРМА – ЦЕ НЕ ПРОСТО ЗМІНА ЗАКОНОДАВСТВА

<http://voxukraine.org/2015/09/03/robert-conrad-tax-reform-is-not-simply-changing-the-law-ua/>

Мені дуже приємно зробити свій внесок і прокоментувати роботу «Податкова реформа: Що є предметом обговорень?» Як на мене, це дуже корисний огляд, і всім, кого цікавлять питання, пов'язані з податковою реформою в Україні, я рекомендую з ним ознайомитися. Як американський економіст, що працює у сфері оподаткування по всьому світі, я хотів би використати цю статтю як відправну точку для ширшого обговорення альтернатив української податкової реформи.

Поштовх для податкової реформи

Автор зазначає, що податкова реформа має зосередитися на:

- ◆ Детінізації економіки
- ◆ Уніфікації системи оподаткування
- ◆ Зниженні чинних ставок оподаткування на фонд оплати праці
- ◆ Поліпшенні адміністрування податків і спрощенні цієї процедури
- ◆ Врегулюванні «правил гри», включаючи мораторій на внесення змін до Податкового кодексу

Нижче я прокоментую всі ці пункти, але, на мою думку, варто додати ще два. По-перше, будь-які зміни податкової системи мають бути фінансово стійкими. Врешті-решт, мета податкової системи – це виробництво достатньої кількості ресурсів для державного сектора, щоб фінансувати урядові дії. Більшість, звісно, погодиться, що треба зменшити частку урядових витрат за допомогою приватизації, дерегуляції та інших реформ. Ми можемо обговорювати відповідний рівень державної діяльності для України, але розуміємо, що будь-яке послаблення безпосередньої ролі уряду в українській економіці займе певний час. Тому надзвичайно важливо, щоб податкова реформа відкрила можливість фінансування раціональних витрат і з часом допомогла адаптуватися до інших реформ. У міжнародному масштабі стійкий розвиток потрібен для демонстрації намірів України й, можливо, для залучення зовнішнього фінансування; що ще важливіше, стійкий розвиток потрібен і для українського народу, щоб той побачив: уряд здатний приймати відповідальні рішення, надавати важливі урядові послуги та фінансувати нагальні реформи.

Стійкість податкової реформи залежить від підтримки суспільства. Такого поняття, як проста податкова система, взагалі немає, тому що ніхто не хоче сплачувати податки, і більшість людей, зокрема і я, вдадуться до будь-яких законних, а інколи й незаконних засобів, щоб мінімізувати свої податки. Цілком зрозуміло, що сучасній системі оподаткування не вистачає суспільної підтримки, але як показує нещодавній український досвід, регулювальні хитрощі, як-от в оподаткуванні малого бізнесу, ще більше підірвали довіру суспільства. Тому відмінними рисами цієї реформи мають стати прозорість і чесність, якщо ми прагнемо її успіху. Будьмо реалістами. Ті люди, які зараз сплачують невелику суму податків або не платять нічого взагалі, будуть змушені платити більше. Крім того, урядові слід чесно роз'яснити всю суть реформи й не обіцяти швидких результатів у тій сфері, що апіорі є дуже складним процесом у плані проектування та адміністрування податкових систем.

По-друге, у реформи має бути прогресивний ефект. Треба, щоб люди на нижньому рівні розподілу доходів відчули реальне зниження податкового навантаження. Безумовно, одним із методів є модернізація процедури звільнення особистого доходу від оподаткування таким чином, щоб працівники з низьким рівнем доходу, як і підприємці, що володіють зовсім невеликим бізнесом, платили менше податків або не платили їх узагалі. Можна досягнути схожих результатів, розширивши базу ПДВ і збільшивши акцизи. Малозабезпечені верстви населення їдять у себе вдома, самі вирощують продукти й забезпечують домашнє медичне обслуговування серед іншої господарської діяльності, для якої на ринку є певні заміники; коротше, багато в чому їхнє споживання виходить за межі дії ПДВ. Загалом ПДВ обмежується ринковою діяльністю сучасних галузей. Отже, по суті ПДВ є прогресуючим податком, адже частка споживання, реалізована на офіційних ринках у будь-який період часу, як правило, зростає зі збільшенням доходів.

Списання на витрати, естонська модель оподаткування на прибуток підприємств і стандартний облік доходів

Списання на витрати

Автор вважає, що списання основних засобів на витрати може дещо спростити ситуацію і стати життєздатною альтернативою стандартному обліку доходів для податку на прибуток. Я вважаю, що в українському контексті списання на витрати є досить-таки непростим і неефективним кроком. Для того щоб повне списання капіталовкладень на витрати було економічно нейтральним, воно повинно

супроводжуватися: нульовим вирахуванням процентних витрат (інакше списання капіталовкладень на витрати разом з вирахуванням відсотків може привести до подвійних відрахувань, які, в свою чергу, призведуть до від'ємних ефективних ставок оподаткування), відсутністю обліку товарно-матеріальних запасів, дебіторської або кредиторської заборгованості, і необмеженим переносам (скоригованим на інфляцію) податкового збитку на майбутні періоди. Іншими словами, повний касовий принцип обліку. Простий дозвіл списувати капітальні інвестиції на витрати і одночасне застосування інших складових системи податку на прибуток призведе до негативних ефективних податкових ставок. Інакше кажучи, уряд забезпечуватиме податкову субсидію капіталу і, отже, буде використовувати податкову систему для дискримінації робочої сили.

Мені відома тільки одна країна (Тимор-Лешті), яка дозволяє собі такий облік для оподаткування великих підприємств. Проте на відміну від України, Тимор-Лешті бідна, але багата на ресурси країна з невеликим населенням. Але навіть ця країна планує змінити процедури через важке адміністрування. Складнощі в адмініструванні пояснюються безліччю стимулів, які створює система касового обліку в порівнянні з системою накопичувального обліку. Наприклад, аудитори повинні перевірити і наявність угоди, і її оплату готівкою в поточному періоді. Отже, треба перевірити не один, а два документи. Так відбувається тому що, щонайменше, в одному варіанті касового обліку, кошти, отримані в борг, і виплати капіталу не беруться до уваги, бо відсоткові виплати не включаються до витрат. Таким чином, компанія може здійснювати торгівлю з іншою компанією і зробити так, що компанія-покупець «надасть у кредит» готівку для компанії-продавця. Потім компанія-покупець може списати кредит як безнадійну заборгованість, так щоб у компанії-продавця не було оподатковуваного доходу, і компанія-покупець може здійснити повне вирахування. Непроходження перевірок та приведення документації у відповідність, принаймні на вибірковій основі, – це один із декількох способів обійти систему. Є багато й інших хитрощів із системою готівково-грошового обігу, наприклад, прискорення закупівель і затримка надходжень задля зниження бази, часом нижче нуля, щоб створити необмежене перенесення податкового збитку на майбутні періоди. Коротше кажучи, списання на витрати не дає спрощення, та й адміністративно непросте.

Естонська модель

Податок на прибуток естонського зразка запропонований як альтернатива стандартному корпоративному податку. У нинішній системі оподаткування, по суті, немає корпоративного податку; податок сплачується лише у разі розподілу дивідендів. Однак автор не наголосив, що ця система є одним із можливих варіантів для усунення подвійного оподаткування корпоративних доходів. Безумовно, може з'явитися бажання залишити прибуток у розпорядженні компанії, але естонська система має зовсім іншу мету. Тому систему, напевно, варто оцінювати відносно її економічних цілей (разове оподаткування корпоративного доходу), і естонська модель тут не проходить.

По-перше, акціонери накопичують свій капітал, коли корпорація, акціями якої вони володіють, отримує прибуток. Тобто оподатковувати треба тоді, коли доходи зростають, бо саме тоді акціонери примножують свої статки. Виплата дивідендів – це єдине підтвердження збільшення капіталу акціонера. Якщо акціонери залишають отриманий прибуток у розпорядженні компанії для його реінвестування в цю ж компанію, тоді відстрочення оподаткування на розсуд платника податків є безвідсотковою позикою для компанії та її акціонерів від держави. Така позика має бути передбачена в будь-якому податковому бюджеті, що включає податкові витрати, і в цьому випадку Україні доведеться збільшити дефіцит, тому що така позика вимагає подальшого фінансування. Крім того, акціонери не використовують дивіденди, щоб просто збільшити споживання. Дивіденди можуть бути джерелом інвестицій для інших прибуткових можливостей. Податок на розподілюваний прибуток, знову-таки на розсуд акціонера, створює ефект блокування, через який можуть виникати неефективні інвестиції.

Серед податкових експертів ходить стара приказка, що «відстрочений податок – це несплачений податок», і це порушує друге адміністративне питання. Гадаю, якщо порівнювати з будь-яким стандартним корпоративним оподаткуванням, естонська система також дуже складна в управлінні (якщо навіть не складніша за всі інші). Відповідно, для акціонерів є безліч способів виведення грошей з компанії, а не тільки шляхом виплати дивідендів. Автор правильно зауважує, що одним зі способів перерахування доходів акціонерам є надмірне збільшення корпоративних відрахувань за допомогою особистих витрат, але це лише один метод трансфертної ціни. Трапляється безліч зловживань щодо потенційного трансфертного ціноутворення, якими вміло користуються компанії-партнери. Наприклад, акціонери можуть видати позичку корпорації і замість оподатковуваних дивідендів отримати свої відсотки. Таким чином, якщо податкова адміністрація Естонії добре виконує свою роботу, то стандартні інтенсивні перевірки мають бути невід'ємною частиною її діяльності; фактично, не має бути жодної різниці в адмініструванні стандартного корпоративного податку. Крім того, зараз постало питання самого визначення дивідендів, бо останні (на відміну від інших виплат, таких як повернення капіталу акціонерам або погашення кредитів) є предметом оподаткування доходів від капіталу.

Нарешті, іноземні інвестиції в Естонії взагалі не оподатковуються, тому що виплачені іноземним громадянам дивіденди теж не підлягають оподаткуванню [1]. Отже, звільняючи від податків такі іноземні інвестиції, естонська система відкрито дискримінує свій капітал і домашню робочу силу. Такий підхід забезпечує додатковий стимул для зловживання системою. Наприклад, резидент Естонії може заснувати холдингову компанію в Нідерландах (що, на мою думку, має позначатися як податкова гавань), а нідерландська холдингова компанія потім може здійснити капіталовкладення в Естонії без сплати податків від виплати дивідендів.

Зважаючи на відкриту дискримінацію своїх власних громадян, адміністративний тягар і створений системою потенціал для зловживань, я вважаю, що Україні не варто серйозно розглядати естонську модель. Особливо коли порохувати, що в Естонії лише 1,35 мільйона жителів (менш ніж 3% населення України) і що ВВП на душу населення в Естонії втричі перевищує аналогічний український показник, якщо виміряти паритет купівельної спроможності [2]. Навіть якщо естонська модель прийнятна в цьому контексті, немає вагомих причин вважати таку систему годящою для України.

Модифікація нинішньої системи

Я вважаю, що найефективнішим шляхом трансформації корпоративного податку є модифікація нинішньої структури:

- ◆ Ліквідація більшої частини, якщо не всіх, податкових пільг, податкових канікул та інших дискримінаційних аспектів корпоративного податку
- ◆ Скорочення варіантів сплати корпоративного податку й ухвалення однієї єдиної прийнятної процедури
- ◆ Об'єднання корпоративного податку, щоб не допустити подвійного оподаткування доходу

Розширення податкової бази – це, безумовно, найкращий метод мінімального зниження ставок. Наразі в Україні корпоративний дохід обчислюється з чистого прибутку, як передбачено міжнародними стандартами звітності. Ймовірно, ця норма було введена для спрощення системи, але хоч як це парадоксально, вона істотно погіршила ситуацію з двох причин. По-перше, коригування рахунків для встановлення оподаткованого доходу просто неминуче через різницю в амортизації, процедуру перенесення податкового збитку на майбутні періоди, трансфертне ціноутворення та інші проблеми. По-друге, міжнародні стандарти звітності передбачають і додаткові методи для обчислення певних доходів і витрат. Крім того, міжнародні стандарти звітності можуть нав'язувати використання одного специфічного методу для обчислення окремих показників, наприклад, обчислення позитивної та негативної курсової різниці. Той факт, що бухгалтерська справа приймає одне з багатьох можливих правил, не має знімати з уряду відповідальності за подання оцінки висновків для економічної політики й доходів з використанням цього правила для податкових цілей. Будь-який варіант може припускати різні висновки для окремо взятої країни, і уряду потрібно прийняти чітке, прозоре рішення про використання найбільш практичного та нейтрального методу, враховуючи перспективу цієї країни і часові рамки.

Однією з переваг естонської системи є те, що в ній зберігається основний принцип естонського податкового законодавства «дохід підлягає оподаткуванню лише раз», хоча і за ставкою нижче 20%, передбачених законом. Проте є й інші методи уникнення подвійного оподаткування. Я вважаю, що потрібно усунути подвійне оподаткування й гарантувати, що дохід від капіталу оподатковуватиметься тільки один раз. Такий результат, загалом, неможливий в естонській системі або у випадках, коли дивіденди звільняються від оподаткування при збереженні сплати корпоративного податку. Передумовою цього податку є те, що для повного оподаткування корпоративного доходу з розподілом дивідендів без сплати податків база корпоративного податку на прибуток не може включати в себе перенесення податкового збитку на майбутні періоди або будь-які відхилення від економічних понять – на практиці недосяжна ціль. Також є інші методи, які гарантують, що розподіл дивідендів акціонерам повністю оподатковується за передбаченою законом корпоративною ставкою, і Україна повинна вибрати найбільш рентабельний метод. На жаль, впровадження такої зміни цього року неможливе, але я вважаю, що надзвичайно важливо внести її в загальну програму реформ на наступні два роки.

Знизити податки на фонд заробітної плати

Дуже часто звучать заклики до об'єднання соціального податку і податку на доходи фізичних осіб в один податок на доходи від послуг з найму робочої сили. Щоб успішно здійснити це нововведення, слід вирішити низку питань. Спершу – встановити чіткий поділ між зібраними податками й розподілом податкових надходжень між загальними надходженнями до бюджету та соціальними фондами. Також потрібно краще інформувати громадськість про розділення між загальним доходом і розподілом цього ж доходу. В Україні немає трастового фонду для пенсійних виплат, і усі пенсії мають виплачуватися з поточного доходу. Брак повністю фінансованого пенсійного забезпечення, розподіл певних податків до

соціальних фондів, як це робиться зараз, – це просто бухгалтерський запис без економічного змісту. Бо ж дефіцит у соціальних фондах має компенсуватися або з загального доходу, або шляхом скорочення пенсійних пільг. Якщо перший результат не передбачає жодного впливу на консолідований дефіцит державного бюджету, то другий може бути і, ймовірно, буде соціально неприйнятним. І пенсіонери, і вкладники (особи, що роблять внески до ПФ) повинні розуміти, що теперішні пенсіонери сплачували внески впродовж усієї трудової діяльності в очікуванні, що по досягненні пенсійного віку отримуватимуть базову пенсію. Ба більше, можливо, розподіл частини доходів на соціальні фонди – це раціональне рішення, тому що з'явиться чітко обумовлене джерело доходів, яке можна буде використати, щойно пенсійна реформа набере обертів.

Розподіл податкових надходжень від особистого доходу в загальний дохід також має свої наслідки, тому що нині податок на заробітну плату перераховується до міського бюджету міста, селища тощо. На мою думку, розподіл однієї частини податку на доходи фізосіб (податку на заробітну плату) до місцевих бюджетів – це серйозна політична помилка, оскільки для платників податків важливо усвідомлювати, що уряд прагне до більш сукупного податку на прибуток, об'єднуючи корпоративний податок із податком на доходи фізосіб і використовуючи різні стримуючі методи у процентному доході та інших видах доходів. Тому, здається, краще об'єднати всі види прибуткових податків (корпоративний податок, податок на заробітну плату і різні податкові відрахування) з ПДВ та іншими джерелами доходів. Потім частина об'єднаних надходжень може бути направлена до бюджетів місцевої влади. Такий підхід підвищить прозорість і, можливо, допоможе досягти кращих результатів у фінансовому потенціалі місцевої влади. У місцевої влади також мають бути власні джерела доходу, зокрема надходження від податку на нерухомість.

Нарешті, об'єднання соціального податку з податком на доходи фізосіб в одне ціле також передбачає ряд концептуальних і практичних проблем. Така проблема виникла, тому що лівова частка соціального податку лежить на плечах працедавців і немає чіткого розуміння, чому він належить до податків, пов'язаних із трудовою діяльністю. Тому об'єднання соціальних податків і податку на доходи фізосіб скоригує ті зарплати, що включають податки, і збільшить податкове навантаження на працівників. Тобто зарплати збільшаться, але водночас принаймні частина, якщо не вся сума збільшення відразу піде на сплату податків. Успіх такої зміни вимагає ширшого розуміння громадськості. Крім того, виникатимуть питання, хто отримає користь від зниження податкових ставок, якщо зміну ставок і об'єднання податків буде реалізовано одночасно. У короткостроковій перспективі зниження ставки соціального податку без об'єднання ставок, як правило, означатиме збільшення потоку грошових потоків після сплати податків для працедавців, тоді як зниження ставок ПДФО, знову-таки без об'єднання, збільшить чисті доходи фізосіб. Якщо ставки будуть об'єднані в одну структуру, а загальні ставки знизяться, виникне додаткове питання, хто отримає першочергову вигоду від зниження ставок. Держава може спробувати вплинути на працедавців, щоб ті підвищили зарплату робітникам на суму загального зменшення податкової ставки (не змінюючи короткострокові витрати на зарплату), або працедавцям дозволять зберегти зниження в повному обсязі (фактично зберігаючи незмінною ставку податкових відрахувань із зарплати працівників), знову-таки в короткостроковій перспективі. Тоді як довгостроковий ефект дії на зарплату визначатиметься динамікою ринку, короткостроковий розподіл прибутку і збитків може вплинути на прийнятність об'єданого податку – за умови зниження сукупної ставки. До того ж завдяки об'єднанню можуть виникнути деякі стимули, які належить вивчити перед затвердженням такої зміни адміністративним розпорядженням. Наприклад, працедавці можуть призупинити процес найму нових співробітників до моменту зниження ставок або навіть звільнити наявний персонал і повторно прийняти його на роботу, запропонувавши скориговану зарплату вже після завершення процесу об'єднання ставок.

Загалом, поки концептуальне поєднання ставок зберігає велику економічну привабливість і, на мою думку, має стати предметом реформування, варто докласти максимум зусиль, щоб успішно і з мінімальним збитком і для місцевих бюджетів, і для ринку праці реалізувати цю пропозицію.

Детінізація економіки

Вважається, що зниження комбінованого податку на робочу силу знизить привабливість виплати зарплати «в конвертах». Це правда, але не варто чекати, що таке скорочення витрат змінить характер тіньової економіки, принаймні з трьох причин. По-перше, враховуючи нинішній рівень дотримання усіх законодавчих норм, імовірність викриття виплати тіньової зарплати відносно низька, так само як і вартість підкупу податкового чиновника не вимагає високих витрат порівняно з витратами на узгодження операцій, матеріалів із вимогами чинного законодавства. Отож годі сподіватися, ніби зниження вартості оподаткування виведе зарплати з тіньової економіки. Тобто якщо ймовірність бути спійманим нікчемно мала, то зниження податку без зміни чесного адміністрування не зменшить чистого прибутку від перебування в тіньовій економіці до тієї міри, щоб стимулювати дотримання законодавчих норм. По-друге, ті, хто зараз не дотримується усіх норм і кому доведеться все-таки їх дотримуватися, можуть вирішити

залишитися в тіні. Після реєстрації та початку зобов'язань ніщо не утримує чесних керівників від сплати заборгованості по виплаті податків, а також штрафів і пені за ухилення від податків у минулому. Цю проблему можна вирішити, запровадивши амністію для тих, хто стане дотримуватися усіх правил і продовжуватиме свою діяльність. Зазвичай амністія не дуже ефективна, адже ті, хто дотримується норм, почувають себе пригніченими, бо підкорялися системі, а ті, хто відхилився, – виходять сухими з води, хіба тільки якщо вони бачать зміни в адмініструванні. Крім того, бажання скористатися амністією може й не виникнути, якщо у платників податків є нагода залишитися в тіні і платити невелику суму податків або не платити її взагалі, будучи впевненими, що їх не впіймають. По-третє, я вважаю, для працівників з низьким і середнім рівнем доходу не буде ніякого сенсу виходити з тіні через відкриту дискримінацію, яку створив сучасний режим малого і середнього бізнесу; питання, до якого я зараз перейду.

Реформування малого і середнього бізнесу

Автор статті правильно висвітлює більшість питань про режим малого і середнього бізнесу (МСБ). І все ж одне питання, яке було упущене, стосується горизонтальної та вертикальної нерівності, створеної дискримінаційною політикою МСБ. Наприклад, розглянемо класифікацію Tier I (1 групу оподаткування). Підприємець сплачує невелику фіксовану плату замість податків, якщо оборот від його діяльності не досягає 300 000 грн на рік. Ця сума більш ніж утричі перевищує річний дохід на душу населення в Україні. Навіть якщо чистий грошовий потік у результаті законної торгівлі відносно невисокий, скажімо, тільки 50% від поточного обороту, ставка чинного податку, як і раніше, нижча за ставку оподаткування найманих робітників за аналогічних обставин. Наприклад, якщо у трейдера оборот становить 300 000 грн, а чистий грошовий потік – 120 000 грн, то ставка податку може становити лише 10% від щомісячної мінімальної зарплати; водночас працівник, який заробляє 10 000 грн на місяць, заплатити 15% (податок на зарплати, вдвічі вищі за мінімальну) плюс іще майже 40% соціального податку. Ситуація виглядає ще гіршою, якщо порівняти з групою Tier III. Візьмімо, наприклад, приватного підприємця (лікаря, юриста, програміста, економіста, бухгалтера або інших спеціалістів), який заробляє 10 000 000 грн на рік, і більша частина з цієї суми – це чистий прибуток. Відповідно, він заплатити 40 000 грн податків (фактична ставка 4%) на рік. Якби цей підприємець працював по найму, він/вона заплатив би понад 125 000 грн податку на прибуток плюс соціальний податок. Ця дискримінація просто жахає, і в результаті працівники можуть сильно розгніватися. Вони та їхні працедавці виражають свій гнів перебуванням у тіні, і це не дивно. Немає особливих причин підкорятися такій несправедливій системі, де фізичні особи з високим рівнем доходу, як і юридичні особи, котрі дроблять великі фірми на декілька малих, щоб потрапити в групу МСБ, можуть не платити велику частину податків або через їх політичний вплив, або просто через брак широкого суспільного резонансу. Кажуть, ніби ця система була задіяна, оскільки вважалася спрощеною системою, але це не так. Наприклад, усі категорії, за винятком сільськогосподарського податку, ґрунтуються на обороті. Безумовно, для контролю обороту потрібно вести відповідний облік, і вповноваженим податковим адміністраторам слід надавати повне право на аудит цих рахунків. Таким чином, відповідно до проекту й намірів законодавця, бухгалтерські книги, принаймні ті, що стосуються обороту, вимагають особливого статусу. Крім того, на велику частину закупівель виробничих матеріалів має нараховуватися ПДВ, і відповідно покупці, представники малих підприємств, мають отримувати чеки. Зрештою, представники II і III груп оподаткування можуть використовувати працю найманих працівників. Таким чином, має вестися офіційний облік утримань і валової компенсації працівника.

Так у всьому світі, зокрема й в Україні, народжується міф про мале підприємництво. Малий бізнес сприймають як невеликих продавців, можливо без активів, котрі ледве зводять кінці з кінцями і не можуть вести основні рахунки. Ця ситуація, проте, не характерна для України, де рівень грамотності перевищує 90%, а бухгалтери, юристи, лікарі та інші фахівці дуже освічені й отримують істотні прибутки. Аргумент чомусь звучить так: уряд повинен понизити податкове навантаження на таких осіб, тому що вони не можуть визначити, чи стало в них більше грошей на рахунках у кінці дня, ніж на початку. З цієї та з інших причин я вважаю, що справжня податкова реформа не відбудеться, доки податкові ставки для МСБ лишатимуться настільки низькими. Це просто питання здорового глузду і справедливості. Як уже відзначалося, частина реформи має включати вимогу обов'язкового ведення простого обліку, і за потреби уряд повинен організувати безплатне навчання для тих, хто насправді не може записати різницю між залишком грошових коштів на кінець і на початок дня. Якщо вжити таких заходів, далі доведеться перейти до нової процедури, бо у відповідній групі відчутно зростає податковий тягар. Ці платники податків не робили нічого протизаконного, оскільки закон сам по собі заохочував таку поведінку. Відповідно, представникам цієї групи слід дати можливість пристосуватися до змінених правил упродовж поетапного переходу.

Розширити базу ПДВ і почати відшкодування коштів

Автор справедливо вказав на проблему з ПДВ, зокрема й на потребу розширення бази й швидкого відшкодування коштів (принаймні в групі платників податків ПДВ). Автор відзначає, що треба надавати звіт тільки про чистий ПДВ як урядовий дохід, можливо, з використанням спеціального рахунку. Проблема затримок у відшкодуванні ПДВ властива як Україні, так і практично всім перехідним економікам, і я рекомендую використання таких рахунків (варто зауважити, зі змінним успіхом) і в інших країнах. Українці важливо все-таки опублікувати такий рахунок і прозоро надавати всі звіти. Також, щоб забезпечити цілісність системи, слід регулярно проводити незалежний аудит цього рахунку. Незалежно від вибраного методу, уряд повинен показати, що в змозі дотримуватися своїх власних законів у випадку з відшкодуванням ПДВ.

Висновки

Україні надзвичайно потрібна радикальна податкова реформа, але в українському контексті радикальність означає розширення податкової бази та ліквідацію кричущої неефективності в нинішній системі. На проведення таких реформ піде не один рік, і тому я вважаю, що припущення автора про реалізацію податкового законодавства за певний період є нереальним і недоцільним. Передумовою успішної податкової реформи є її поетапне впровадження. Поліпшення адміністрування та боротьба з корупцією є критично важливими елементами, на ефективне впровадження яких знадобиться час. Крім того, податкова реформа – це не просто зміна законодавства. Закон, звісно, матиме слабкі місця, і з часом потрібно буде приймати різні положення, розширювати державну освіту і поетапність, оскільки уряд, як і усі економічні агенти, має обмежені ресурси і не може зробити все й відразу. Для роз'яснення правил і планів реалізації потрібна буде й участь суспільства. За демократичної участі час іде на те, щоб вислухати, обмінятися думками і знайти прозорі кошти для реалізації реформи.

Жодна країна не повинна накладати мораторій на внесення змін до податкових процедур, тому що економічні умови постійно змінюються, з'являється нова інформація, накопичується досвід і визначаються неоднозначні правила. Податкове законодавство, як і всі демократичні інститути, є одним з видів органічної нормативно-правової бази, яка має розвиватися з часом, щоб бути ефективною. Те, чого слід чекати платникам податків, – це стабільна система розвитку податкового законодавства. Вона має бути прозорою і продемонструвати поступове викорінення корупції, справедливе ставлення до платників податків, за умови що ті дотримуються всіх законодавчих норм.

У результаті, Україна отримає свою вигоду від встановлення реалістичних очікувань, якщо пам'ятатиме прості правила:

Хитрощі не працюють. Такі привабливі поняття, як естонська модель, зниження ставок без компенсації збільшення доходів, дискримінаційна політика і податкові амністії, як правило, неефективні.

Управляйте очікуваннями, зважаючи на те, що податкова реформа має бути узгоджена з іншими економічними реформами і що вона є частиною тривалого процесу навчання.

Почніть із того, що у вас є, і розширте базу.

Зменште вплив політики у сфері податкового адміністрування, наскільки це можливо. Наприклад, забороніть голові Державної фіскальної служби розпитувати про перевірки будь-яких осіб (юридичних або фізичних), окрім випадків розслідування корупції з боку податкових чиновників.

Корупція – справа двостороння. Хтось може виявити бажання заплатити хабар корумпованому податковому чиновникові, і тому дуже важливо переконатися, що створено недорогі засоби для добросовісних платників в обхід корумпованих податкових органів без подальших репресій. До того ж конче потрібно оберігати непідкупність податкової адміністрації. Максимальна деперсоналізація податкової системи, а також прозорість адміністративної реформи допоможуть досягнути бажаного результату.

Тобто чесність і важку працю замінити неможливо. Проведення податкової реформи вимагатиме чималих зусиль. Вихід у цій ситуації один – уряд повинен зібрати податкові надходження з тих, хто ухиляється від сплати податків. Тому надзвичайно важливо, щоб усі обмеження впроваджувалися максимально прозоро і щоб радикальна реформа здійснювалася впорядковано.

АННА ДЕРЕВ'ЯНКО: В НИНІШНІЙ СИТУАЦІЇ «КОСМЕТИЧНІ» ЗМІНИ НЕ ДОПОМОЖУТЬ

<http://voxukraine.org/2015/09/04/anna-derevyanko-cosmetic-changes-will-not-work-for-the-society-ua/>

Ми підтримуємо основні засади податкової реформи, озвучені Мінфіном — це рівність, прозорість, нульова толерантність до корупції, стабільність та передбачуваність.

Ми вважаємо, що податкова реформа повинна бути перш за все відчутною та амбіційною, але мати перед собою реальні цілі. Бізнес має відчутти на собі різницю між «було» та «стало», адже в нинішній ситуації «косметичні» зміни не допоможуть. Податкова система України має бути змінена структурно. Якщо говорити про модель податкової системи, впевнено можу сказати, що Україна не готова впроваджувати, наприклад, естонську модель, ми маємо знайти свій шлях, заснований на таких базових речах:

Оподаткування заробітної плати

На думку бізнеса, ставка податку на прибуток підприємств є допустимою та адекватною, в той час, як правила оподаткування заробітної плати мають бути змінені. Так, ставки ЄСВ та ПДФО в Україні вищі за середньо-європейські 20%. До того ж, адміністрування цих податків є надскладним. Бізнес впевнений, що в першу чергу треба звернути увагу саме на адміністрування податків та суттєво його переглянути.

Важливо не забувати про те, що суттєве зниження ставок ЄСВ та ПДФО має відбуватися лише у поєднанні з радикальним зниженням витрат державного бюджету. Інакше, в результаті можна отримати інфляцію та падіння національної валюти.

ПДВ

Проблема відшкодування ПДВ є досить гострою для інвесторів, та особливо для експортерів. Спеціальні ПДВ-рахунки потенційно зможуть допомогти вирішити цю проблему, але лише в разі їх грамотного, прозорого та коректного функціонування.

Ми всіляко підтримуємо рівні та прозорі умови для всіх платників податків. Скасування спецрежиму ПДВ для аграріїв — це непопулярна міра, вона вимагає сильної політичної волі від керівників держави, але вона допоможе встановленню рівних конкурентних умов для всього ринку.

Спрощена система оподаткування для малого бізнесу

Спрощена система оподаткування «традиційно» розділена на три групи. Третя група — малі підприємства та ФОП, річний дохід яких становить до 20 млн. гривень, — найбільш контроверсійна. Ми вважаємо, що поріг у 20 мільйонів доходу має бути переглянутий, адже є занадто великим для категорії «малий бізнес».

Ми підтримуємо розвиток та зростання малого бізнесу, ІТ спеціалістів та фрілансерів, тому ми вважаємо, що ставки податків для третьої групи (а це 4% від річного обороту або 2% від обороту та ПДВ) мають поступово зрости до 10%. Різкого підвищення не має бути.

Також, Україна для побудови інноваційно-орієнтованої економіки має модернізувати застарілий Трудовий кодекс і слідувати сучасним тенденціям залучення та мотивації людського капіталу. Зокрема, це розвиток і підтримка підприємництва та індивідуальних форм оплати, спрямованих на кінцевий результат, через індивідуальні контрактні моделі зайнятості, адже такі моделі широко використовуються саме в хай-тек індустрії та інноваційних сферах.

КРІС ВЕЙЛС: ЧОМУ НЕ МОЖНА СКАСОВУВАТИ ЄСВ

<http://www.segodayna.ua/opinion/walescolumn/chomu-ne-mozhna-skasovuvati-sv-646034.html>

Сьогодні деякі експерти пропонують скасувати єдиний соціальний внесок та ліквідувати Пенсійний фонд. На їх думку, це одразу допоможе знизити податкове навантаження і вивести економіку з тіні. Проте, на мою думку, цього не можна робити. І ось чому.

Кожному потрібно розуміти – Пенсійний фонд формується за рахунок єдиного соціального внеску (ЄСВ). Скасування соціального внеску та ліквідація пенсійного фонду не усувають зобов'язань суспільства з фінансування пенсій.

Пенсійна реформа назріла в Україні давно, але це дуже непросте завдання. Радикальна податкова реформа, разом зі зниженими ставками оподаткування, може заохотити платників податків дотримуватися законів. Але тільки цих кроків недостатньо. Пенсійні зобов'язання уряду вже є дуже обтяжливими. Пенсійних внесків, які зараз сплачуються, недостатньо для фінансування поточних пенсійних виплат. Тому необхідно відновити баланс надходжень та видатків.

Дотримання законів можна забезпечити лише у тому випадку, якщо громадяни повірять, що система є справедливою та забезпечує певні переваги у разі сплати податків у повному обсязі. Наразі в Україні у це вірять дуже небагато громадян. Натомість, лєвова частка з них віддають перевагу тінювим схемам та користуються певними благами, за які платять інші. Відповідно, сумлінні платники податків сплачують державі забагато, а порушники уникають покарання.

Досвід свідчить, що детенізація економіки є тривалим процесом. У контексті податкової політики елементом цього процесу може бути зміна податкових ставок одночасно з відчутним посиленням заходів з забезпечення дотримання законодавства, які дозволять громадянам розраховувати на справедливе ставлення з боку держави.

Також я бачу сильні економічні аргументи на користь об'єднання соціального внеску з податком на доходи. Механізм такого об'єднання є досить складним. Уряд не може просто ухвалити постанову про об'єднання двох податків, вважаючи при цьому, що на таке рішення ніяк не відреагує ринок праці, не відреагують пенсіонери, не зміняться витрати на різних рівнях державного механізму та податкові надходження.

Цієї мети можна досягти, і вона насправді є бажаною, адже безперечними перевагами є спрощення самого обрахунку податку на заробітну плату, а також спрощення звітності та зменшення платежів. Мінусом цієї моделі може стати те, що громадяни будуть отримувати менше доходів в разі, якщо їхні роботодавці не підвищать рівень зарплати, адже податок повністю утримується за рахунок доходів самих працівників.

Наразі в Україні немає повноцінного трастового фонду для управління пенсійними заощадженнями або інших соціальних фондів, які б дозволяли фінансувати соціальні виплати зі своїх поточних доходів. Тому для України об'єднання податку на доходи та соціального внеску може стати виключно довгостроковою метою, яка вимагатиме ретельного дослідження та внесення серйозних змін до законодавства.

АРТУР ЛАФФЕР: ВАМ ДОВЕДЕТЬСЯ РОБИТИ ТЕ, ЩО РОБИЛИ У ЄВРОПІ 100 РОКІВ ТОМУ, А НЕ ЗАРАЗ

<http://www.eurointegration.com.ua/rus/interview/2015/09/14/7038229/>

Новый советник министра финансов Украины Артур Лаффер вошел в экономику как автор "кривой Лаффера" – соотношения ставки налогов к экономическому росту стран.

Но прежде всего он известен как практик, консультировавший многие правительства, как добиться роста и оздоровления экономики. В частности, Лаффер консультировал Рональда Рейгана и был одним из "чикагских мальчиков", которые по приглашению Аугусто Пиночета провели либеральные реформы и обеспечили экономический рост Чили.

Сейчас ему 75 лет, но он очень активен и готов ехать работать в Украину. "Позвоните мне, и я приеду и сделаю, как в Чили", – много раз повторяет он. Спустя три дня после разговора его желание осуществилось.

Но каждый раз добавляет: успех придет в Украину, только если равняться на европейские и американские стандарты отношения к труду, а не на нынешние стандарты расходования.

Беседа состоялась во время 12-й ежегодной встречи Ялтинской европейской стратегии (YES).

– Прежде всего, расскажите о вашей системе и о том, какой объем налогов является оптимальным для страны с развивающейся экономикой.

– Я начну с того, что налоги должны быть очень разнообразными. Они должны значительно отличаться для развивающихся стран и для развитых. Вам нужен общий налог, который распространяется на многих плательщиков, с низкой ставкой.

В таких странах, как Украина, нужно добровольное следование налоговой политике. В целом мире не хватит полицейских, чтобы заставить людей платить те налоги, которые они не считают правильными.

И ключ в том, чтобы налоги были достаточно низкими, чтобы люди их действительно платили. И сказав это, я хочу отметить, что предложение вашего министра финансов Натальи Яреско – это замечательный первый шаг.

– Речь идет о налоговой реформе, которую мы уже назвали "все по 20"?

– Именно так.

– Почему же, она довольно консервативна.

– Да (смеется). На самом деле надо еще ниже, но это только начало. Во всех странах, где я был и работал в течение многих лет, ключ к успеху заключается в том, чтобы избегать чрезмерного налогообложения. Главное, что у вас есть понимание этого.

– Что такое чрезмерное налогообложение?

– Нужно, чтобы ставка налога была достаточно низкой, чтобы люди добровольно ее соблюдали. Как только они начинают выполнять требования налогообложения, коррупция исчезает моментально.

– Риску предположить, что для многих украинцев 20% – это все равно избыточное налогообложение.

– Конечно, я не могу с вами не согласиться.

Чем ниже ставка, тем лучше. И мне, скажем, нравилась бы налоговая система "все по 10%", но у вас до того было 90 налогов, и все с ними жульничали.

– В Украине часто вспоминают об опыте Грузии, где было резкое одномоментное снижение ставок. В Украине же проводится более консервативная реформа.

– Мне тоже хочется для Украины радикальных решений. Ведь сейчас Украина находится в очень непростой ситуации, а потому ей нужно радикальное сокращение налогов. Если не сейчас, то когда?

– Консервативная реформа – это и есть этот радикальный шаг?

– Я с уверенностью этого не знаю, но я абсолютно уверен, что это шаг в правильном направлении. Позвольте добавить – никогда не позволяйте лучшему быть врагом хорошего.

Если вам удастся ввести более низкие ставки, мне это понравится.

Но ключевой момент – это должна быть одна ставка для всех.

– Какой пример среди тех стран, которые недавно проводили налоговые реформы, можно назвать идеальным для Украины?

– Если посмотреть назад в периоды радикальных, революционных изменений, то это то, что мы сделали в Чили в 1974 году, то, что происходит сейчас в Гонконге, также очень интересен польский опыт.

Или вспомните деятельность Рональда Рейгана в 1980-х, когда он с 70% – это была самая высокая ставка налога – снизил до 29%. Доходы одного процента самых богатых пошли вверх. И это обеспечило экономический рост для всей страны. Или Маргарет Тэтчер – благодаря ее политике самая высокая ставка налогов была снижена до 40%.

А вам нужно даже больше. Потому что вы в намного худшей форме, чем были мы.

- В любом случае снижение налогов означает снижение социальных стандартов на ближайшее время.
- Вы сейчас ведете борьбу за выживание. Социальные гарантии – какое значение они имеют, если вы проиграете? Из ваших приоритетов должна остаться одна цель, одно видение. Нельзя сейчас переживать по поводу выплат по безработице или пенсий, надо выжить.
- Человек, который тонет и захлебывается, не должен беспокоиться о том, чтобы в ее фляжке было достаточно воды для путешествия по пустыне в следующем месяце.
- Прекратите тратить сейчас, снизьте налоги и создавайте рабочие места прямо сейчас.
- Как вы считаете, если следовать вашим советам, то каким должен быть период "болевого шока"?
- Вот что я вам скажу: в тот день, когда будут снижены налоги – уже в тот самый день выгоду получают все, кто зарабатывает и честно платит налоги.
- И вот когда экономика вырастет и обретет новые, крупные размеры, тогда будет время беспокоиться о пенсионерах.
- Вот, например, мне сейчас 75 лет. А вы мне можете сказать, где вы будете, когда вам будет 75 лет?
- С украинской системой пенсионных выплат я даже не знаю.
- Так вот, я вам скажу, что если не будут сокращены социальные выплаты и налоги, то в 75 лет вы не будете жить в Украине. Не будет ни денег на пенсии, ни пенсий, ни, возможно, страны.
- Если вы берете налоги с людей, которые работают, и платите тем, кто не работает, то у вас в итоге будет много людей, которые не работают. Надо просто сосредоточиться на работе, и вам прямо сейчас необходим рост количества рабочих мест.
- Украина недостаточно богата, чтобы позволить себе всеобъемлющую систему выплаты пособий. У вас война на востоке, у вас бедность повсюду, а потому вам просто сейчас нужны изменения.
- Но какой-то минимальный вариант этих социальных гарантий все равно необходимо оставить...
- Я оставил бы только социальные гарантии, которые увеличивают производство.
- Кроме помощи для людей, которые действительно не способны работать, сэкономьте ваши социальные выплаты до того времени, когда станете богатыми.
- Кстати, я согласен с вами, что снижение налогов должно быть больше, до 15% или до 10%. Я гость в вашей стране, но всю жизнь я исследовал эту проблему, и все мои книжки – на эту тему.
- Если вы облагаете налогами производство, производства будет меньше. Если вы субсидируете непроизводство, то непроизводства будет больше.
- Ваше процветание и успех придут не от вашего правительства, а от украинцев, которые будут работать на себя.
- Нужны следующие вещи: налог по низкой ставке, умеренность в расходах, сокращение бюджета, здоровые деньги, свободная торговля, никаких барьеров, минимум регулиций. И к чертовой матери все препятствия, если надо спасти Украину!
- Также Украине нужна монетарная реформа. Сделайте вашу валюту конвертируемой в доллар или в евро
- это тоже способствует вашему укреплению.
- Имеется в виду жесткая привязка курса украинской валюты к американской или европейской?
- Вы слишком малы, чтобы иметь свою собственную здоровую твердую валюту. Вам нужна какая-то здоровая валюта. Без разницы: доллар, евро или, может, британский фунт либо швейцарский франк. Но вам нужны здоровые деньги. Такую реформу Китай провел еще в 1994 году.
- Но сейчас он девальвирует юань.
- А теперь они уже большие и могут себе это позволить.
- А вы еще маленькие. Узнайте, научитесь на примере того, что сделал Китай, чтобы расти, а не того, что он делает, когда уже вырос.
- Итак, Китай сделал налоговые скидки, здоровую валюту и свободную торговлю. И за 40 лет они превратились из куска грязи в одну из крупнейших экономик мира. Я был первым американцем, который поехал в современный Китай – еще до Киссинджера.
- Тогда Китай был в гораздо худшем положении, чем Украина сейчас. Посмотрите на них сейчас и сделайте то, что делали они.
- Китай мог себе это позволить, поскольку был авторитарным режимом. Проблема Украины – такая же, как и во многих развитых странах: у нас есть большая прослойка избирателей, привыкших жить за счет государства.
- Я не отрицаю, что все сложно и непросто. Но этот способ работает, а другой способ – не работает. Посмотрите на наши города. Сравните Детройт и Даллас. В Детройте выплачивали всю социальную помощь, а в Далласе – нет. И посмотрите, какой сейчас Детройт.
- И какой?
- Когда я был молодым, то в 1950-м году население Детройта составляло 1 млн 850 тыс. Сегодня там меньше 700 тыс. Вот что произошло: бац – и город умер! Но два-три года у них были хорошие социальные выплаты.

Поэтому я вас и спросил, где вы будете, когда вам будет 75. Думайте об этом и сейчас обеспечьте Украине процветания. Это самое главное.

И тогда вы станете действительно независимыми, потому что Россия уже не сможет вам угрожать. Никто сейчас не цепляется к США и не вторгается на их территорию, ведь мы богатые и сильные. Станьте и вы богатыми и сильными.

– Но сейчас в мире не так много стран, которые прислушиваются к таким советам. Большинство европейских стран можно назвать антиподами ваших советов.

– И посмотрите на них! Хотите быть такими, как они?

Но вы не можете позволить себе быть Францией. Богатые люди могут позволить себе быть расточительными. Богатые могут позволить себе быть ленивыми. Богатые могут позволить себе очень много разных удовольствий. Я из США, мы уже богаты, а потому, к сожалению, мы пьем, курим и много потребляем, потому что мы можем себе это позволить.

А чтобы стать богатым, надо перестать курить, пить, есть жирную пищу, надо каждый день по 4 часа ходить в спортзал, и тогда, возможно, через 5-10 лет ваша страна станет экономически сильной.

– У какой из европейских стран, по вашему мнению, здоровая налоговая политика?

– Есть пара стран, которые хорошо в этом смысле себя ведут. Скажем, Польша. Определенный период Ирландия работала на оздоровление своей экономической системы.

Но в целом Европа сейчас проводит очень плохую налоговую политику.

– К чему это приведет? Для украинцев Европа всегда была примером для подражания, особенно сейчас.

– Вам надо следовать тому, что делали европейцы 150 или 100 лет назад, а не тому, что они делают сейчас. Не делайте того, что сейчас делают богатые. Делайте то, что они сделали для того, чтобы стать богатыми.

– Если брать исторические примеры, то восстановление Европы после второй мировой войны шло по формуле "государство всеобщего благоденствия". В частности, это обеспечило экономическое восстановление Германии.

– В молодые годы я жил в Германии и учился в Мюнхенском университете. Поэтому эти реформы происходили у меня на глазах.

Именно поэтому я могу с уверенностью утверждать: Германия достигла успеха за счет уменьшения налогов, проведенного Людвигом Эргардом (министр экономики в правительстве Конрада Аденауэра и его преемник на посту федерального канцлера - ЕвроПравда), а вовсе не благодаря социальной системе.

Вам нужно делать то, что сделали люди, чтобы стать богатыми, а не то, что делают богатые. Я все время говорю своим детям: "Нужно самим зарабатывать для себя. Нельзя жить за счет отца, нельзя жить за счет социальной системы, надо работать".

– Как вы считаете, через 10-15 лет при этой налоговой системе Европа будет такой же привлекательной для других стран?

– Сейчас я не вижу никакой надежды для Европы. Однако США всегда спасали Европу.

Вспомните, сначала появился Рональд Рейган, чтобы появилась Маргарет Тэтчер.

И в США вот-вот произойдет революция невероятных масштабов. У нас скоро будет президент-республиканец. И в 2017 году у нас будут и Сенат, и Конгресс, и губернаторы – все республиканцы. Это то же самое, что было в 1979-1980-х годах.

Почитайте, что наши кандидаты сейчас предлагают в области налогообложения. Ваши 20/20/20 и правда выглядят очень скромно. Каждый кандидат предлагает уменьшение налогов, четверо из кандидатов предлагают единую ставку налога.

Это шанс для США, но это также шанс для всей Европы. И, конечно, шанс для Украины.

ДМИТРО ШИМКІВ: ПРО ПОДАТКОВУ РЕФОРМУ БЕЗ ЕМОЦІЙ

<http://nv.ua/opinion/shimkiv/o-nalogovoj-reforme-bez-emotsij-68358.html>

Спустя неделю после заседания Национальной рады реформ (National Reforms Council), можно взвешенно сделать несколько выводов относительно результатов

Во-первых, я в очередной раз утвердился в мысли, что прессу на заседания Нацрады приглашать не следует (да простят меня друзья-журналисты). Когда нет камер, представители разных ветвей власти и политических сил начинают разговаривать конструктивно и перестают работать на медиа.

Во-вторых, Нацрада начала выполнять свою главную функцию, а именно служить платформой для более зрелого диалога. Присутствовали все стороны – от Кабмина до общественности. Заслушали презентации двух концепций реформы – правительственную представила Наталия Яресько и парламентскую – Нина Южанина. Все присутствующие смогли высказаться с критикой или предложениями.

Главной целью заседания Нацрады было вывести в плоскость дискуссии. Найти точки соприкосновения, выявить спорные позиции.

Мнение о налоговой реформе есть у всех. Я еще не встречал человека, который бы не рассказывал, какими должны быть налоги. Будучи выходцем из корпоративного сегмента, я всегда смотрел на налоговую реформу глазами бизнеса. Но сейчас понял, что надо смотреть гораздо шире. Есть и другие стороны. Например, пенсионеры, которые заработали свое право на пенсии, а государство взяло обязательство их выплачивать и многие другие.

Возможно, бизнес в Украине предпочел бы не платить вообще никаких налогов. Но тогда возникает вопрос: а за что будет существовать государство и выполнять свои обязательства? Мы все хотим бюджет на здравоохранение, культуру, образование и многое другое. Но бизнес не может закрыть все эти желания. Тем более, учитывая текущие затраты на оборону. Другими словами, есть множество переменных, которые должны учитываться при составлении уравнения реформы.

Наконец, удалось достичь единства по вопросу снижения налогов. Был развеян медиа миф том, что якобы кто-то в стране выступает против упрощенной системы налогообложения.

Полдела - договориться о снижении налогового давления на бизнес и население, но бюджет надо как-то наполнять

С другой стороны, все понимают, что любая реформа приведет к увеличению дефицита бюджета. Полдела - договориться о снижении налогового давления на бизнес и население, но бюджет надо как-то наполнять. Открытым остался вопрос набора компенсаторов – источников наполнения бюджета в процессе реформы. Нам все еще предстоит найти точку равновесия, которая устроит все стороны. Да, кому-то придется уступить частью принципов. Есть правительственная концепция, есть парламентская позиция, теперь надо найти взаимопонимание.

Общество остро реагирует на вопросы налогообложения, о чем свидетельствует электронная петиция №55 «Об отмене растаможивания и акцизного налога на импорт авто», которая набрала более 25 тыс. голосов на сайте президента. Очень хорошо, что украинцы с помощью инструмента электронной демократии подняли этот вопрос. Хотя согласно Статьи 74 Конституции Украины, выносить на референдум вопросы налогообложения нельзя. Петиции – лишь инструмент приглашения власти к диалогу по проблемным вопросам.

Кроме того, сошлись на необходимости реформы Государственной фискальной службы. Реорганизация, упрощение администрирования, внедрение электронных механизмов – очень короткий список того, что необходимо сделать. По словам Романа Насирова, главы Государственной фискальной службы 80% налогов в Украине платят 1500 компаний, при этом штат Фискальной службы превышает 60 тысяч человек. Это означает, что на каждую компанию приходится по 60 налоговиков. Зачем? Как сказал премьер Арсений Яценюк, в Америке если дело дошло до визита инспекции Налогового управления США (Internal Revenue Service), значит у вашего бизнеса большие проблемы с уплатой налогов. Операционную работу можно и нужно автоматизировать.

Подытоживая:

1. Мы понимаем, куда движемся по налоговой реформе.
 2. Президент поставил задачу всем сторонам найти компромисс по спорным вопросам.
 3. Получился зрелый диалог, который удалось вывести из плоскости эмоций и добавить в него конструктива.
- Учимся искать компромиссы.

ІГОР МІТЮКОВ: : "ЕХ, ЯКБИ ЯНУКОВИЧ НАС СЛУХАВ... АЛЕ ВІН СЛУХАВ ІНШИХ"

http://economics.lb.ua/state/2015/09/17/316197_igor_mityukov_eh_yanukovich.html

62-летний Игорь Митюков был министром финансов Украины без малого пять лет - с февраля 1997 года по декабрь 2001 года. В этом кресле он работал при двух премьерах - Валерии Пустовойтенко и Викторе Ющенко. При нем Украина успешно реструктуризировала свои внешние долги в 2000-2001 годах, не допустив дефолта.

В 2003 году Митюков получил статус чрезвычайного и полномочного посла, представлял Украину в Великобритании и Северной Ирландии, в Международной морской организации (ИМО), с 2008 года возглавляет представительство американского инвестиционного банка Morgan Stanley в Украине.

Игорь Митюков рассказал LB.ua о переговорах с кредиторами 15 лет тому назад и прокомментировал налоговую реформу и бюджет на 2016 год. К сожалению, о нынешней работе бывший министр говорить не захотел - слишком сложный и долгий процесс согласования комментариев.

Вы в начале 2000-х, как и нынешнее правительство, занимались переговорами с кредиторами Украины. Почему тогда возникла в этом необходимость?

Экономика Украины болела все 90-е годы. Основной причиной этого тогда был совершенно фантастический дефицит государственного бюджета, который измерялся двузначными цифрами, особенно в начале этого десятилетия, и отсутствие структурных реформ, которые бы "расшивали" узкие места в экономике.

Бюджеты были сверстаны с огромным дефицитом, с превышением расходов над доходами, которые закрывались ресурсами Национального банка.

Естественно, это приводило к инфляции, девальвации...

Инфляция, девальвация, отсутствие структурных реформ и сдерживание перехода на рыночные цены, особенно в энергосекторе, торможение реформ в аграрном секторе. Аграрное лобби тогда было исключительно сильным. Экономика была слабая, неспособная воспринимать внешние шоки. А, если вы помните, в 1997 году разразился азиатский финансовый кризис, который через год пришел в Россию, и в середине этого же года Россия объявила дефолт. Это не могло не сказаться на нашей экономике, поскольку мы очень сильно были завязаны (намного больше, чем сейчас) на российский рынок и зависели, в том числе, и от российских финансов.

В конце 1998 года мы провели ряд мер по сокращению дефицита бюджета и увеличению доходов. Было знаменитое постановление Кабинета министров, которое бы я и сейчас использовал (Постановление КМУ №1413 от 10.09.1998). Кроме этого, вышел указ Президента Украины о сокращении государственных расходов. Но мы поняли, что этого недостаточно. Не такая глубокая девальвация гривны, как девальвация рубля, все же сильно увеличила долю госдолга и внешних долгов госпредприятий. Поэтому, когда мы посчитали, на что выходим на конец 1999 года по валютным резервам... Оказалось, что если мы не сделаем реструктуризацию, то на всю страну у нас останется 300 млн долларов США – это две-три недели импорта. (Опасным считается уровень меньше трех месяцев, а не недель, - ред.).

Сначала мы вышли с предложением о реструктуризации к премьер-министру Валерии Пустовойтенко и президенту Леониду Кучме. И, надо отдать должное, президент полностью поддержал позицию министерства финансов. Более того, он запретил кому-либо комментировать что-либо, связанное с переговорами по долгу. Поэтому нам удалось без излишней публичности и ажиотажа убедить инвесторов принять наше предложение. Оно состояло в том, что растягивались сроки погашения наших долгов, уменьшался купон и все разнообразие инструментов приводилось к двум инструментам (один в евро, другой в долларе). Мы получили в начале 2000-го года окончательное согласие более 95% кредиторов.

Но списания не было?

Нет, списания не было. Мы тогда не видели в этом необходимости, потому что тогда проблема нашего внешнего долга была не столько в его размере, сколько в коротких сроках наступления платежей. Хотя после замены разнообразных долговых инструментов на два базовых, государственный долг уменьшился примерно на 200 млн долларов, за счет изменения валюты выпуска и того, что мы предложили инвесторам более качественный инструмент - еврообонды.

Кажется, в 2000 году были таким образом реструктуризированы 2,5 млрд долларов?

Лондонский клуб (неформальное объединение более 1000 коммерческих банков-кредиторов, - ред.). И еще до 1 миллиарда долларов США в 2001 году — Парижский клуб (неформальное объединение 20 стран-кредиторов, - ред.). Но после того, как мы решили вопрос по Лондонскому клубу, стало ясно, что с Парижским клубом будет проще. Опять же, основным нашим оппонентом и в то время являлась Россия. Но нас поддержал МВФ.

Очень похоже на сегодняшнюю ситуацию.

Я думаю, что не следует проводить параллели между старой реструктуризацией и сегодняшней. У нас не было такого мощного кредитора, как Franklin Templeton. У нас было большое количество разнообразных участников, которых легко было убедить, которым легко было не дать сгруппироваться.

То есть один крупный кредитор — это проблема?

Конечно. По моей информации, из 14 видов бумаг, которые входят в реструктуризируемый пакет, в 4 или 5 у Franklin Templeton был не просто блокирующий пакет (более 25% - ред.), а подавляющее большинство (более 75% - ред.), что позволяло блокировать любые решения. И в остальных бумагах у них было блокирующее большинство (кроме российских бумаг, - ред.). Поэтому все зависело в данном случае от одного кредитора. Мне неизвестна (а я этот вопрос изучал) ни одна реструктуризация, которую проводил Franklin Templeton, и в котором есть hair cut — так называемая "стрижка" (списание части долга, - ред.). То есть то, что правительству удалось договориться по "стрижке", - это принципиально важное решение.

Но тут можно поспорить. Ведь взамен списанной части долга пришлось выпустить другие ценные бумаги — так называемые "инструменты компенсации стоимости".

Реструктуризация всегда — предмет договоренности двух сторон. При всей той мощной поддержке, которую нам оказал МВФ, этого оказалось недостаточно для того, чтобы Franklin Templeton, активы которого в 10 раз превышают ВВП Украины, так просто пошел — не просто на согласие — на изменение своей основополагающей политики. Поэтому нужно было что-то предложить взамен, чтобы смягчить и упростить принятие этого решения внутри комитета кредиторов. Я не могу сказать, что это что-то оригинальное. В принципе, в практике такие ценные бумаги используются. И они, кстати, используются в долговой операции с Грецией, где будет существенный hair cut.

Вопрос в том, как к этому относиться. Потому что для любого обыкновенного украинца понятно, что 1000 гривен сегодня и 1000 гривен в 2040 году — это совершенно разные стоимости.

Я думаю, даже если говорить о 100 долларах сегодня и 100 долларах через 20 лет, все выберут 100 долларов сегодня. Это такие бытовые рассуждения. На самом деле существуют модели приведения во времени стоимостных оценок денежных масс - так называемые NPV (Net Present Value). И я не думаю, что участники переговоров с обеих сторон не считали и не использовали эти модели.

В Минфине неплохая команда, сформированная Виталием Лисовенко еще перед первой реструктуризацией. И те модели, которые они использовали, хорошо работают.

Виталий Лисовенко и тогда работал в Минфине, и сейчас?

Да, Виталий Лисовенко был заместителем министра и играл ключевую роль в тех переговорах. Я фактически подключился вместе с премьер-министром на последнем этапе.

Сейчас мы платим финансовым советникам из Lazard 0,18% от стоимости реструктуризированных бумаг. Это много или мало?

Я знаю рынок и могу твердо сказать, что это небольшая сумма, и, по-моему, она меньше рыночной.

Россия уже заявила, что не будет списывать нам 20% долга. Какие могут быть последствия?

В ближайшее время правительство (прежде всего Минфин) должно провести серьезную работу со всеми держателями облигаций, которые входят в этот пул. Парламент должен принять соответствующие законодательные акты, которые поддерживают эти решения. Парламент не должен мешать правительству вести переговоры и отвечать за результаты этих переговоров. То есть по 13-ти бумагам должны пройти соответствующие переговоры с конкретными держателями.

Когда эта ситуация будет решена, тогда возникнет вопрос переговоров с Россией, поскольку она добровольно не приняла участия в переговорах. Точнее, ее приглашали принять участие, но россияне не согласились. Они сейчас пытаются доказать, что это официальный государственный долг, что он относится к Парижскому клубу. Хотя по всем формальным признакам это классический частный инструмент (облигации, которые зарегистрированы и котируются на Ирландской фондовой бирже). Я думаю, что у России нет другого выхода, кроме как начать переговоры с Украиной, понимая, что ее условия не могут быть лучше, чем условия для всех остальных.

А если Россия не согласится и начнет судиться с Украиной?

Это будет не единственный суд, в котором Россия судится с Украиной. И, думаю, не последний. Думаю, судьба этих 3 млрд долларов будет решаться на политическом уровне.

Еще раз скажу, что если мы быстро договоримся со всеми остальными кредиторами, то нам будет легче вести переговоры с Россией.

Вы работали министром финансов с 1997 по 2001 годы — пять лет. Кажется, дольше всех продержались в кресле?

В один срок дольше не было.

Вы, получается, были министром и при первой каденции Кучмы, и при второй. Чем-то отличались эти периоды?

1997-1998 год Кучма активно не вмешивался в работу экономического блока. Он присматривался, кто какие результаты дает. Благодаря этому, мы могли проводить ту политику, которую мы придумывали вместе, кстати, с советником Кучмы Анатолием Гальчинским. В очень серьезных спорах мы сформировали единое мнение. И тогда министр экономики, министр финансов, Нацбанк, Гальчинский от Администрации президента — мы нащупали главные механизмы влияния на макроэкономическую ситуацию, что привело к тому, что с 2000 года ситуация, наконец, стабилизировалась. И на фоне стабильной валюты, стабильного невысокого дефицита бюджета начала расти экономика. Вот это удивительно. Вы начали показывать хорошие результаты, и тут в 2001 году вас увольняют. С чем это связано?

Объективные замечания могли быть к бюджету 2002 года, который мы под давлением Верховного Совета приняли в конце декабря 2001-го. И я думаю, что да, этот бюджет мог бы быть лучше.

Что же касается формальной формулировки, которая звучала в указе президента о моем увольнении (о недостаточно хорошей налоговой политике), то здесь трудно комментировать, потому что налоговой политикой в то время занималась служба Николая Азарова. И Минфин не имел никакого влияния на эту политику. Что плохо.

И сейчас примерно такая же ситуация, насколько я понимаю.

У нас исторически сложилось так, что фискальный блок больше находится под контролем президента, чем под контролем правительства. Я думаю, что надо от этого уходить. Первый шаг в правильном направлении мы сделали — формально подчинили ГФС Минфину. Но на сегодня я не вижу тесного сотрудничества между этими двумя ведомствами. И не вижу правильно расставленных процедур взаимодействия.

ГФС полностью погрязла в текучке. Пытается разгрести, я надеюсь, те завалы, которые были сделаны в предыдущие годы. Пытается максимально сделать прозрачным сам процесс контакта с налогоплательщиками. Но с точки зрения влияния налогового давления на темпы роста экономики, я от ГФС не вижу каких-то полезных инициатив. А в Минфине эту идею еще окончательно не сформулировали, не прочувствовали.

Очень сильно должно помочь Министерство экономики, которое, к сожалению, пока макроэкономикой занимается меньше.

По части дерегуляции тоже.

Да, это нужно, это очень важно.

Но при этом ГФС сотрясают коррупционные скандалы. А Минфин, наоборот, чаще хвалят за работу с МВФ или с кредиторами. Как будто речь идет о разных планетах.

Я об этом и говорю. Пока еще органической связки между Минфином и ГФС не произошло. Я надеюсь, что в ближайшие полгода может произойти. Очень многое может решиться в ходе дискуссий о налоговой реформе.

Очень жалко, что у нас так получилось, что образовалось два лагеря. Каждый движет свой вариант налоговой реформы. Я считаю, что все-таки Минфин здесь должен играть главную роль. Потому что, в конечном счете, именно к Минфину придут и скажут: а где зарплаты учителей, где зарплаты врачей, где расходы на оборону?

То есть вам вариант "все по 20" больше нравится, чем более радикальный альтернативный вариант снижения налоговых ставок?

Наполняемость бюджета при альтернативном варианте может быть только при росте экономики 5-7-10% в год, чего я в следующем году не ожидаю. Суммарные риски альтернативного варианта могут привести к тому, что мы попадем в так называемую «налоговую яму» в первом полугодии следующего года. Не будет такой резкой позитивной реакции экономики на снижение налогов. Их надо просто упростить, улучшить администрирование, сократить давление — и физическое, и финансовое на реальную экономику.

Меня очень интересуют конкретные предложения налоговой службы об упрощении администрирования, в том числе, и по налогу на доходы физических лиц.

А мы же хотим, чтобы все декларации заполняли.

Совершенно верно. Поэтому многие люди этого не делают или делают неправильно. И что еще обидно: если ты имеешь право на льготы (по уплате налогов, - ред.), то ты можешь быть уверен, что ты их никогда не получишь. Хотя главным приоритетом по этому налогу у фискальной службы должно быть: собрать как можно больше, а потом вернуть тем, кто переплатил.

Правительство внесло бюджет-2016 в Раду и тут же отозвало его, чтобы пересчитать с учетом налоговой реформы. То есть мы снова не видим проекта вовремя. Но, тем не менее, какие параметры бюджета на 2016 год вы считаете ключевыми?

Ключевым в бюджете следующего года будет сохранение расходов на национальную оборону. Президент Порошенко определил минимальный уровень — это 5% от ВВП. А если учесть, что через бюджет перераспределяется до 40% ВВП, а вместе с Пенсионным фондом — до 50%, то получается, что каждая

восьмая-девятая гривна в бюджете уже зафиксирована на национальную оборону. И с этим невозможно не соглашаться. Получается, что одна из составляющих расходной части — довольно весомая, необходимая. Искусство составления бюджета в этих условиях — каким образом учесть интересы всех остальных при достаточно скудном ресурсе.

Вице-премьер Кириленко уже проговорился, что в 2016 году запланированы два повышения соцстандартов за год. В 2015 году было одно.

Надо понимать, что в этом году повышение соцстандартов стало возможно только по причине успешной реструктуризации госдолга. Высвободились расходы, связанные с погашением 500 млн долларов США и 600 млн евро. А это в сумме больше 25 млрд гривен. Как раз то, что может быть, в том числе, распределено на эти цели.

Откуда же деньги в следующем году?

Не могу ничего вам по этому поводу сказать. Но вообще социальные стандарты надо повышать, чтобы защитить население от последствий повышения энерготарифов. К сожалению, в 2000-х годах мы увлеклись парламентскими и президентскими выборами, где основным аргументом было повышение социальных стандартов. А в то же время держали мы тарифы, вместо того, чтобы параллельно с увеличением доходов потихоньку повышать и тарифы, ведь тогда не было необходимости повышать их так шоково, как сейчас. В результате мы получили значительное увеличение реальных доходов населения и потребительскую инфляцию.

То есть это одна из ошибок прежней власти?

Всех прошлых властей.

Но были же в прошлом попытки повышать тарифы. Недостаточно решительные?

Они были решительные, но они были точечные. В 1995 году было повышение тарифов на электроэнергию, но тарифы на газ решили не трогать. У нас тогда действовало соглашение с Россией, мы покупали газ по 50 долларов за тысячу кубометров и думали, что он действительно настолько дешевый... Это была серьезная наркотическая иголка.

Вы критикуете прошлую власть. Но ведь вы были советником Януковича. И как он, слушал вас?

В конце 2010 года Виктор Янукович решил создать совет экономических реформ, в который пригласили достаточно много прогрессивных рыночных экономистов, включая представителей МВФ, Мирового банка, ЕБРР. Некоторые наши заседания даже проходили на площадке Мирового банка. Но постепенно это все "переехало" в Администрацию президента. Советники потеряли свои места за круглым столом, их отодвигали все дальше и дальше, и все это превратилось в фарс и показательную порку отдельных министров, где дискуссий практически не было. Эх, если бы Янукович нас слушал... Но, к сожалению, он слушал других.

В каком состоянии сегодня находится экономика Украины?

Сейчас в экономике Украины — кризис, и мы уже радуемся тому, что темпы падения промышленного производства замедлились. А речь идет — о восстановлении экономического роста. И здесь, по-моему, ключевым является приток в Украину значительных инвестиционных ресурсов. С одной стороны мы потеряли значительную часть российского рынка. Кроме того, мировая конъюнктура существенно сдерживает рост украинского экспорта. Без коренной модернизации и переориентирования на новые рынки экономический рост невозможен. А это, в свою очередь, невозможно без огромных капитальных вложений, которые могут прийти в нашу страну не только благодаря поддержке международных финансовых организаций и международных партнеров, но и благодаря урегулированию отношений с нашими частными кредиторами.

Может быть кому-то и не нравится что-то в соглашении с кредиторами, но мой опыт говорит: чем комфортнее чувствуют себя кредиторы в реструктуризации их кредитов, тем быстрее они возвращаются в страну с новыми инвестициями, — как это и было в 2002 году.

АРТУР ЛАФФЕР: ГРОМАДЯНИ ПЛАТЯТЬ ПОДАТКИ ТІЛЬКИ ЧЕСНОМУ УРЯДУ

<http://finance.liga.net/economics/2015/10/2/interview/45193.htm>

Классик экономической теории, основатель "теории предложения" Артур Лаффер 15 сентября был назначен советником главы Министерства финансов Натальи Яреско. До этого Лаффер выступил на саммите YES, где дал общую оценку достижениям Минфина на текущий момент и рассказал, в каком направлении Украине двигаться дальше. А мы спросили у экономиста, как именно он будет консультировать Яреско и ее ведомство, почему в Украине сработает "эффект Лаффера" (увеличение налоговых поступлений при снижении налоговых ставок) и может ли Украина позволить себе либертарианство, отражая военную агрессию России.

Как вы оцениваете налоговую реформу, предложенную Минфином? Ваше выступление на YES медиа подали по-разному: одни написали, что вы одобрили реформу, другие - что нет. Это действительно реформа или косметический ремонт?

Проект реформы, предложенный Натальей Яреско - это прекрасный старт, но нужно всегда помнить, что это только начало. Я поддерживаю ее и ее начинания на 100%.

Проблема уклонения от уплаты налогов для Украины вообще стоит на первом месте, поскольку от ее решения зависит процветание страны. Процветание Украины - то, на чем вам нужно сконцентрироваться сейчас. Но концентрируясь, помните, что для построения процветающей страны нужен не год и не два.

Что касается меня, я готов предоставлять любые консультации Яреско и правительству Украины, какие смогу. Открыт для любых вопросов.

Проблема уклонения от уплаты налогов для Украины стоит на первом месте, поскольку от ее решения зависит процветание страны

Почему схема снижения ставок при широкой базе в Украине сработает и приведет к росту налоговых поступлений?

Во-первых, чем больше у человека на руках свободных денег, тем больше он тратит или инвестирует, тем более он активен экономически.

Видите ли, налоговую реформу нужно обязательно рассматривать в связке с борьбой с коррупцией. Граждане страны готовы платить налоги честному и надежному правительству, а коррумпированному они ничего платить не хотят.

Я был очень удивлен, когда приехал в Украину, потому что здесь увидел настоящую редкость - люди любят свою страну. Значит, этой стране нужно создать хорошее, честное, надежное правительство.

Таким образом, граждане смогут тратить больше на себя и на свою страну. А с честным правительством - не только смогут, но и захотят.

Как вы оцениваете долговую операцию, о которой договорился Минфин? Действительно ли это win-win для Украины и кредиторов?

Повторю - я полностью доверяю Наталье Яреско и поддерживаю все ее начинания. Это же касается и сделки по реструктуризации долгов. Я не знаю ее деталей, но я убежден, что она необходима. Просто потому, что Украине нужно реструктуризировать свои долги, другого выхода нет.

Новые бонды, на которые Украина обменяет старые в рамках долговой операции, привязаны к показателям роста экономики. Как это соотносится с налоговой реформой, предложенной Минфином?

Тут самая прямая связь. Налоговая реформа должна в конечном итоге привести к росту ВВП, процветание - это ее основная цель.

Как я уже говорил, именно к процветанию Украине нужно прежде всего стремиться. Не только через налоговую реформу и борьбу с коррупцией. По моему мнению, Украине необходимо привязать гривню к чему-либо, к чему - выбирайте сами, хоть к британскому фунту. К любой сильной устойчивой валюте. Украина не может себе позволить хождение в стране еще одной независимой валюты, как сейчас это имеет место с долларом.

Далее - дерегуляция. Государству не место в бизнесе. Простите за грубость, но сегодняшних топ-чиновников нужно заставить замолчать и отойти в сторону. Пусть бизнес спокойно создает благополучие.

Государство не создает блага и благополучие - оно перераспределяет потоки

Как вы оцениваете санкции Запада в отношении России? Они результативны? Есть ли более эффективный рычаг влияния на Кремль?

Нет. Ни эти, ни какие-либо другие санкции. Все, что могут сделать санкции - помочь нажить новых врагов и ухудшить отношения с уже имеющимися. Сколько лет мы удерживали санкции против Кубы? Это дало что-то нам или ей? Нет.

Есть ли более эффективный рычаг? Да, есть! Разбогатеите! Повышайте благосостояние, боритесь с коррупцией, становитесь устойчивой, привлекательной, перспективной страной. Смотрите, если вас кто-то унижает и/или обижает, санкции вводить бесполезно. Нужно идти в спортзал, вести здоровый образ

жизни, вкладывать в себя, в свое развитие - и вас никто не посмеет обидеть, вы выстоите. Вот и Украине нужно привести экономику в форму. Тогда вам нечего будет бояться.

Разумеется, как я уже говорил и на YES, и вам - это дело не одного и не нескольких лет. Вам действительно придется делать сейчас то, что другие сделали сто лет назад. Украина сейчас не потянет американскую налоговую систему или систему соцобеспечения. Вы просто не можете ничего этого себе позволить.

А мы можем себе позволить максимальное отстранение государства от экономики в условиях войны?

Да. Потому что государство не создает блага и благополучие - оно перераспределяет потоки. Знаете, птица со связанными крыльями далеко не улетит. Украинскому народу, обществу нужно дать свободу - и тогда оно и вся страна достигнет поразительных результатов.

АСОЦІАЦІЯ ПІДПРИЄМСТВ ЛЕГКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ: СПРОЩЕНА СИСТЕМА ОПОДАТКУВАННЯ, ЯКА ПОТРІБНА УКРАЇНІ

Изовит Татьяна, вице-президент Ассоциации предприятий легкой промышленности «Укрлегпром»

<http://blogs.korrespondent.net/blog/business/3603621/>

История «упрощенки» начинается с 1998 года – когда страна, не справлялась с все более усугубляющимся экономическим кризисом и усиливающейся безработицей...

История «упрощенки» начинается с 1998 года – когда страна, не справлялась с все более усугубляющимся экономическим кризисом и усиливающейся безработицей, предоставила возможность украинцам «самотрудоустроиться» с минимальными на то затратами. Указ Президента №727 «Об упрощенной системе налогообложения, учета и отчетности субъектов малого предпринимательства» был введен без срока его действия. Предполагали ли идеологи этого Указа, что с его вступлением в силу начнется теннизация экономики Украины?

На сегодняшний день, большую часть теневой экономики страны составляют так называемые «ЧП-шники» (далее-ФЛП).

В экономике страны именно товары легпрома стали самыми «конкурентными» в использовании системы теннизации под вывеской ФЛП: сейчас серую долю рынка Украины оценивают в сумме около 80 млрд.грн. (почти 69% объема внутреннего рынка).

Отечественный легпром – это, в основе своей, – частный малый и средний бизнес. На сегодняшний день, к сожалению, остались единицы крупных предприятий. Здесь «упрощенка» действительно нужна реально самозанятым – людям, которые сами занимаются ремесничеством, изготовлением и ремонтом обуви, одежды и т.д.

С 1998г. по 2010г. (до представления проекта Налогового кодекса) ни условия, ни ставки единого налога для «упрощенцев» не менялись (от 70 до 200 грн. в месяц), в то время как минимальная зарплата в стране увеличилась за это время в 16 раз. За все это время украинская легкая промышленность практически достигла своего апогея: с 10-й части промышленного оборота и 750 тыс. работающих в начале становления независимой Украины – до 1% поступлений в бюджет с 72-мя тысячами работающих! Почему? Ответ прост: зачем что-то производить, если проще завезти в страну и продать. И вот главное – «проще», потому что продавать-то можно все что угодно без учета, первичных документов, а значит – и «налоги» идут в карман и в конверт, но не государству, – пусть кто-то другой платит.

Интересная ситуация складывается с терминологией, которой пользуются защитники ФЛП, так как везде слышим: «малый и средний бизнес», «предприниматели» – а в чем же разница между ними? И кто мы – производители легпрома?

Согласно ст. 42 Хозяйственного Кодекса Украины предпринимательство – это самостоятельная, инициативная, систематическая, на собственный риск хозяйственная деятельность, осуществляемая субъектами хозяйствования (предпринимателями) с целью достижения экономических и социальных результатов и получения прибыли.

Уходя от излишних юридических нюансов других нормативных документов, можно подытожить, что предприниматели – это частные субъекты хозяйственной деятельности, независимо от видов деятельности и объемов их дохода.

Но при этом еще умиляет наш, украинский, Хозяйственный Кодекс, устанавливающий объемы дохода не в национальной валюте, а в евро.

Позиция защитников ФЛП, не претерпела, к сожалению, никаких изменений с 2010 года: «Ничего менять нельзя!», «Кассовые аппараты – плохо», «Первичные документы усложняют учет» и т.д. При этом никакие европейские ценности и стандарты всем не чужды: мы хотим качественную медицину, оснащенные школы и дошкольные учреждения, высокий уровень пенсий родным и близким. Вот только откуда им взяться, если одни – высчитывают до копейки все расходы и доходы для уплаты всех существующих налогов с каждой единицы производимой продукции, другие, при этом, имеют стандартную константу: единый налог и ЕСВ (от продажи импортной продукции).

Из более 1 млн. ФОПов у 60% вид деятельности – торговля, что дает возможность поддерживать экономику других государств, и тем самым - «уходить» от уплаты реальных налогов в украинскую экономику.

К примеру, средняя таможенная стоимость 1 кг экспортируемой продукции отечественного легпрома, –10.00 \$, а цена же 1 кг импортируемой продукции – **2,84\$!** (и это – на 30% дешевле импортного сырья для производства!).

Как у потребителя, возникает ряд закономерных вопросов:

- 1) Так где же можно купить такую доступную по цене продукцию? Ведь, например, в 1 кг товара может быть 3 полушерстяных свитера, соответственно, его стоимость – 0,95 \$ за единицу, т.о. даже с учетом 200%-й торговой наценки его цена тогда должна составить 3,9\$ или 100,00 грн.?

- 2) Сколько налогов в бюджет уплачено от продажи такой продукции ФЛП-ем?

В 2015 году доля украинского легпрома в структуре национального экспорта составила 2,3% и украинские производители, дизайнеры, вопреки всему продолжают выпускать модную, качественную и, что немаловажно, безопасную продукцию, и в основном – для всемирно известных, и так любимых нами европейских брендов, а на внутреннем рынке – их лишь 10-я часть...

При средней зарплате в легпроме за 2014 год – 2107,00 грн., ежегодные платежи в бюджет на одного работающего в легпроме составили 30,5 тыс. грн., а ФЛП – 5,1 тыс. грн. (в 6 раз меньше).

На внутреннем рынке как и ранее продается куча контрабанды, контрафакта, «гуманитарки», «секонд-хэнда», которые неподвластны какому-либо контролю для реальной уплаты налогов.

Так кто же патриот Украины сегодня: тот, кто в 2-х, 3-х-сменном режиме работы производит продукцию для целей национальной обороны; экспортирует товары легпрома, обеспечивая при этом государство валютной выручкой; пытается сохранить рабочие места и обеспечить качественной продукцией внутреннего потребителя, обеспечивая поступления в госбюджет, или тот, кто остается приверженцем узаконенной системы не только для минимизации налогов, но и их неуплаты?

Вопрос: так почему же эта часть предпринимателей и их защитников так противостоит любой корреляции или уменьшению оборота, который все равно невозможно проверить?

Европейский выбор – это качество жизни каждого отдельно взятого гражданина, которое основывается на справедливости и взаимной ответственности гражданина и государства. А значит государство обязано всем без исключения создать разумные и равные условия ведения бизнеса!

На протяжении многих лет многие правительства обещали легковикам обеспечить справедливость в равноправных условиях бизнеса в Украине, но так до сих пор этого не произошло. Тогда нужно дать возможность легпрому использовать упрощенную систему без применения критериев по объему и количеству работающих: ведь с 50-ю работающими невозможно произвести продукцию легпрома на 20 млн.грн, - такой объем обеспечивается только торговлей (в нашем случае это – импортными товарами).

Уверена, что только индустриализация Украины сможет спасти нашу страну. А это: рабочие места → заработные платы → благосостояние семьи → доходы государства → достойная Украина!

ТЕТЯНА ПРОКОПЧУК: ПОДАТКОВА РЕФОРМА: ЩО ПОТРІБНО, ЩОБ ВДАЛОСЯ

<http://chamber.ua/newsroom/120665>

Каждый раз, когда речь заходит о налоговой реформе, информационное пространство заполняют неимоверное количество экспертов, предлагая различные идеи, концепции, критикуя все и всех, либо же считая, что реформа - это все-равно что взмах волшебной палочки, после которого все станет на свои места.

К сожалению, изнутри этот процесс гораздо сложнее. И самые сложные в нем две вещи – достижение компромиссного решения и практическая его реализация.

Еще на стадии подготовки предложений от бизнеса относительно налоговой реформы мы провели опрос среди компаний-членов Американской торговой палаты в Украине. Результаты показали, что основные замечания бизнеса касаются в первую очередь администрирования налога на добавленную стоимость, налога на прибыль предприятий, а также единого социального взноса. Исходя из этого, от реформы бизнес ожидает упрощения процесса администрирования этих налогов, руководствуясь европейскими принципами, дальнейшего внедрения электронных сервисов, а также снижения налоговой нагрузки на оплату труда.

То есть, бизнесу нужно, чтоб налогообложение было понятным, прозрачным и предсказуемым. В предложенной концепции реформы эти пункты учтены, некий компромисс существует. Риски заключаются в большей степени в том, будет ли налоговое администрирование простым и прозрачным на практике, удастся ли все-таки организовать эффективную работу фискальной службы и сократить бюджетные расходы. Бизнес осознает свою ответственность перед государством и обществом, готов платить налоги, но хочет быть уверенным, что к нему не придут и устроят внеплановую проверку, целью которой является оштрафовать компанию во что бы это не стало. От этого во многом зависит привлечения инвестиций и благополучие граждан.

Для большей уверенности в надлежащей реализации налоговой реформы нужно преобразовать фискальную службу в сервисную с осуществлением контроля за соблюдением налогового законодательства всеми налогоплательщиками. Это общепризнанная практика развитых стран, когда перед таким органом ставится задача предоставлять налогоплательщикам профессиональные консультационные услуги, и дополнительно – контролировать корректное начисление и уплату налогов.

Сбор налогов должен перестать быть плановым, а о количественных KPI, поставленных перед этой структурой, нужно забыть. Тогда этот орган будет следить за исполнением налогового законодательства всеми плательщиками

Диалог, который бизнес ведет с ГФС, свидетельствует о жизнеспособности такой модели. Обсуждение ведется по вопросам обеспечения надлежащей имплементации электронного администрирования НДС, внедрения плана по урегулированию зачетов переплаты по налогу на прибыль предприятий при выплате дивидендов.

В то же время сервисная функция - это не только обеспечение диалога на должном уровне, но и простые, понятные всем формы отчетности, электронные сервисы, налаженное функционирование электронного кабинета налогоплательщика. Стабильные и упрощенные формы отчетности, электронное декларирование всех налогов, увеличение отчетных периодов сэкономит бизнесу время. Время для бизнеса - деньги, соответственно и новые налоги для государства.

Опыт показывает, что одним из нововведений реформы должна стать ответственность налоговых органов за необоснованные решения. Это будет служить сдерживающим фактором для налоговых инспекторов в принятии решения относительно того, имело место нарушение со стороны бизнеса, или нет. Однозначно стоит также оптимизировать численность персонала и увеличить оплату труда, сочетая материальные и нематериальные стимулы. От таких практических вещей во многом зависит успех реформы, уверенности в этом пока нет.

Важно понимать одну вещь – когда иностранный инвестор присматривается к новым инвестиционным возможностям, в плоскости налогов он в первую очередь интересуется предсказуемостью фискальной политики и прозрачностью взимания налогов.

Последний опрос, проведенный среди компаний-членов Американской торговой палаты, показал, что эффективная реализация налоговой реформы является одним из самых больших ожиданий бизнеса на ближайшее время. Ведь это даст толчок для развития национальной экономики, а следовательно, привлечения инвестиций и благополучия граждан.

ІВАН МІКЛОШ: ЯКІ РЕФОРМИ Є СПРАВЖНИМИ, А ЯКІ – НІ

<http://www.epravda.com.ua/columns/2015/10/14/563158/>

Я активно слідкую за дискусією в Україні щодо проекту податкової реформи, на яку очікує українське суспільство.

Ці спостереження говорять, що в українському суспільстві ще й досі існують численні непорозуміння та міфи стосовно того, що є реальними економічними реформами, а що – ні.

Я добре знаю проект реформи, який підготувала Міністр фінансів Наталія Яресько. Метою цього проекту є посилення та підтримка: перше – справедливості та солідарності в податковій системі в країні, друге – зайнятості, інвестицій та економічного зростання, третє – якості державних послуг, що надаються громадянам та бізнесу.

У цієї реформи є три основні групи критиків – представники бізнесу, неурядові організації та група народних депутатів, лідером якої є Ніна Южаніна, голова парламентського комітету з питань податкової політики. Зауваження та пропозиції зазначених груп є більш-менш однаковими.

За їх словами, запропонована Мінфіном реформа є недостатньою і дуже фрагментарною; на їх думку, вона є фіскальною за змістом. Натомість, вони пропонують лише зниження податків і не хочуть ніяких змін у спрощеній та привілейованій – так званій єдиній – системі оподаткування.

На моє глибоке переконання, що ці пропозиції є небезпечно хибними та безвідповідальними.

По-перше, тому, що ці пропозиції призведуть до фіскального дефіциту. Теперішнє покращення фіскальної та монетарної ситуації в Україні є дуже нестабільним. Тому будь-яку загрозу для цієї стабілізації слід сприймати дуже серйозно.

Ключове значення макроекономічної стабілізації також підкреслюється у стратегічному документі "Шлях до добробуту", який було підготовлено Міністерством економіки. Як зазначається у цьому документі, "макроекономічна стабілізація є першим кроком на шляху до успішних реформ.

Без стабільних державних фінансів, передбачуваного курсу національної валюти, низького рівня інфляції та здорового банківського сектору економіка не може розвиватися, а у реформ не буде шансів на успіх.

Це особливо стосується України, де безвідповідальна фіскальна та монетарна політика призвела до різкого знецінення національної валюти, високої інфляції та банкрутства банків.

Пропозиції пані Южаніної, у разі їх реалізації, можуть збільшити фіскальний дефіцит до 200 млрд грн, пропозиції неурядових організацій можуть мати ще серйозніші наслідки.

Наразі Україна є учасником програми МВФ і тому повністю залежить від фінансування з боку МВФ, не маючи змоги самостійно залучати кошти на ринку. Запропонована критиками "радикальна реформа" без сумніву стане приводом для зупинки фінансування з боку МВФ.

Я не кажу, що Україна повинна приймати усі рекомендації та зауваження МВФ, і я знаю, що МВФ зазвичай занадто обережно оцінює проведення податкових реформ у країнах з перехідною економікою. Це можна було спостерігати у Естонії, Словаччині та Грузії.

Реформа, запропонована Міністерством фінансів, є пов'язаною з певним ризиком і не є фіскально нейтральною. Але рівень ризику, закладений у ній, є прийнятним та контрольованим, на відміну від альтернативних пропозицій.

Звичайно, в Україні є певний простір для подальшого зниження податкових ставок, але лише ПІСЛЯ зниження державних видатків. Наприклад, Андерс Аслунд у своїй книзі "Україна. Що пішло не так, і як це виправити" дав абсолютно чітку рекомендацію "знижити податкові надходження на 9% ВВП після радикального зниження державних видатків."

Проблема полягає у відсутності політичної волі та сміливості для радикального зниження видатків держави. При цьому, на заваді цьому часто стають ті самі люди, які виступають за зниження податкового навантаження.

Зазвичай критики зауважують, що реформа, запропонована Наталією Яресько, передбачає лише зниження соціального внеску, і це вже було узгоджено та внесено до законодавства наприкінці минулого року. Але це неправда.

По-перше, запропонована реформа суттєво спрощує систему оподаткування. Замість п'яти ставок податку на доходи фізичних осіб, дев'яти ставок податку на прибуток підприємств, 80 ставок соціального внеску та 3 ставок податку на додану вартість (ПДВ) нова податкова система пропонує лише одну ставку у розмірі 20%.

Тобто, у порівнянні з 97 ставками податків за теперішньою системою ми можемо мати лише одну ставку за новою системою. Хіба це не зміни? Простота, нейтральність та відсутність спотворень у новій податковій системі є дуже важливими і позитивними характеристиками нової податкової системи.

Зниження податкового навантаження на оплату праці є ще одним важливим досягненням. Наразі ставка податку на зарплатню (податок на доходи фізичних осіб) становить 15% (у середньому) + соціальний

внесок за ставкою 41% (у середньому) + 3,6% (єдиний соціальний податок, що сплачується працівником), що у сумі складає майже 60%.

За новою системою податкове навантаження складатиме 20% (податок на доходи фізичних осіб) + 20% (соціальний внесок), але насправді сума до сплати буде меншою за 40%, оскільки нова система передбачає вільний від оподаткування дохід для кожного платника у розмірі мінімальної зарплатні - 1378 грн у 2016 році.

Вільний від оподаткування дохід та зниження соціального внеску справлять серйозний позитивний вплив на зниження податкового навантаження у першу чергу для громадян з низьким рівнем доходів, а також компенсують скасування зниженої ставки ПДВ на лікарські засоби для них.

Наприклад, для громадян з місячним доходом нижче за середню зарплатню, а це приблизно 60% громадян, податкове навантаження знизиться від 85% (якщо розмір зарплатні складає 1200 грн.) до 40% (якщо розмір зарплатні складає 4000 грн.).

Ще однією суттєвою відмінністю між варіантом реформи від Міністерства фінансів та альтернативними пропозиціями є так званий єдиний податок.

По суті, альтернативні варіанти реформи передбачають збереження існуючої системи, у той час як Міністерство фінансів пропонує певні зміни. Існуюча система єдиного податку є несправедливою, ненадійною та спотвореною.

Цією системою часто зловживають високооплачувані працівники, великі підприємці та навіть великі мережеві компанії, які примушують своїх працівників ставати "виконавцями" або "підприємцями" задля зниження податкового навантаження.

Ці люди сплачують дуже незначні за сумою податки, що є однією з причин недовиконання планів податкових надходжень та диспропорції між високим податковим навантаженням на доходи звичайних працівників та низькими податками для зазначених "виконавців" або "підприємців".

Навантаження за схемою єдиного податку було різко регресивним за старої системи – наприклад, підприємець з низьким доходом у розмірі 30 тисяч грн на рік сплачував податок на доходи у розмірі 23,1%, а підприємець чи кваліфікований працівник з високим рівнем доходу у розмірі 1,8 млн грн сплачував лише 0,5%.

Міністерство фінансів пропонує прогресивну шкалу з дуже помірним рівнем навантаження, за якої підприємець з 30 тисячами грн. доходу на рік сплачуватиме 4%, а підприємець з доходом у сумі 1,8 млн. грн. на рік сплачуватиме 7,8%.

Я є переконаним прибічником реальних та радикальних реформ, і я здійснював саме такі реформи у своїй рідній країні - Словаччині. Реформатори повинні бути хоробрими, рішучими та радикальними – але вони також повинні бути відповідальними і повинні розуміти, що є можливим, а що – ні.

Окрім цього, вони повинні завжди уникати популізму. Варіанти податкової реформи, запропоновані неурядовими організаціями та парламентським комітетом з податкової політики, є саме безвідповідальним популізмом.

Спроби встановити нереально низькі ставки оподаткування та зберегти спотворену та несправедливу систему єдиного податку не є радикальною та реальною реформою – це саме безвідповідальний популізм. А зростаючий рівень популізму сьогодні є головною загрозою для успіху реформ в Україні.

ПОРАДИ ВГОЛОС. СЛОВАЦЬКИЙ РЕФОРМАТОР ІВАН МІКЛОШ ПРО ТЕ, ЯК УКРАЇНІ ПЕРЕМОГТИ КРИЗУ

<http://focus.ua/country/337230/>

Словацкий реформатор Иван Миклош в 2004 году был признан лондонским журналом Euromoney лучшим министром финансов в мире. Сам он утверждает, что в Словакии никогда не был в числе самых популярных политиков: "Влиятельным — да, популярным — нет". Лучше слов за него говорят цифры. По данным Всемирного банка, ВВП на душу населения (по паритету покупательной способности) в Словакии в 2014 году составил \$27,6 тыс., в Украине — \$8,6 тыс. А ведь ещё в начале 90-х по этому показателю страны были практически равны. В кулуарах Ялтинского форума YES в Киеве Иван Миклош, ныне консультирующий Минфин и Минэкономики Украины, рассказывает Фокусу о том, как нашей стране навестать упущенное.

Кто он

Экс-министр финансов и экономики Словакии, советник министров финансов и экономики Украины

Почему он

Считается одним из лучших европейских реформаторов современности, знает, что нужно украинской экономике для выхода из кризиса

Военные действия в Донбассе перешли в вялотекущую фазу. В чём же сегодня заключается главный вызов для Украины?

— В ускорении и углублении реформ. Вместе с Минэкономразвития мы подготовили стратегию под названием "Путь к процветанию". В этом документе мы определили самые важные принципы, на которых будет построена украинская экономика, и отрасли, более всего нуждающиеся в реформировании. К приоритетным задачам мы отнесли судебную реформу, реформу государственного управления, налоговую реформу, приватизацию, дерегуляцию и дальнейшую либерализацию экономики. Если по всем этим пунктам будет устойчивый прогресс, то украинская экономика быстро пре-одолеет рецессию.

Но сами украинцы крайне разочарованы темпами реформирования страны. Откуда черпать оптимизм?

— Украинцам нужно понять, что нынешний экономический коллапс был неизбежен. Его причиной стала не только война, но и 70 лет тяжёлого коммунистического прошлого и последующие 20 лет нефункционального госуправления и тотальной коррупции. Реформы — ключ к решению проблем. Да, сейчас, на полпути, украинцы разочарованы, но это естественно — люди боятся любых изменений и не любят жёстких мер. Польша и Словакия тоже через это проходили. Я не могу сказать, что реформы в Украине идут гладко. Но нужно набраться терпения — за год не исправишь 90 лет деформации. Девальвация гривны, рост инфляции и безработицы — это не цена, заплаченная вами за реформы, это цена, которую вы платите за их отсутствие в прошлом. Ваш премьер сказал, что за полтора года после Майдана прогресс в реформах был большим, чем за 20 лет до этого. Я согласен с этим.

"Увольнение министров Натальи Яреско или Айвараса Абромавичуса было бы неуместным. По крайней мере, для международного сообщества это был бы очень плохой сигнал"

Кто здесь главный

У Польши и Словакии были лидеры, которые повели страну за собой. Есть ли такие в Украине?

— Главная проблема в том, что не всегда понятно, кто в Украине отвечает за ту или иную реформу. Отсутствует чёткое распределение обязанностей. Сегодняшняя ситуация лучше, чем та, которая была после Оранжевой революции. Тогда президент и премьер открыто враждовали, сегодня же пытаются находить компромисс. Но в моём понимании необходимо, чтобы лидер был один. И этот человек должен быть твёрдо убеждён в том, что он делает. Только так он сможет убедить в своей правоте других.

У лидера должно быть видение, решимость и страсть. Обязательно страсть. Политика — это не только факты, это в большей мере эмоции. А реформы — это гораздо более политическая вещь, чем

техническая. С технической стороны всё понятно: что работает, что не работает. Гораздо важнее коммуницировать с людьми, объяснять им, что происходит.

Может для реформ нам нужен авторитарный правитель по типу Ли Куаня Ю из Сингапура?

— Действительно, зачем связывать себя правилами демократии? Есть же удачные примеры реформ в Сингапуре и Чили под авторитарным управлением. Но это только на первый взгляд. Я считаю эти примеры исключением из правил. Если вы проанализируете опыт большинства стран, в том числе государств Центральной Европы, то придёте к обратному выводу. Наиболее успешными проектами среди стран посткоммунистического лагеря могут похвастаться лишь те, которые строили свою политику на принципах политического плюрализма и экономического либерализма. Тем более есть ещё вопрос ментальности. Майдан показал, насколько для украинцев важна свобода.

В Беларуси авторитарный президент. Тем не менее по экономическим показателям она обходит Украину. Почему так?

— Давайте сравним три страны — Польшу, Беларусь и Украину. 25 лет назад мы отправились из исходной точки с приблизительно равным показателем ВВП на душу населения. В 2013 году, ещё до российской агрессии, по этому показателю Украина в два раза уступала Беларуси и в три раза — Польше. Откуда столь разительный контраст? В Польше после крушения коммунистического строя на месте старой системы была возведена новая либеральная экономика с функционирующими институтами. В Беларуси система пала лишь частично, но административный контроль над экономикой сохранился. В Украине старая система рухнула, но на её месте ничего не было построено. Государство перестало выполнять свои функции, расцвела коррупция. Вы пошли по самому худшему пути из всех возможных.

А почему вы считаете, что дальше Украина пойдёт по польскому пути, скажем, а не по болгарскому или румынскому? В этих странах, несмотря на членство в ЕС, всё ещё высокий уровень коррупции, да и богатыми их не назвать.

— Болгария и Румыния проводили реформы медленнее, но даже в сравнении с Украиной они добились многого. Иначе бы не вступили в ЕС. Разницы в подходах к реформированию у Болгарии и Польши я не вижу. Отличие только в скорости. Хотя Украине с учётом обстоятельств, конечно же, предпочтительнее двигаться, как Польша или Словакия.

Вы говорите, что реформы в Украине проводятся медленно. Не повод ли это поменять правительство?

"Сейчас, на полпути, украинцы разочарованы, но это естественно — люди боятся любых изменений и не любят жёстких мер. Польша и Словакия тоже через это проходили"

— Если кто-то из министров работает неэффективно, то почему бы и нет? Это нормальная рабочая ситуация. Мне сложно оценить работу всех министерств, я могу с уверенностью говорить только о двух — Министерстве финансов и Минэкономразвития. Все утверждают, что эти министерства реформировались лучше остальных. На их повестке дня — самые важные для страны проблемы. И мне кажется, что увольнение министров Натальи Ярьсько или Айвараса Абромавичуса точно было бы неуместным. По крайней мере, для международного сообщества это был бы очень плохой сигнал.

Но есть ещё один нюанс, на который нужно обратить внимание. В украинском правительстве подсчитали, что в этом году парламент принял лишь 36% поданных Кабинетом министров инициатив. И это те инициативы, которые были записаны в коалиционном соглашении. Я говорил с некоторыми депутатами, они объясняют, что иногда проекты плохо подготовлены, иногда им просто не дают времени на изучение документов. Но всё равно 36% — ужасный показатель. Это похоже на выражение недоверия правительству.

Президент Пётр Порошенко заявил, что Михаил Саакашвили мог бы стать премьером, но только грузинским. А вы бы поддержали назначение Саакашвили украинским премьером?

— Саакашвили — яркий пример того, чего не достаёт вашим лидерам. Он гениальный коммуникатор. Его имя всегда на первых полосах в СМИ, он предлагает решения проблем и всегда говорит страстно. Но я не уверен, что его стоит назначать премьером Украины. Всё-таки он иностранец, а Украина — не Грузия.

Всё по двадцать

Минфин представил свои наработки по налоговой реформе. Вы считаете их хорошими?

— Это наилучшее предложение из всех возможных — честное и справедливое. Может быть, не самое лучшее политическое решение, но лучшее экономическое. Ставка для всех основных налогов — НДС, на прибыль, на доходы физлиц — будет одинаковой и составит 20%. До этого же уровня будет снижена ставка единого соцвзноса, средний размер которой сегодня составляет около 41%. Кроме того, решается проблема налоговой оптимизации в рамках упрощённой системы налогообложения. Сегодня единый налог используется предпринимателями не по назначению. Давно известно, что разница в ставках, льготные режимы налого-обложения создают почву для налоговой оптимизации. К примеру, в Украине вместо того чтобы официально трудоустраивать сотрудников, компании зачастую "заказывают" у них услуги как у частных предпринимателей. Так получается выгоднее. Но добросовестные компании это ставит в неравные условия. Теперь же Минфин унифицирует ставки и создаёт условия, при которых единым налогом будет реально пользоваться только малый бизнес. Ещё один важный момент реформы — установление нулевой ставки налога на доходы физлиц на весь размер минимальной заработной платы. Это особенно важно для малообеспеченных слоёв населения.

И мне непонятно, почему предложение Минфина считают недостаточно радикальным. Я с полной уверенностью могу назвать концепцию Минфина очень решительным реформаторским шагом, который снижает налоговое бремя для бизнеса. Ведь с фискальной точки зрения, концепция Минфина не позитивна, и даже нейтральной её не назовёшь. Расчёты показывают, что бюджет в результате реформы потеряет 30 млрд грн налоговых поступлений. И в то же время это управляемые потери, их можно компенсировать. Расчёт делается на то, что бизнесу станет проще работать и он постепенно выйдет из тени.

Иван Миклош: "Когда жители Крыма и Донбасса увидят, что в Украине высокие социальные стандарты, то у них появится стимул развернуться в её сторону. Это лучшее, что вы можете сделать для решения конфликта" / Фото: Владимир Симичек

У большинства предпринимателей и экономистов восторга по поводу предложений Минфина не было. Вас это не настораживает?

— Я знаю, что концепцию Минфина раскритиковали на том основании, что она якобы не решает проблему высоких налоговых ставок. Бизнес-ассоциации и парламентарии предложили альтернативные варианты, но как раз их предложения я считаю очень опасным и безответственным популизмом. Их концепции неизбежно дестабилизируют и без того шаткое макроэкономическое положение Украины.

Возможно, в будущем налоговые ставки можно будет понизить более радикально. Но сейчас это невозможно. Если предложение Минфина потенциально снизит поступления в бюджет на 30 млрд грн, то эти альтернативные инициативы создадут дефицит в размере 130–150 млрд грн. А это уже популизм в чистом виде. Пока у Украины через госбюджет распределяется 52–53% ВВП, это чревато катастрофой.

Каким, по вашему мнению, должен быть госбюджет Украины на следующий год?

— Хорошим будет тот бюджет, который продолжит фискальную консолидацию. У Украины всё ещё очень велики субсидии в энергетическом секторе и пенсионной системе. Дефицит бюджета нужно уменьшить, но называть конкретные цифры я бы не хотел, здесь более важно само направление движения. За счёт реформы госуправления, оздоровления бизнес-климата, дерегуляции и приватизации Украина должна стимулировать рост ВВП и при этом постепенно сократить его относительную долю, распределяемую через госбюджет, хотя бы до 35%.

Вернуть своё

Чего ждут сейчас от Украины иностранные инвесторы?

— Стабилизации экономики, борьбы с коррупцией и судебной реформы. Лакмусовой бумажкой станет приватизация. Если её будут проводить прозрачно, с привлечением иностранных советников, то инвесторы потянутся к Украине. Сейчас приватизация затягивается, и это очень плохо. У вас 3000 государственных предприятий, являющихся источником коррупции. Конечно, есть крупные компании,

которые сначала необходимо реструктурировать. Например, в нефтегазовом секторе, где нужно разделить производство, транзит и распределение газа и только потом продавать. Но есть ещё масса небольших и нефункциональных предприятий, которые можно достаточно быстро почистить и распродать на аукционах.

Читайте также: Страшнее дефолта. 10 экономических рисков осени-2015
Европа под давлением России и своих внутренних проблем не охладит к Украине?

— Россия проводит очень грязную политику в Европе, это правда. Она поддерживает радикальные левые и правые партии в ЕС, манипулирует общественным мнением через СМИ и соцсети. И при этом продолжает дестабилизировать ситуацию в Украине. Но я думаю, что Россия — это не угроза для Европы. Это большая экономика, которую, как мы видим, могут подорвать санкции и низкие цены на нефть. Поэтому для Европы очень важно быть единой в вопросах санкций. Отменять их нельзя до тех пор, пока Украина полностью не восстановит контроль над своей государственной границей.

Читайте также: Хорошие новости. Что будет с гривной осенью
Получится ли у Украины реинтегрировать Донбасс и Крым?

— Я не эксперт в геополитических вопросах, могу дать лишь один совет: вам нужно стать экономически успешной страной. Сильная экономика позволит вам создать мощную армию и улучшить жизнь простых людей. Когда жители Крыма и Донбасса увидят, что в Украине высокие социальные стандарты, то у них появится стимул развернуться в её сторону. Это лучшее, что вы можете сделать для решения конфликта.

СЕРГІЙ ФУРСА: ПОПУЛІЗМ ТА ПОДАТКИ, АБО ЧОМУ ПРАВА ЯРЕСЬКО

<http://nv.ua/opinion/fursa/populizm-i-nalogi-ili-pochemu-prava-jaresko-74808.html>

Популизм может полностью уничтожить концепцию налоговой реформы в Украине, лишив нас и доходов и возможности занимать на внешних рынках

В США есть поговорка «В мире есть только две неизбежные вещи – это смерть и налоги». В Украине смерть, конечно, тоже присутствует, но она не кажется такой неизбежной, как популизм. Везде и повсюду. И даже в налоговой реформе.

Налоговая реформа Украине нужна. Все попытки выдать косметические изменения последних полутора лет за налоговую реформу, а так эти изменения назывались каждый раз из самых высоких кабинетов, не увенчались успехом. Никого обмануть не получилось. При этом, в обществе в ответ на полумеры и мнимые действия зародился радикализм, который теперь может сыграть злую шутку со всей реформой. Потому как сделать мало – так же плохо, как сделать слишком много. Пересолить от любви к процессу.

Напомним, сейчас есть две концепции налоговой реформы, одна от Минфина, вторая – от парламентского комитета и активных общественных активистов. Внешне они очень похожи. Казалось бы, чем отличается набор цифр «20-20-20» от набора «10-10-10»? А отличается он прежде всего популизмом, который может выражаться не только в стремлении забрать у богатых и раздать бедным (или просто раздать бедным, создав из воздуха), но и в том, чтобы не забирать у богатых и тех, кто стремится стать богатым. Безусловно, бизнес хочет, чтобы налоги были низкими. Но почему тогда «10-10-10», давайте сделаем «0-0-0», это идеальная модель для бизнеса, о которой он мечтает по всему миру. Беда в том, что у государства есть еще какие-то обязательства, и их нужно выполнять.

Концепция Минфина порождает дефицит в 50 млрд грн. А концепция активистов – дефицит в 150 млрд. Концепция Минфина порождает дефицит в 50 млрд грн. Больно. Но концепция активистов под кодовым названием «проект Южаниной» порождает дефицит в 150 млрд грн. И вот восполнить такой пробел просто-таки не представляется возможным. Забудьте про фразы «детенизация все искупит» и «экономика должна вырасти, и все будет хорошо». Так система не работает. Если мы и увидим детенизацию, то не сразу. Будет хорошо, если при любом из вариантов налоговой реформы зарплаты начнут выходить из конвертов на карточки в конце года. Люди, которые 25 лет живут в Украине, не доверяют государству. А, значит, будут ждать подвоха. И никогда не станут слепо доверять власти, которая там что-то пообещала. И этот процесс не проходил резко и сразу даже в странах, где кредитная история государства по отношению к своим гражданам гораздо лучше. Более того, без широких антикоррупционных мер никто не будет спешить. А у кого-то есть уверенность, что в следующем году мы проведем прокурорскую и судебную реформу, а также заработает в полной мере антикоррупционное бюро? Если нет, эффект от детенизации всегда будет ограниченным. И уж точно нельзя надеяться, что она полностью перекроет дефицит. Более того, вряд ли кто-то рассчитывает, что детенизация может перекрыть дефицит в 50 млрд, не то что в 150 млрд гривен. Надежда на бурный рост экономики, который перекроет дыру, сродни игре в русскую рулетку.

Что будет делать правительство для того, чтобы перекрыть дефицит? У фискалов останется очень мало методов, и все они до боли известны. Прежде всего, усилится давление налоговиков на бизнес. Пресловутый план, с которым и сейчас приходят, станет еще жестче. Вы вроде должны платить меньше, но проверок и давления на вас будет больше. Но это не поможет. Придется печатать деньги. И печатать много. Поможет ли это экономике – вопрос риторический. Инфляция и новый виток девальвации разрушат макроэкономическую стабильность, а, значит, ударят по банковским кредитам, которые снова станут недоступны, и уровню потребительского спроса. Нивелируя весь позитивный эффект от снижения налогов. Можно, конечно, еще взять займы. Но с таким подходом официальные кредиторы денег больше не дадут, а занять на внешних рынках мы еще не сможем. Тем более, увеличивать долговую нагрузку на 30-40 млрд грн – это не так и страшно. На самом деле, после девальвации речь идет о привлечении \$2-3 млрд, что вполне реально. Да и просто списание в ноль российского евробонда, которое произойдет уже в декабре фактически (не юридически) как раз высвобождает такую сумму. Увеличить долг на \$8-10 млрд мы себе позволить не можем.

Есть, конечно, еще один метод – сократить расходы. Но к этому тоже никто не готов. Даже активные общественные активисты. По крайней мере, рецепта никто не предложил.

Значит, нужно и провести реформу, сконцентрировавшись на основных целях, и минимизировать урон доходной части бюджета. И сфокусироваться на главном. На том, что мешает бизнесу. И это никогда не были сами налоги. Бизнесу никогда не были нужны налоговые льготы. Все эти свободные экономические зоны и прочее существуют для схем, но не более того. Бизнесу нужны правила игры.

В рамках налоговой реформы установления правил игры – это реформа самой ГФС. Причем коренная перестройка. Все прекрасно понимают, что на определенном уровне должностей честных людей там просто нет. Они физически отсутствуют. И откуда существуют откаты за возврат НДС, а они существуют, честных людей нет в принципе и в самой верхушке службы. Но в данном вопросе нет противоречий, что у правительства, что у активистов. И с пунктом реформы налоговой все согласны. Вопрос в том, будет ли реализована эта реформа так, как озвучивает даже сам премьер-министр. И увидим ли мы сервисную службу вместо коррупционной. Но это не предмет для дискуссии на данном этапе.

Вторая ключевая проблема – это высокая налоговая нагрузка на оплату труда, что, собственно, и загоняет зарплату в конверты. И тут проект Минфина предлагает достаточно радикальный шаг. Причем нужно понимать, что шагаты будут в два этапа. Уже на первом этапе сам ЕСВ будет снижен в 2 раза, с 41% (в среднем) до 20%. Это более чем радикально и само по себе может вызвать сердечный приступ у главы пенсионного фонда. Но потом, фактически, ЕСВ будет обнулен, ведь в 2018 году планируется объединить ЕСВ, составляющий 20%, и налог на доходы физических лиц, также составляющий в соответствии с проектом реформы 20%, в один налог, снова равный 20%. Это уже так радикально, что дальше просто некуда. И полностью убирает разговоры о любом избыточном давлении и слишком высокой налоговой нагрузке.

На этом основные проблемы нашей налоговой системы заканчиваются. Если мы обратим внимание на рейтинг Doing Business, то слабые позиции Украины по налогам там вызваны именно высоким уровнем ЕСВ. Никто и никогда не находил проблем ни в ставках НДС, ни в налоге на прибыль. Таким образом, просто бессмысленно резко снижать НДС на фоне шока от понижения ЕСВ. Более того, даже без этого шока непонятны причины, по которым нужно лишать себя основного донора бюджета. Чья ставка в Украине сопоставима со среднеевропейским уровнем. Разговоры о стимулировании таким образом потребительского спроса не состоятельны, ибо инфляция, возникающая в результате эмиссии, ударит по нему гораздо сильнее. Да и предложенные сокращения и изменения структуры платежей по налогу на прибыль напоминают действия ради действия. Которые уменьшат поступления, запутают бухгалтеров, но не принесут ничего взамен. Проблемы надо решать там, где они есть. И где они являются критическими. А не создавать проблемы и потом героически их решать.

Популизм является основным бичом Украины, угрожая стране даже больше, чем российская агрессия или коррупция. Совершенно очевидно, что «проект Южаниной» не имеет шансов на жизнь. Потому как никогда не будет утвержден МВФ. Но главная угроза тут в том, что из-за него может быть поставлена под угрозу налоговая реформа от Минфина. Которая решает основные проблемы с налогами в Украине. И является шансом, который не хотелось бы упускать.

РОМАН ШПЕК: ПОЛІТИК! ЗМЕНШУЄШ ПОДАТКИ - НЕ ЗАБУДЬ І ПРО ВИДАТКИ!

<http://www.epravda.com.ua/columns/2015/10/16/563500/>

На початку жовтня в Україні завершила роботу чергова місія МВФ.

Вона, втім, не оголосила, що буде рекомендувати Раді директорів МВФ розглянути питання надання Україні нового кредитного траншу в розмірі 1,7 млрд дол в рамках програми фінансової допомоги EFF.

За моєю інформацією, найважливішим з невирішених питань є державний бюджет на 2016 рік.

Передусім, розуміння того, на якій податковій базі цей бюджет буде прийнято. Адже поки що консенсусу з цього питання нема в самому українському політикумі.

А від того, яку податкову реформу ухвалить парламент, якщо взагалі ухвалить у 2015 році, залежить дефіцит держбюджету, один з ключових параметрів для МВФ.

Потрібно розуміти логіку МВФ. Насправді, це природна логіка будь-якого кредитора.

Якщо ви знаєте, що позичальник хронічно збитковий, тобто постійно має дефіцит бюджету, і у нього нема чіткого фінансового плану - видали б ви йому кредит?

Запитання риторичне. Саме тому наявність чіткого плану державних фінансів, а не бюджетної невизначеності, завжди є принциповим для МВФ.

Збільшення бюджетного дефіциту, велике і незрозуміле

Один з найбільш ризикових моментів, які експерти фонду бачать у бюджеті-2016, - це бажання радикально скоротити податки, залишивши поза дужками питання бюджетного дефіциту.

Не треба соціологічних досліджень, аби довести: кожен громадянин хотів би мінімальних податків, непомітної роботи податкових органів та процвітаючої держави з європейською інфраструктурою.

Але між цими бажаннями є парадокс, що потребує компромісу. Без податків нема суспільних благ, які кожен суб'єкт економіки не спроможний забезпечити собі самостійно. Саме тому податкові питання не виносять референдуми.

В Україні запропоновано різні варіанти податкової реформи. Всі вони полягають у зниженні податків. Можна будувати моделі детінізації, розширення податкової бази під час зниження ставок, але відповідальному фінансисту очевидно, що не можна очікувати детінізації у перший рік чинності знижених податків.

Якщо такий позитивний ефект якимось чином відбудеться одразу, то цей "бонус" можна використати для погашення боргів, нових видатків чи скорочення бюджетного дефіциту. Але розраховувати на це і будувати на цьому реальні зобов'язання з видатків - зась!

За оцінками Міністерства фінансів, його модель податкової реформи означає щонайменше 30 млрд грн прямих втрат державного бюджету.

Але якщо Мінфін у своїй презентації податкової реформи запропонував можливі компенсатори, то "конкуруюча модель", запропонована податковим комітетом Верховної Ради, жодних компенсаторів не передбачає. Між тим, вона означає втрату для бюджету 190 млрд грн - майже 40% доходів бюджету в 2015 році.

Ці цифри не означають плановий дефіцит бюджету. Це тільки додаток до того дефіциту, який ми маємо без податкової реформи. Плановий дефіцит державного бюджету за 2015 рік становить 76 млрд грн.

Що більше, наступного року скорочуються перерахування НБУ до бюджету та припиняється дія спеціального збору з імпорту. Це означає додаткову діру бюджету на 45 млрд грн. Додайте до цього втрати від податкової реформи - і ви зрозумієте занепокоєння експертів МВФ.

Їм фактично пропонують профінансувати знижені податки в Україні. Тобто зробити країни-члени МВФ головним платником податків в Україні. Абсурд? Так, але деякі політики відверто пропонують головному кредиторові саме це.

Ми просимо кредити та прагнемо реформ чи як?

На цьому тлі дивно виглядають заклики багатьох політиків щодо державних фінансів України та співпраці з МВФ. Все частіше можна почути, що Україна не повинна виконувати свої зобов'язання перед кредитором.

Закидають, що ціни на газ не потрібно було підвищувати взагалі, і можна було вдавати, що там все добре, нарощуючи борг уряду по 100 млрд грн на рік разом з аналогічними обсягами грошової емісії. Що потрібно радикально скоротити податки та не менш радикально збільшити соціальні виплати.

А бюджетний дефіцит, банальна математика і логіка - якщо десь даєш, то десь потрібно і забрати, - то вже ніби технічний нюанс.

Такі зухвалі аргументи можуть справити враження, що це ми робимо МВФ послугу, співпрацюючи з ними, а не фонд - нам. Деякі навіть кажуть, що МВФ "гальмує реформи в Україні". Однак проблема в тому, що наші іноземні партнери, які разом з МВФ допомагають нам кредитами, вважають зовсім інакше.

Найчастіше саме пропозиції МВФ щодо реформ в Україні - радикальні, а українська влада та парламент з усіх сил гальмують процес.

Показовий приклад на сотню мільярдів - підвищення тарифів на енергоресурси, необхідне для оздоровлення енергетичного сектора і подолання багатомільярдної корупції у цій галузі. Українська влада багато років відмовлялася робити цей крок і лише у 2015 році нарешті почала рух у правильному напрямку.

Інший приклад - реформування пенсійної системи України, діра якої - близько 80-90 млрд грн на рік. МВФ багато років наполягає на вирішенні цієї проблеми, а українська влада - і колишня, і нинішня - відмовляється від найменших кроків. Як можна реформувати єдиний соціальний внесок без плану пенсійної реформи?

Саме Україна постійно випрошує у МВФ та інших донорів якісь паузи та перехідні періоди. Потім виявляється, що такі паузи можуть тривати десятиліттями. Подивіться на зміну ВВП України та сусідніх країн на захід від неї за останні 25 років і ви побачите, до яких результатів призводить постійне "ми ще не готові".

Твереза реальність

Усім критикам співпраці з МВФ хочу нагадати, що на початку 2015 року Україна летіла у фінансову прірву. Згадайте курс під 40 грн за дол, страшенне прискорення інфляції, відтоки вкладів з банків. Саме отримання великого донорського пакета з програмою EFF як центральним елементом стало рятівним колом для України.

Забувати про це - велика невдячність. Якщо зараз забрати в Україні це рятівне коло, вона потоне. Фінансова система досі надто слабка, аби пливати самостійно.

Усі інші гроші міжнародної допомоги - кредити ЄС, гарантії США, гранти Норвегії чи кошти Світового банку - прив'язані до програми МВФ.

Припиниться програма - припиниться й інше фінансування. Втратимо МВФ - втратимо доступ до нових валютних надходжень. Надрукувати самим? Подивіться на цифри інфляції 1990-х років. А долари ми не друкуємо взагалі.

Співробітництво з МВФ - це не просто кредити. Це ключовий орієнтир для іноземних урядів у питанні співробітництва з Україною. Відмова співпраці з фондом буде розцінена цими урядами як відмова України в цілому працювати із західними партнерами за прозорими, зрозумілими, чесними правилами.

Чи може Україна дозволити собі це в час, коли їй потрібна не лише фінансова, а й потужна політична підтримка Заходу? Співпраця України з МВФ не можна за бажанням "вимкнути", а потім "увімкнути". Такий підхід є руйнівним для нашої економіки, а за умов зовнішньої агресії - і для існування нашої країни.

Отже, питання невизначеності щодо дефіциту державних фінансів є основною загрозою для макрофінансової стабільності в Україні та її майбутнього. Без перебільшення.

Наявність дискусії щодо різних варіантів податкової реформи - дуже добре, але усі ці пропозиції повинні бути відповідальними. Пропонуєш скоротити податки - пропонуй скоротити видатки. Інакше це відвертий популізм, який вже занадто дорого коштував Україні.

ОЛЕКСАНД ВАЛЬЧИШИН: ЧОМУ ЗНИЖЕННЯ ПОДАТКІВ ЛИШЕ ПОГЛИБИТЬ РЕЦЕСІЮ

<http://www.epravda.com.ua/columns/2015/10/12/562906/>

Без сумніву, в українському суспільстві є широкий консенсус щодо одного питання.

Стисло його можна сформулювати так: "Як якомога швидше знайти вихід з глибокої і затяжної економічної кризи".

Крім самого формулювання цього питання, спостерігається потужна суспільна активність у його розв'язанні.

Кодове слово у цьому процесі - "реформи" що часто-густо посилюється словосполученнями "радикальні реформи" або "найбільш ліберальні реформи".

Недавно співзасновник аналітичного центру Bendukidze Free Market Center Володимир Федорін провів публічну лекцію - "Економіка популізму".

Лекція була актуальною і вчасною, бо відбулася у розпал політичної активності - за місяць до місцевих виборів.

Це також була гарна спроба виробити комплексний підхід до формулювання відповіді на питання, вказане на початку цієї статті.

Зокрема, Федорін детально зупинився на Вашингтонському консенсусі - ВК, який, як відомо, містить комплексні принципи проведення економічної політики для забезпечення сталого зростання добробуту громадян.

Допитлива аудиторія може прочитати ось цю книжку з вичерпною інформацією як про автора ВК Джона Вільямсона, так і про його думки. Це збірка статей провідних економістів із світовим ім'ям, включаючи самого Вільямсона.

"Я, безумовно, saltwater economist", - пише Вільямсон.

Це означає, що базові принципи ВК розроблені на базі американської економічної школи, яка пропагує кейнсіанство та активну роль держави (бюджетних витрат) у стабілізації економіки під час бізнес- та економічних циклів.

Яким же є український економічний консенсус щодо її європейського майбутнього? Відповідь проста: він все ще не сформульований. Що слід зробити?

По-перше, слід відзначити значні суперечності, які формуються у суспільній уяві щодо найшвидшого шляху виходу з економічної кризи.

По-друге, розвинути публічну дискусію щодо економічного консенсусу для України та її європейського майбутнього.

Суть суперечностей полягає у нехтуванні макроекономічними засадами суспільного устрою. Їх наявність підкреслює брак комплексного підходу до вирішення економічних проблем.

Таким чином, певні "радикальні" ініціативи щодо реформування, найвірогідніше, не призведуть до результату, який вбачається їх авторам. Тут розуміється, що вони мають благі наміри. Більше того, результат від їх втілення буде сумним.

Одна з таких суперечностей стосується державного бюджету, де найбільш актуальним питанням є "податкова реформа". Вже у його обговоренні сформоване очікування "радикальної податкової реформи".

Добре, що суспільство бачить змагання пропозицій - від уряду, від парламенту, від експертів недержавного сектора. Іде бурхливий конкурс щодо найбільш оптимальних ставок оподаткування доходів громадян та прибутку підприємств.

Однак слід відзначити, що одночасно відсутня повноцінна професійна дискусія щодо впливу такої реформи на економіку, інфляцію, безробіття, боргове навантаження, тобто на загальний рівень добробуту громадян.

Здається, що лідери ініціатив з податкової реформи ухиляються від питань щодо бюджетного дефіциту та рівня держборгу. Мовляв, їх пропозиції слід розглядати як такі, що мають нейтральний вплив на ці показники, бо зниження податкового навантаження буде компенсоване зростанням доходу за іншими статтями.

На мою думку, такий підхід є короткозорим і тому непрофесійним. Економіка України проходить фазу стабілізації після глибокої рецесії, яка тільки частково є результатом військової агресії Кремля проти України. Основні макроекономічні показники говорять про глибоку рецесію.

За останніми даними, рівень капітальних інвестицій (витрати за рік на нові виробничі об'єкти, їх ремонт, на спорудження інфраструктури у співвідношенні до розміру економіки) впав до 11%, що є найнижчим показником в історії. Донедавна економіка функціонувала на рівні 20%, хоча і цей показник був незадовільним.

Це свідчить про колапс економічної активності як з боку приватного внутрішнього сектора, так і з боку зовнішнього сектора.

До чого тут бюджет та податкова реформа? На мою думку, наразі реалізація "радикальної податкової реформи" з ідеологією "зниження податкового навантаження на бізнес" призведе не до зростання економіки, а лише поглибить рецесію та, можливо, скине економіку до депресії. Це шлях до соціального вибуху.

Тут слід повернутися до базових принципів Вашингтонського консенсусу, до пунктів "№1. Фіскальна дисципліна" та "№3. Податкова реформа".

Ось що пише у цій книжці Стенлі Фішер, якій донедавна очолював центральний банк Ізраїлю, а зараз є заступником голови ФРС. Під фіскальною дисципліною розуміються "бюджетні дефіцити (протягом певних років), що є достатньо малими для запобігання інфляції та виникнення криз платіжного балансу".

Тобто ВК вказує, що уряд повинен дотримуватися балансу між доходами та витратами, хоча і з "малим дефіцитом". Так само ВК прямо не вказує, що влада повинна зменшувати рівень бюджетних видатків (у % до ВВП) з певного поточного рівня (в Україні зараз 47%) до якогось бажаного рівня, скажімо, 30%.

"(З метою уникнення економічної кризи) порядок денний (влади повинен складатися з) дотримання контрциклічної фіскальної політики". Тобто треба розумно збільшувати рівень видатків держбюджету під час рецесії та зменшувати під час зростання.

Під податковою реформою розуміється "(знаходження оптимальної) комбінації між розширенням податкової бази та стриманими рівнями граничних ставок податку". Саме у цьому питанні, як на мене, фокусується "радикальна податкова реформа".

Водночас, ВК має на увазі, що його принципи не суперечать один одному. Тобто суть нашої реформи у разі відповідності пункту "№3. Податкова реформа" повинна узгоджуватися з пунктом "№1. Фіскальна дисципліна".

Вільямсон у згаданій книжці про пункт "№1. Фіскальна дисципліна" говорить так.

"Проголошення, що для відновлення фіскальної дисципліни слід надати пріоритет скороченню видатків держбюджету над збільшення податків, є неправильним узагальненням. Це є справедливим твердженням, коли розглядається (поточна боргова криза) у Європі. (У деяких країнах, що розвиваються) необхідно збільшувати податкові надходження задля сприяння фінансування розвитку".

При цьому Вільямсон підкреслює, що у питанні контрциклічності фіскальної (бюджетної) політики він надає перевагу європейській моделі (Німеччина як взірець) проти американської (мається на увазі бюджетна політика США).

Перша збудована на так званих автоматичних стабілізаторах - видатках держбюджету, наприклад, з безробіття, що збільшуються під час рецесії та зменшуються під час зростання.

Друга ж, американська, збудована на дискреційній моделі, яка не містить автоматичних стабілізаторів і тому віддана на розсуд політиків-законодавців.

Перша реагує на економічні зміни швидше, ніж друга.

В Україні ж ризик популізму перетинається з ризиком про-циклічності бюджетної політики у разі реалізації пакета реформ із зниження податкового навантаження.

Є у Вільямсона і рецепт стримування популістського нахилу серед політиків, хоча він потребує бюджетного фінансування. Так, серед наявних інструментів, що себе не дискредитували, є такий: створення незалежної бюджетної ради.

Вони створені майже в усіх розвинутих країнах і є незалежними від влади, хоча й фінансуються з бюджету. Вони складаються з незалежних провідних макроекономістів і мають достатній ресурс для якісної аналітичної роботи.

Вони, як правило, підзвітні парламенту чи уряду, але їх головна функція за логікою Вільямсона у тому, щоб вони впливали на громадську думку і тим самим стримували популістський нахил у політиків.

Особливо успішним, на думку Вільямсона, є досвід Нідерландів, де бюджетна рада довела свою ефективність у стримуванні зростання рівня державного боргу.

Найбільш ганебним виявився досвід Угорщини, де бюджетна рада не витримала критики з боку уряду і була розформована за небажання низько вклонятися перед офіційною точкою зору.

Щоб не піти шляхом Угорщини, Україні доречно опертися на започатковані недержавні ініціативи, наприклад, "Ціна держави", і йти далі в розширенні аналізу за найкращими світовими стандартами.

Крім того, дієвими є ініціативи FactCheck.org та PolitiFact у США, що викривають нереалістичні програмні заяви та обіцянки політиків. В Україні схожим аналогом, напевно, є громадський рух Чесно.

В Україні плідно сіють зерна давнього руху під назвою "лібертаріанство". Не випадково, що слова Free та Liberty є найбільш вживаними у певних колах громадських активістів.

Можливо, це пов'язано з дійсно популістською політикою попередніх урядів, які породили скепсис серед експертного середовища щодо ролі держави у суспільних процесах. Однак слід рахуватися з економічними реаліями.

Створення конкурентних умов в оподаткуванні та стимулювання економічної діяльності в Україні

Останні є настільки слабкими - мається на увазі внутрішній приватний попит та зовнішній попит, - що відсутність активної та збалансованої участі держави у відновленні економічної активності означатиме тільки затягування економічної рецесії та добровільну відмову від економічного зростання.

ТЕТЯНА СТРЕТОВИЧ: ПОДАТКОВА РЕФОРМА ПО-ПАРЛАМЕНТСЬКИ: ЩО НЕ ТАК

<http://www.epravda.com.ua/columns/2015/10/28/564907/>

Близится зима, а с нею Новый год - это к налоговой реформе.

Кто-то удивится, что налоговые изменения у нас календарно детерминированы.

Но, видимо, по законам жанра в каждой "серийной реформе" должен быть индивидуальный, запоминающийся стиль.

В нашем случае - это изменения в Налоговый кодекс "под елочку".

На этой неделе комитет Верховной Рады по вопросам налоговой и таможенной политики зарегистрировал в парламенте изменения в НК, которые должны увенчать его работу над налоговой реформой.

Комитет обещает, что этот текст станет глотком свежего воздуха для страны и позволит вернуть в Украину инвестиции.

Однако при ближайшем рассмотрении в предложенных изменениях видно не столько это, сколько вызывающие настороженность нормы, применение которых вряд ли улучшит инвестиционный климат в стране.

Что не так с проектом реформы, и кому он поможет, а кому навредит?

PR-нормы

В проекте налоговой реформы, подготовленном налоговым комитетом, есть много такого, что не может не привлечь предпринимателей, уставших от большой налоговой нагрузки и драконовских мер по администрированию налогов.

Речь - и о 10% НДФЛ, и о 20% ЕСВ, правда, с базы, не ограниченной максимальной величиной, и о НДС с налогом на прибыль предприятий - по 15%. А налог на прибыль - только на прибыль распределенную, хотя это предложение с двойным дном, о котором речь будет идти ниже.

Авторы проекта объясняют, что все это необходимо для "создания уникальных фискальных условий" в Украине и для "выведения экономики из тени". Это благая цель. Снижать налоговую нагрузку нужно. Вопрос лишь в том, там ли пытаются ее снизить, и станет ли это снижение панацеей от экономической "тени".

Желание снизить ставки налогов нельзя не приветствовать. Вопрос лишь в том, достигнет ли это снижение заявленных целей. Судя по этому проекту, его авторы считают, что работодатели немедленно прекратят выплачивать зарплаты в конвертах, будучи соблазнены совокупной нагрузкой на оплату труда в 30%.

В реалистичности таких надежд есть большие сомнения. Ведь если кто-то сегодня имеет "ноль" налогов на оплату труда и уплачивает только суммы за "обнал", то вряд ли он согласится добровольно выйти из тени. Ради чего?

Чтобы вести какой-никакой учет, который при желании органы и проверить могут? Чтобы рано или поздно установить кассовый аппарат? Чтобы платить 10% НДФЛ? Чтобы платить 20% ЕСВ, да еще без ограничения начислений максимальной величиной, которую парламентарии предлагают отменить?

Кстати, сильнее всего это новшество ударит именно по приличным плательщикам, которые платят зарплату свыше семнадцати прожиточных минимумов в полном размере открыто, а не "в конвертах".

Вряд ли стоит ожидать, что у тех, кто не платит ничего, не учитывает официально ничего и не боится ничего, ведь можно недорого откупиться, вдруг возникнет желание платить немало налогов просто в результате "интенсификации совести".

В то же время, проект реформы от налогового комитета предлагает несколько норм, которые в случае их принятия усложнят жизнь бизнесу. О чем речь?

Во-первых - о налоге на распределенную прибыль. Во-вторых - о еще более ручном порядке возмещения НДС. В-третьих - об узаконивании спорного с точки зрения инвестиционного климата института "налоговых консультантов".

1. Налогообложение распределенной прибыли.

Налогообложение распределенной прибыли позиционируется авторами проекта реформы едва ли не как вершина либерализации. Основное отличие от нынешней системы - налог уплачивается не по итогам отчетного периода, а только в случае распределения прибыли в виде дивидендов.

Безусловно, в чистом виде норма достаточно привлекательная. В то же время, в государстве, где отсутствует культура уплаты налогов, данная льгота имеет все шансы превратиться в льготу для "избранных": для тех, у кого есть прибыль, и кто может позволить себе выводить ее не через выплату дивидендов.

Именно они получают выгоду от действия этой нормы, а не убыточные, небольшие предприятия, которым на самом деле нужна поддержка.

Вместо того, чтобы распределять прибыль и платить налог, "умные" собственники могут просто купить нечто дорогое и "нужное" у дружественного плательщика-упрощенца или у плательщика фиксированного сельхозналога.

Это далеко не полный перечень безопасных способов превратить уплату налога на прибыль в добровольное дело для предприятий, чьи собственники не обременены независимым контролем и обладают эластичной совестью.

А как быть предприятиям, у которых есть дотошные акционеры и требовательные штаб-квартиры в юрисдикциях, где не готовы играть по таким правилам? Именно они и будут распределять дивиденды и платить налог на прибыль.

2. Хронологическое возмещение НДС.

Эта идея проекта реформы - "новаторская". В случае вступления в силу данной нормы, помимо проверки контролирующими органами суммы возмещения, предприятию необходимо будет стать в очередь на возмещение НДС. То есть "записаться" в реестр заявок на возврат сумм бюджетного возмещения.

Реестр формирует и ведет соответствующий центральный орган исполнительной власти - налоговики. Ну, дальше понятно: с кем договариваться и о чем.

Самое важное: возврат согласованных сумм бюджетного возмещения осуществляется соответственно очередности внесения в реестр. Если вас нет в реестре, то "вас не стояло" за возмещением, даже если сумма согласована. Дополнительный риск - кому персонально поручат столь ответственный участок.

Да, система будет в электронной форме - через электронный кабинет. Однако в любом электронном кабинете есть "человек с отверткой", умеющий вписывать коррупционный механизм даже в электронную систему администрирования.

3. Налоговые консультанты.

Парламентарии предложили ввести почетную и важную функцию: налогового консультанта. Этот термин предлагают включить в глоссарий Налогового кодекса.

Согласно предлагаемым изменениям, к "налоговым консультантам" должны будут прислушиваться контролирующие органы: заключения налоговых консультантов являются основанием для выводов в ходе проверок.

Через консультантов налогоплательщик может вести дела с налоговой, от них контролирующие органы могут принимать налоговую информацию.

То есть авторы реформы хотят создать дополнительный орган, с которым нужно будет работать бизнесу, и - будем честны друг с другом - в котором будут велики риски трудоустройства бывших сотрудников контролирующих органов, а также юристов-аудиторов с теми же "эластичными" принципами.

Создание института налоговых консультантов позволит им капитализировать свои связи, ведь их услуги будут стоить предприятиям дополнительных денег. Вряд ли реальную выгоду от этого получают сами предприятия.

Послезавтра

Наконец, есть еще один важный аспект, о котором нельзя не сказать в контексте налоговой реформы, подготовленной профильным парламентским комитетом.

Если завтра она вступит в силу, то послезавтра в бюджете будет гораздо меньше денег. Из "тени" никто не выйдет, потому что сидят там не только из-за высоких налогов. А если и начнут выходить, то медленно и уж точно не без принуждения.

Возможность так же резко сократить расходы бюджета, как предлагают укоротить доходы, выглядит не слишком реалистично: в отличие от налогов, "резать" каждую гривну в расходной части политически непопулярно.

И тогда ГФС придет за деньгами для бюджета к тем, кто не успел, да и не может спрятаться: к приличным налогоплательщикам. Именно они будут главными пострадавшими в результате такой "реформы".

Да, налоги в Украине надо снижать, но снижать с одновременным сокращением бюджетных расходов, массовой ликвидацией коррупционных норм и отгоном от возможностей дополнительного "заработка" всех "опытных" чиновников.

ЖЕРОМ ВАШЕ: ЗНИЖЕННЯ ПОДАТКОВИХ СТАВОК НЕ ЗАМІНИТЬ РЕФОРМИ

<http://www.ukrinform.ua/rubric-economics/1906316-jerom-vashe-postiyniy-predstavnik-mvf-v-ukrajini.html>

Після реєстрації у Верховній Раді законопроекту № 3357 (проект податкової реформи, підготований профільним парламентським комітетом), його експертні оцінки є діаметрально протилежними. Укрінформ звернувся до пана Жерома Ваше - Постійного представника МВФ в Україні із запитанням: чи була у Фонду можливість ознайомитися з законопроектом № 3357, сформулювати своє бачення та оцінити його наслідки (у разі прийняття) для бюджету-2016 та подальших років.

- Шановний пане Ваше, тепер, коли в Україні сторінка місцевих виборів ось-ось буде перегорнута, на перші шпальти виходить податкова реформа. Комітет ВР з питань податкової та митної політики зареєстрував свою пропозицію, і деякі з політиків вже заявили, що цей варіант реформи не підтримується МВФ. Яким насправді є ставлення МВФ до цієї пропозиції?

Як партнери України, ми не можемо підтримати проект податкової реформи в такому вигляді

- Головна мета програми (України з МВФ - Укрінформ) - відновити фінансову стабільність з тим, щоб економіка повернулася до зростання. Цього можна досягти лише за умови помірних бюджетних дефіцитів, що мають надійні джерела фінансування та успішно працюють на скорочення дуже високого рівня державного боргу України. З показником у 90 відсотків, він є одним із найвищих серед країн, що розвиваються. З огляду на це, наші дискусії з урядом протягом останніх тижнів фокусувалися на проекті бюджету 2016 року, на тому, як убезпечити здобутки останніх місяців у питаннях фінансової стабілізації і як досягти тих показників на найближчі роки, стосовно яких ми досягли порозуміння з владою України. Саме в цій системі координат, на наше переконання, і мала б ретельно розглядатися податкова політика, і саме маючи на меті забезпечити досягнення цих показників. Саме через це скорочення ставок за всіма основними видами податків, що не компенсується іншими достовірними заходами (такими, як скорочення видатків), лише збільшить дефіцит і борг та зруйнує довіру й фінансову стабільність. Для України це буде істотним ризиком, на який вона не може наражатися в цей момент, тим паче після всіх негараздів, що випали на долю її громадян протягом останнього року. Таким чином, ми як партнери України не можемо підтримати проект податкової реформи в такому її вигляді.

Критично важливо, щоб уряд чітко пояснив парламентарям небезпеку цих податкових ініціатив

- Голова Комітету ВР з питань податкової та митної політики Ніна Южаніна запевнила, що представникам МВФ «були надані розрахунки», покладені в основу законопроекту №3357. «Очікується, - повідомила голова Комітету, - що у листопаді в Україні буде працювати місія МВФ, від якої автори законопроекту хочуть отримати відповідь: чи підтверджують вони ці розрахунки». Чи обраховує МВФ вартість запропонованої парламентом податкової реформи, і чи не можете Ви поділитися з читачами Укрінформу попередніми висновками?

Законопроект спричинить скорочення податкових надходжень на 9-10% ВВП. Це гігантська і безпрецедентна сума

- Ми ознайомилися з пропозиціями, тісно працювали й продовжуємо працювати з Міністерством фінансів стосовно обрахунку різних варіантів та заходів. Наша поточна оцінка законопроекту, зареєстрованого в парламенті минулого понеділка (26 жовтня - Укрінформ) полягає в тому, що він спричинить скорочення податкових надходжень на 9-10 відсотків ВВП. Це гігантська сума, і у міжнародному співставленні майже безпрецедентна, якщо брати до уваги втрату надходжень протягом одного року. Важко уявити, як можна дозволити собі таку ціну без масштабних компенсаційних заходів у бюджеті 2016 року, який і без цих подій втрачає тимчасові доходи, що мали місце нинішнього року, і має профінансувати важливі пріоритетні видатки. Критично важливо, щоби уряд чітко пояснив парламентарям небезпеку цих податкових ініціатив. Щодо нас, ми поділилися своїм баченням з членами податкового комітету Ради, однак не роль МВФ підтверджувати їх розрахунки та вести переговори з парламентом, оскільки нашими партнерами по переговорам є уряд та центральний банк.

- А чи може Україна - враховуючи, що на дворі вже майже листопад - дозволити собі повномасштабну ліберальну податкову реформу вже за два місяці? Адже парламентарям потрібен час, щоб достеменно в ній розібратися, проголосувати за неї. І чи не найважливіше: потрібен час для самих платників податків - прийти до тями - що ухвалено, і як з цим жити...

- Загалом, законодавцям завжди бажано мати достатньо часу на обговорення податкових реформ, аби їх рішення були поінформованими та служили інтересам країни, яку вони представляють. Водночас, не варто обговорювати податкову реформу в ізоляції. Зокрема, абстрагувавшись від усього іншого, можна обстоювати принадність дуже низьких податкових ставок. Однак, Україна має також невідкладні видаткові потреби, як і потребу вберегти фінансову стабільність. Тож перш ніж обговорювати податкові ставки, потрібно чітко собі уявити, якими є видаткові пріоритети, що фінансуються зусиллями платників податків. Якщо усвідомлюється потреба знизити видатки, важливо обговорити, як цього досягти, протягом якого часу, і хто понесе на собі тягар цих скорочень. Усі ці аспекти - і дохідної, і видаткової частини бюджету - мають бути ретельно і комплексно обговорені - у контексті досягнення погодженого маяка дефіциту на наступний рік у 3,7 відсотка ВВП. За іншого підходу, скорочення податків призведе лише до розширення дефіцитів та накопичення боргу, результатом чого буде нове нерозірване коло зруйнованої фінансової стабільності.

В системах, де платники податків не відчують себе зобов'язаними платити і знають, що санкцій за це не буде, дуже малоймовірно, щоби саме лише зниження ставок податків зіграло визначальну роль

- 114 співавторів законопроекту про податкову реформу переконують суспільство, що вона сама себе профінансує - щоправда, за умови скорочення однієї десятої видатків державного бюджету. Тобто, автори законопроекту переконані: детінізація економіки буде тим потужним чинником, що заповнить прогалину. Ви поділяєте думку про те, що саме лише скорочення податкових ставок призведе до значного збільшення доходів бюджету? І чи схильні Ви думати, що тепер, коли місцеві вибори значною мірою позаду, Рада таки наважиться на істотний перегляд видатків у бік зменшення?

Потрібні системні багаторічні зусилля, щоб відчутно поліпшити систему податкового адміністрування

- Не існує міжнародного досвіду, який свідчив би на користь того, що одне лише скорочення податкових ставок призведе до такого збільшення доходів, що реформа буде самодостатньою. Ви згадали детінізацію економіки, і це мета, яку ми цілковито підтримуємо. Достатньо подивитися на економіки країн, що розвиваються, щоби спостерегти дуже несуттєвий взаємозв'язок між рівнем податкових ставок та обсягом тіньової економіки - не кажучи вже про значно просунутіші економіки. Існує чимало чинників - у більшості своїй інституційних та структурних - які обумовлюють масштаб тіньової економіки. В системах, де платники податків не відчують себе зобов'язаними платити і знають, що санкцій за це не буде, дуже малоймовірно, щоби саме лише зниження ставок податків зіграло визначальну роль. Потрібні системні багаторічні зусилля, щоб відчутно поліпшити систему податкового адміністрування, так само як і для змін на краще у ставленні платників податків стосовно реєстрації свого бізнесу, достовірного декларування своїх доходів та сплати справедливо визначених податків. Через те ілюзорно очікувати, що зниження податкових ставок автоматично буде компенсоване детінізацією економіки.

Що стосується скорочення видатків, не мені коментувати налаштованість парламентарів на цей крок. Обмежусь лише в цьому контексті двома спостереженнями.

По-перше, рішення про скорочення видатків в тому обсязі, в якому буде цього разу необхідно, не може прийматися нашвидкоруч. Це скорочення неминуче зачепить освіту, охорону здоров'я, соціальний захист та пенсійні виплати, і потребуватиме ретельного напрацювання реформ в цих галузях з тим, щоби скорочення були справедливими та якісними - і водночас працювали би на поліпшення послуг, що країна надає своїм громадянам.

Кому насамперед доведеться винести тягар глибоких скорочень?

По-друге, повертаючись до теми нашої розмови, майже немає прикладів країн, що спромоглися на скорочення своїх бюджетних видатків на 10 відсотків ВВП протягом одного року. Знаєте, просто нереалістично навіть розглядати таке повномасштабне скорочення. Перш ніж приступати до скорочення податкових ставок, потрібно ретельно обговорити питання, кому в суспільстві насамперед доведеться винести тягар таких глибоких скорочень.

- Водночас, попри долю податкової реформи у будь-якому з її варіантів - буде вона ухвалена у версії Южаніної, Мінфіну, чи між ними буде знайдено компроміс - треба таки визнати: економіка задихається у зашморзі податкового навантаження, і зависокий єдиний соціальний внесок при цьому відіграє чи не найнегативнішу роль. Система має бути піддана капітальному ремонту - Ви погоджуєтесь?

Економіку і розвиток бізнесу насправді душить рівень корупції та свавілля у дотриманні норм

- Податкове навантаження в Україні дійсно істотне, однак насправді душить економіку і зокрема розвиток малого та середнього бізнесу - рівень корупції та свавілля у дотриманні норм, що в цілому склалося в дуже хиткий бізнес-клімат в Україні. Що не опитування бізнесу - то констатація: саме ці фактори тримають за горло бізнес в Україні. Відчутні дії на цьому фронті, разом із відповідною макроекономічною політикою, прокладуть єдино можливий шлях до поліпшення умов ведення бізнесу та поновлять швидке зростання економіки. А заодно - допоможуть Україні уникнути чергової гойдалки циклічного проходження через піки та падіння економічного розвитку, що так зле позначилося на загальному поступі України. Таким чином, саме лише скорочення ставок не є заміником цих реформ. Зазначивши це, ми водночас залишаємося прихильниками невідкладних змін у модернізації та спрощенні податкової системи. Такі кроки важливо синхронізувати як із реформою ДФС - критично важливою реформою, яку ми підтримуємо - так із знешкодженням податкових лазівок, що стискають податкову базу. Комплексно запроваджені ці заходи, та ще й підтримані ефективнішою видатковою політикою, розчистять простір для зниження ставок - зниження розважливого і таког , що країна може собі дозволити.

- А що, коли всі Ваші побоювання стосовно різкого скорочення доходів у 2016-му році не справдяться? Зачаровані податковою лібералізацією українці запрясягнуть справно сплачувати податки - і триматимуться свого слова? Вимагатимуть у роботодавців платити їм виключно "білу" зарплату, наввипередки декларуватимуть свої статки та приховані доходи, вимагатимуть фіскальні чеки у ресторанах... І коли потік надходжень до державної скарбниці не те що не зміліє, а навпаки зросте - чи визнає тоді МВФ, що він був занадто вимогливий до українських реформаторів?

- Знаєте, змальована вами картина межує з економічним дивом. Я переконаний, що в середньостроковій перспективі таке може трапитися, однак це буде наслідком всіх тих ретельно продуманих реформ та зусиль, про які ми говорили раніше. Це також зматеріалізується за умови, що українські платники податків отримуватимуть рівень послуг, співставний з тим, що вони очікуватимуть після сплати ними податків. Однак перш, ніж ми опинимося в тих нових реаліях, у наших порадах та в нашій підтримці реформаторських починань ми покладаємося на цифри та докази. Цим ми керуємося, зокрема, і у наших порадах стосовно фіскальної політики, і, звісно, цим керується Рада виконавчих директорів МВФ при ухваленні рішень Фонду як кредитора. Прогноз доходів з часом може бути преглянутий, однак мають з'явитись достатні і достовірні свідчення того, що постали нові тенденції, і ці тенденції є наслідком тих чи інших заходів.

ДМИТРО СОЛОГУБ: ПОДАТКОВА РЕФОРМА: ПОГЛЯД ІЗ НБУ

<http://www.epravda.com.ua/columns/2015/11/4/565853/>

Останнім часом податкова реформа стала однією з найбільш дискусійних тем в українському політичному та експертному середовищі.

Чому НБУ не повинен стояти осторонь цих обговорень?

Національний банк неодноразово декларував свої цілі зі зниження інфляції на кінець 2016 року до 12%, до 2019 року - до 5% і в подальшому - утримування її на такому рівні.

Задля цього центробанк налаштований на серйозні зміни у своїх підходах до проведення монетарної політики, що мають на меті перехід до режиму інфляційного таргетування до кінця 2016 року.

Водночас, можливість НБУ забезпечити цінову стабільність нерозривно пов'язана із стійкою фіскальною позицією держави, на яку має бути спрямована і податкова реформа.

Зв'язок тут достатньо простий. Якщо державні фінанси незбалансовані, це прямо чи опосередковано позначається на ефективності монетарної політики центробанку.

Найгірша форма такого домінування фіскальної політики над монетарною - це ситуація, коли уряд може покрити свій дефіцит тільки за рахунок емісії. Зазвичай це загрожує різким прискоренням інфляції.

Цікаво, що цей зв'язок також діє і у зворотному напрямі. Емпіричними дослідженнями підтверджено, що запровадження інфляційного таргетування зазвичай призводить до посилення фіскальної стабільності, оскільки дисциплінує уряди.

Після переходу до режиму інфляційного таргетування уряди вже не можуть покладатися на фінансування з боку центральних банків. Але радше реформи в монетарній та фіскальній сферах мають іти паралельно. Загалом без реформи державних фінансів важко уявити успішне виконання завдань, які ставить перед собою НБУ. Як мінімум через те, що НБУ вже не матиме можливості підтримувати державний бюджет за рахунок своїх прибутків.

У 2015 році заплановано перерахування Нацбанком до державного бюджету понад 60 млрд грн, тобто близько 12% доходів бюджету. Однак уже 2016 року ця цифра буде значно нижчою.

Та й загалом прибуток центрального банку, який є результатом його операцій, спрямованих на підтримання цінової та фінансової стабільності, не повинен бути стабільним джерелом поповнення державної скарбниці.

Бюджетна загроза

На жаль, сьогодні потреба України в реформі державних фінансів і, зокрема, в податковій реформі часто некоректно інтерпретується і стає темою для спекуляцій.

Необхідність знизити високий податковий тиск на бізнес, який, на думку багатьох експертів, гальмує економічний розвиток, була взята за основу для різних популістичних концепцій податкової реформи, які нехтують іншими важливими аспектами реформи.

Такі концепції наполягають на першочерговому кардинальному зниженні податкових ставок, мотивуючи це тим, що такий підхід забезпечить суттєву детінізацію та збільшення бази оподаткування.

Однак шанс, що так станеться, незначний, і покладатися на нього при реформуванні державних фінансів не можна. Результати від такої "реформи" можуть стати пірровою перемогою для країни.

Якщо Україна піде шляхом популістської податкової реформи, це може стати на заваді досягненню більш важливої цілі - збалансування державного бюджету.

Україна повинна забезпечити дефіцит державного бюджету в 2016 році не вище 3,75% ВВП. При цьому в середньостроковій перспективі повинен бути досягнутий первинний профіцит сектора загальнодержавного управління на рівні 1,6% ВВП.

Це не тільки мета уряду, а й зобов'язання України, викладені у меморандумі про економічну та фінансову політику з Міжнародним валютним фондом.

Відповідно, майбутня податкова реформа повинна передбачати надійні компенсатори зниження доходів бюджету для забезпечення зазначених параметрів фіскальної політики. В іншому випадку внаслідок проведення такої реформи дефіцит бюджету значно зросте.

За окремими оцінками, максимальний негативний ефект від податкової реформи може сягнути 10% ВВП або близько 200 млрд грн. Це може похитнути і так слабкий стан державних фінансів країни.

Негативні для країни наслідки багатократно підсиляться у випадку припинення підтримки України з боку МВФ, який навряд чи співпрацюватиме з країною, що не виконує взяті на себе зобов'язання.

Програми співробітництва України з іншими іноземними та міжнародними кредиторами "прив'язані" до успішного співробітництва з МВФ, тому Україна ризикує залишитися у фінансовій ізоляції.

Дехто може згадати, що інші країни, наприклад Словаччина та Грузія, ризикнули "поставити на червоне", тобто кардинально зменшили податкові ставки, та досягли успіху всупереч позиції МВФ. Але між ситуацією

в Україні та цих країнах є дві значні відмінності.

По-перше, для них МВФ був, швидше, зовнішнім радником, а не кредитором останньої інстанції.

По-друге, що є більш важливим, і в Словаччині, і в Грузії податкова реформа була пов'язана з масштабними структурними перетвореннями. Зниження ставок податків було лише частиною загального пакета реалізованих реформ, в тому числі у податковій сфері.

Реформаторський супровід

Таким чином, запорукою успіху податкової реформи є комплексний підхід.

Очевидно, що економіку необхідно стимулювати за допомогою зниження ставок податків. Насамперед це стосується зниження ставок ЄСВ, який є непропорційно високим.

Необхідний "фінансовий маневр" для зниження податкового тягаря повинна забезпечити часткова відмова від непритаманних ринковій економіці функцій держави. Це зменшить відсоток перерозподілу ВВП через бюджет, який в Україні явно завищений.

Індикатор	Україна	Європа та Центральна Азія	ОЕСР
Загальна податкова ставка, % доходу	52,2	34,8	41,2
Податок на прибуток, % доходу	9,0	10,8	14,9
Податки на доходи фізичних осіб, % доходу	43,1	20,4	24,1
Інші податки, % доходу	0,1	3,1	1,7

З іншого боку, податкова лібералізація не спрацює, якщо не буде супроводжуватися іншими реформами, які необхідні для покращення бізнес-клімату, а відповідно, стійкого зростання економіки.

Наприклад, у Грузії зниження податкового навантаження супроводжувалось кардинальними реформами судової та правоохоронної систем, спрямованих на знищення корупції, зокрема в податкових органах. Такі заходи сприяють підвищенню довіри до державних органів та виходу бізнесу з "тіні".

Не останнє значення має зростання співвідношення "ризик санкцій за несплату податків до витрат на чесну їх сплату".

У Грузії навіть кур'єри інтернет-магазинів при доставці не забувають взяти з собою портативний касовий апарат. Такі свідомі чи, може, дешевше заплатити податок, ніж потім штраф?

Якщо ж стимулів до сплати податків немає, то навіть радикальне зниження ставок податків не змусить бізнес виходити з тіні.

Крім того, враховуючи катастрофічно низький рівень довіри до органів державної влади та незадовільний темп проведення структурних реформ, підприємці, скоріш за все, не будуть квапитися з легалізацією своєї діяльності.

Сьогоднішня дискусія щодо рівня податкових ставок точиться лише навколо кількох податків - ЄСВ, ПДВ та податку на прибуток. У той же час, поза увагою експертів та політиків залишається оподаткування пасивних доходів.

Наприклад, на думку НБУ, ставка податку на доходи від депозитів фізичних осіб на рівні 20% є завищеною і не сприяє поверненню вкладників до банківської системи, незважаючи на її поступове очищення. Це негативно впливатиме на кредитну діяльність банків.

Ми пропонуємо знизити цю ставку до 15% з одночасним підвищенням ставок на інші види пасивних доходів, що буде компенсувати негативний ефект від зниження ставки на доходи за депозитами.

Підсумки та пропозиції

Варіанти податкової реформи, які пропонуються сьогодні, мають дещо неправильно розставлені пріоритети.

Акцент перш за все повинен бути зроблений на підвищенні якості податкового адміністрування та проведенні структурних реформ, спрямованих на покращення бізнес-клімату.

Тому, з огляду на відсутність швидких перспектив щодо детінізації економіки та слабку фінансову позицію держави, радикальне зниження податкових ставок не повинно проводитись в екстреному режимі, менш ніж за два місяці до початку нового бюджетного періоду.

Питання зниження ставок основних податків, покращення їх адміністрування та пошук компенсаторів у видатковій частині бюджету потребують детального обговорення, в першу чергу, на експертному рівні, а тоді й у парламенті.

Лише згодом реформа повинна стати основою для бюджетного розпису, причому не тільки для бюджету на 2017 рік, але й для трирічного бюджетного плану, формування якого є важливим фактором підвищення якості середньострокового бюджетного планування.

Отже, Національний банк очікує на проведення відповідальної податкової реформи, яка, з одного боку, полегшила б умови ведення бізнесу в Україні та заклала підґрунтя для економічного зростання, а з іншого - забезпечила б фіскальну стійкість та макрофінансову стабільність.

ІВАН МІКЛОШ: ВІЙНА СВІТІВ: ПОДАТКОВА РЕФОРМА ЯК ТЕАТР АБСУРДУ

<http://biz.liga.net/ekonomika/all/stati/3153718-voyna-mirov-nalogovaya-reforma-kak-teatr-absurda.htm>

Меня очень беспокоят перспективы и успех реформ в Украине. Впервые я посетил Украину сразу после Майдана, в начале марта 2014. С того времени я регулярно посещаю Украину, а с февраля 2015 я работаю советником министра финансов и Министра экономики.

С одной стороны можно сказать, что то, что нам удалось сделать и достичь в политической и экономической трансформации страны за полтора года, превосходит все сделанное за предыдущие 20 с лишним лет. Но с другой стороны, если посмотреть на имеющиеся возможности и то, что необходимо сделать, то результат окажется неутешительным. Более того - то, что я вижу вокруг себя в Украине, не дает мне много поводов для оптимизма в ближайшем будущем.

Во-первых, реформы представляют прежде всего политическую, а не техническую задачу, но политический аспект реформ серьезно недооценивается. Дуальная система высшей власти является одной из причин неэффективного руководства и недостаточного прогресса реформ. Уровень ответственности за реформы низкий, главным драйвером для необходимых преобразований является печать извне. Качество коммуникации, связанной с освещением реформ, просто трагическая.

Дуальная система высшей власти является одной из причин неэффективного руководства и недостаточного прогресса реформ.

Борьба с реформами, даже со стороны некоторых членов правящей коалиции, намного заметнее чем поддержка реформ и их разъяснение. Главными мотивами существования коалиции является популизм и собственные интересы, а не осознание необходимости в реформах. Лучшим свидетельством этому является неприемлемый результат работы Верховной Рады в течение первых 9 месяцев существования нынешней коалиции, которая за это время поддержала лишь 36% законодательных инициатив правительства. Я знаю, что в этом виновата не только Верховная Рада, но нам нужен результат в конце, а он просто неприемлемый. В любой стране, которая успешно реализовала программу реформ, данный показатель составлял почти 100%.

Радикальная конкуренция

Существует огромный разрыв между общим восприятием и практической реализацией реформ. Все поддерживают необходимость "радикальных" или "либеральных" реформ, но только на словах. Существует даже довольно странная конкуренция, чье предложение окажется более радикальным и либеральным. Но в реальности почти все необходимые практические шаги по реализации реформ такого рода являются объектом сокрушительной критики и часто блокируются не только оппозицией (это нормальное явление), но и партнерами по правительственной коалиции. Это абсолютно ненормально. Вам нужны примеры? Я могу вспомнить дерегуляцию тарифов на энергоносители, меры по макроэкономической стабилизации, реструктуризацию внешнего государственного долга и, не в последнюю очередь, налоговую реформу.

Главными мотивами существования коалиции является популизм и собственные интересы, а не осознание необходимости в реформах.

Соревнования, связанные с налоговой реформой, действительно странные и очень опасные. У нас сейчас есть два варианта налоговой реформы, которые конкурируют между собой - это предложение Министерства финансов и предложение Комитета Верховной Рады по вопросам налоговой политики под руководством Нины Южаниной, которую также поддерживают неправительственные организации.

Перед тем, как говорить о содержании различных вариантов налоговой реформы, я должен сказать, что сам факт существования альтернативного предложения, поданного членами парламента, представляющих провластную коалицию, является нестандартным и ненормальным. Мне неизвестны страны, которые успешно проводили реформы и в которых подготовкой и представлением налоговой реформы занимался бы еще кто-то кроме Министра финансов.

Возможно, такой шаг имел бы смысл, если бы министерство финансов ничего не делало и парламент был бы вынужден взять его задачи на себя. Но в нашем случае это не так. Министр финансов в марте создала рабочую группу по вопросам налоговой реформы, и председатель парламентского комитета по вопросам налоговой политики и представители неправительственных организаций входили в эту группу. Представители неправительственных организаций участвовали в работе группы, а председатель

комитета по вопросам налоговой политики ее проигнорировала. Если бы оппозиционные депутаты Верховной Рады подготовили и зарегистрировали альтернативный законопроект о налоговой реформе, это было бы понятно и нормально. Но тот факт, что это было сделано депутатами из провластной коалиции, нормальным назвать нельзя.

Сам факт существования альтернативного предложения, поданного членами Парламента, представляющих провластную коалицию, является нестандартным и ненормальным. Это странная политическая игра, и мне очень грустно, что в этой игре участвуют уважаемые представители неправительственных организаций и других институций. Я очень уважаю украинские неправительственные организации и их работу. Я был и остаюсь председателем аналитического центра по экономическим вопросам в Словакии, также я соучредитель Центра экономической стратегии в Украине. Но неправительственные организации являются независимыми и должны прилагать усилия для этого. Они неправительственные структуры и должны остерегаться привлечения к участию в странных политических играх, которые мы сейчас можем наблюдать в связи с предстоящей налоговой реформой. Неправительственные организации должны оставаться неправительственными - если они этого не сделают, это будет опасно, прежде всего, для них.

Еще одним удивительным примером украинской реальности является публичное обсуждение налоговой реформы. Альтернативный законопроект комитета по вопросам налоговой политики был зарегистрирован в Верховной Раде и опубликован, его живо обсуждают. В то же время, по предложению Минфина была опубликована лишь базовая информация и вычисления. Но я хочу вновь отметить, что подход Минфина является нормальным и стандартным, но методы комитета по налоговой политике и неправительственных организаций таковыми назвать нельзя.

У Минфина есть полный текст нового Налогового кодекса и перечень фискальных мер по снижению государственных расходов примерно на 60 млрд грн., чтобы компенсировать фискальный разрыв, связанный с предложенной им налоговой реформой. Но обсуждение этих мер и предложений с партнерами в правительстве и в коалиции и их последующая публикация - это нормальный, стандартный и ответственный подход. В свою очередь, регистрация и обнародование проекта налоговой реформы, следствием которой станет фискальный разрыв в размере 200 млрд грн. без каких-либо компенсационных мер и без какого-либо согласования позиций с партнерами - это абсолютно ненормально и безответственно.

Переговоры с привлечением средств массовой информации - это короткий путь к развалу любой коалиции.

Переговоры о (в частности, чувствительные) политические вопросы с привлечением средств массовой информации - это короткий путь к развалу любой коалиции.

Очень радикальная реформа

Теперь несколько слов о содержании альтернативного варианта налоговой реформы от комитета по вопросам налоговой политики. Его авторы и сторонники сначала называли его "радикальным", а позже - "либеральным". Но на самом деле, это предложение не является ни радикальным, ни либеральным - это просто акт безответственного популизма и инструмент для опасной политической игры.

Обычно, дискуссия об этом варианте налоговой реформы сводится к фискальному разрыву, который действительно является важным, но отнюдь не единственной проблемой в предложении комитета по вопросам налоговой политики и неправительственных организаций. Это предложение также неприемлемо, потому что оно не предлагает путей устранения важных недостатков существующей налоговой системы. Существующая налоговая система очень сложная, она создает фискальные искажения, а также является несправедливой и неэффективной. Новая система должна быть простой, нейтральной, беспристрастной, справедливой, комплексной, эффективной и предсказуемой. По всем этим показателям вариант реформы, предложенный Минфином, является лучшим.

Читайте также - Померились реформами: сравнение налоговых реформ Кабмина и Рады

Простота и нейтральность

Минфин предлагает единую ставку в размере 20% для четырех основных налогов (налог на доходы физических лиц, налог на прибыль предприятий, НДС, ЕСВ), предложение комитета по вопросам налоговой политики предусматривает три разные ставки (10% для налога на доходы физических лиц, 15% для налога на прибыль предприятий и 20% для НДС и ЕСВ). Единая налоговая ставка важна не только из-

за удобства, но и для того, чтобы очистить налоговую систему от почти всех льгот, исключений, скидок, специальных ставок и специальных налоговых режимов и таким образом, действительно упростить систему и сделать ее беспристрастной ко всем плательщикам.

Справедливость и солидарность

Минфин предлагает снизить налоговую нагрузку на фонд оплаты труда для всех работников и работодателей, но прежде всего - для граждан с низкими доходами. С этой целью для всех граждан вводится необлагаемый доход в размере одной минимальной зарплаты. Это означает, что реальная эффективная ставка налога на доходы граждан будет варьироваться от 0% до 20% в зависимости от уровня доходов. Указанный необлагаемый доход предусмотрено для всех граждан, поэтому реальная эффективная ставка подоходного налога не повысится.

Например, для граждан с ежемесячным доходом, ниже средней зарплаты (около 60% граждан), снижение налоговой нагрузки составит от 85% (для ежемесячной зарплаты в размере 1200 грн.) До 40% (для ежемесячной зарплаты в размере 4000 грн.). Предложение Минфина также предусматривает более справедливые правила игры для тех, кто является плательщиком единого налога. Существующая система (и вариант реформы по предложению комитета по вопросам налоговой политики оставляет это без изменений) является радикально регрессивной (от 25% для работников с низким уровнем дохода до 0,5% для высокооплачиваемых частных предпринимателей). Минфин предлагает прогрессивную, но щедрую систему налогообложения от 4% для предпринимателей с низким уровнем доходов до 8% для более высокодоходного малого бизнеса.

Минфин предлагает прогрессивную, но щедрую систему налогообложения от 4% для предпринимателей с низким уровнем доходов до 8% для более высокодоходного малого бизнеса

Предложение комитета по вопросам налоговой политики является несправедливым, так как оно предусматривает значительный налоговый груз для наиболее уязвимых плательщиков и предусматривает отмену необлагаемого минимального дохода. Это предложение также является несправедливым, так как оно сохраняет существующий неприемлемый разрыв между высокооплачиваемыми работниками, работающими на едином налоге (около 4%), и предпринимателями с низким уровнем доходов, которые работают по этой же системе (около 23%), а также низкооплачиваемыми (около 25%) наемными работниками и работниками с средней зарплатой (около 35%).

Отсутствие фискальных искажений

Минфин предлагает радикально изменить систему единого налога, которой активно злоупотребляли высокооплачиваемые специалисты и крупные предприниматели и компании, которые заставляли своих работников регистрироваться предпринимателями для снижения налоговых обязательств. Следствием такой системы является не только снижение налоговых поступлений, а и искажение конкуренции, так как налогоплательщики на общих основаниях имеют гораздо более высокие расходы по сравнению со своими конкурентами. Минфин предлагает сохранить систему единого налога только для тех, кто действительно в этом нуждается - мелкие субподрядчики и действительно мелкие предприниматели. Предложение Минфина действительно щедрое и справедливое для них.

Предложение комитета по вопросам налоговой политики даже углубляет недостатки современной несправедливой и непредсказуемой системы, увеличивая порог для работы на едином налоге для аграрных компаний.

Комплексный характер

Предложение Минфина носит комплексный характер и базируется на новом Налоговом кодексе, в котором применяются все возможности и инструменты для создания простой, нейтральной и беспристрастной налоговой системы.

Альтернативное предложение предусматривает лишь частичные изменения в существующий Налоговый кодекс в виде переработанных ставок налогов и процедур администрирования налоговых поступлений.

Фискальная стабильность и снижение налоговой нагрузки

Минфин предлагает оба шага - снижение налоговой нагрузки на общую сумму 60 млрд. грн. и конкретные предложения по соответствующему сокращению государственных расходов для сохранения макроэкономической и фискальной стабильности.

Комитет по вопросам налоговой политики предлагает гораздо большее сокращение налогов на сумму около 200 млрд. грн., но не предлагает компенсационные меры, а также меры по устранению крупнейших деформаций в современной непредсказуемой системе. Неизбежным следствием реализации такого варианта реформы станет фискальная и макроэкономическая дестабилизация с реальной угрозой новой волны девальвации, инфляции и рецессии. Макроэкономическая стабильность является необходимым условием для успешного экономического развития, а любая реформа, которая серьезно угрожает тяжело достигнутой и еще очень непрочной стабилизации, не является ни радикальной, ни либеральной - это просто безответственное и популистское предложение.

Эффективность

Эффективная налоговая система должна способствовать и поддерживать

- ◆ рост, инвестиции и создание рабочих мест;
- ◆ справедливость и солидарность;
- ◆ высокое качество и достаточный объем государственных услуг.

Предложение Минфина соответствует этим критериям, а предложение комитета по вопросам налоговой политики - нет.

Указанные выше различия являются главным основанием для моего скептического отношения к возможности компромисса между двумя предложениями по налоговой реформе. Министерство финансов уже взяло на вооружение большинство целесообразных мер по предложению госпожи Южаниной, которые главным образом касаются администрирования налогов. Но дальнейшее сближение невозможно без нарушения принципов, которые являются критически важными. Частичная реформа вреднее, чем отсутствие реформ. Безответственная и популистская реформа хуже, чем отсутствие реформ.

АНДЕРС АСЛУНД: ПРОЕКТ ЮЖАНИНОЇ ВИКЛИЧЕ КОЛЛАПС ГРИВНІ

<http://finance.liga.net/economics/2015/11/11/news/45735.htm>

Верховная Рада готовится изучить и вынести вердикт по двум проектам налоговой реформы - правительственной, разработанной Минфином, и так называемой альтернативной, предложенной главой налогового комитета парламента Ниной Южаниной.

Глава Минфина Наталья Яреско уже объяснила особенности и цели своей реформы (здесь, здесь и здесь). 9 ноября на портале ЛІГА.net вышел материал "Война миров: налоговая реформа как театр абсурда". В нем словацкий реформатор Иван Миклош, проработавший в Украине 9 месяцев, рассказал, что думает о происходящем. Он считает, что сам факт существования альтернативного варианта налоговой реформы, поданного членами парламента, представляющих провластную коалицию, является ненормальным.

Затем свое мнение высказал оппонент Минфина и сторонник проекта Южаниной Павел Себастьянович.

Старший научный сотрудник Атлантического совета в Вашингтоне Андерс Аслунд изучил оба проекта и пришел к выводу, что проект налоговой реформы, предложенный Минфином, взвешен и обоснован, а проект налогового комитета Верховной Рады - популистский и повлечет за собой разрушительные последствия для экономики Украины. Ниже - ключевые тезисы статьи Аслунда из его статьи "Украине нужен ответственный подход к госфинансам" на сайте Атлантического совета.

Многие выдающиеся украинцы, как ни странно, считают, что государственные расходы и налоги никак не связаны и что можно увеличить расходы, одновременно снизив налоги. Но это - популизм, болезнь, сопровождающая Украину на протяжении всей независимой истории и приведшая ее к текущему плачевному состоянию. И с этим пора покончить.

Уровень госдолга Украины - 91% ВВП, что означает, что она не может больше наращивать расходы. А реструктуризация части госдолга означает, что на какое-то время рынки заимствований для нее будут закрыты. Уровень госрасходов - 45%, в то время как у соседних с Украиной, но более успешных стран он оставляет 35%. Резервы же составляют мизерные \$13 млрд, и если их уровень опустится ниже \$10 млрд, гривню ожидает коллапс, подобный февральскому. Только МВФ и его средства могут удержать гривню - и у МВФ есть определенные требования к бюджетным показателям.

Правительство предложило налоговую реформу, у которой основных целей три: расширение базы налогообложения, упрощение налоговой системы, снижение нагрузки на ФОТ. Первая - наиболее противоречивая. В украинском обществе есть три мощные группы, которые успешно уклоняются от большинства налогов - большой бизнес, аграрии и высокооплачиваемые персоналы, которые работают на упрощенной системе налогообложения. Конечно, им нет смысла отказываться от этих льгот - и у них влиятельное лобби в парламенте.

Минфин предложил одну ставку для всех основных налогов (НДФЛ, НДС, налог на прибыль и др) - 20%. Казалось бы, это должно было быть с восторгом воспринято общественностью, но нет. Налоговый комитет Верховной Рады во главе с Ниной Южаниной в ответ внес свое предложение, которое предусматривает резкое снижение ставок (например, НДФЛ - сразу до 10%). Это здорово, но к этому нужно добавить соответствующее снижение госрасходов - или альтернативные источники наполнения бюджета. Насколько я понимаю, Южанина ничего этого не сделала.

Предложение парламентского комитета являет собой пример налогового популизма, который разрушит Украину. В апреле украинцы пережили инфляцию в 61% и должны были бы выучить урок. Южанина же может подвести Украину к черте гиперинфляции.

Украина просто не может позволить себе принимать желаемое за действительное сейчас. Сюда относится, в том числе, большой уровень бюджетного дефицита, чем позволяет МВФ (хотя задача украинского правительства состоит вовсе не в ублажении МВФ, а в стимулировании экономического роста). В противном случае Украина получит зашкаливающую инфляцию и уничтоженную гривню - что на руку только России.

ДЖОРДЖ СОРОС «Я РІШУЧЕ ПІДТРИМУЮ ПЛАН МІНІСТРА ФІНАНСІВ, ОСКІЛЬКИ ЛИШЕ ВІН ВІДПОВІДАЄ ВИМОГАМ МВФ»

Джордж Сорос виступив на міжнародній конференції «Реформи: долаючи «стару» Україну»

<https://www.facebook.com/irf.ukraine/posts/1188891884459499>

Виступ Джорджа Сороса на міжнародній конференції

«Реформи: долаючи «стару» Україну»

м. Київ, Україна

13 листопада 2015 року

Я перебуваю в Україні тиждень, і я зрозумів, що ситуація не така перспективна, як мені здавалося ззовні. Нова Україна була дивовижно успішною, коли об'єднувалася проти зовнішньої загрози: неблаганної ворожості Путіна. Після років злиднів та жертв, люди прагнуть відпочити й опікуватися своїми особистими чи політичними інтересами. Це відкриває розриви, які досі стримувала зовнішня загроза з боку Росії. Я бачу реальну можливість того, що мета, якої Путін не зміг досягнути військовими засобами, може дістатися йому без жодних зусиль внаслідок тривалого припинення вогню. Правляча коаліція має дуже вузький вибір. Країна не може дозволити собі ані нових загальнонаціональних виборів, ані змін у складі коаліції. Те і те підірвало б український уряд на кілька місяців, а країна може зазнати фіскальної кризи, якщо не виконає умов, поставлених МВФ.

Дозвольте мені поглянути на процес реформ докладніше, почавши з економічних реформ. Очевидно, що найважливішим проектом, наріжним каменем економічних реформ, є реорганізація енергетичного сектору, зокрема газового сектору. З теперішнім керівництвом Нафтогазу цей сектор перебуває у дуже надійних руках. Ключовим кроком є наближення ціни на природний газ до ринкових цін, які переважають в Європі. Це необхідно, щоб зупинити величезну діру в національному бюджеті, спричинену прихованими субсидіями, які Нафтогаз надає населенню; але в цьому також є серйозний політичний виклик.

Уряд істотно підвищив газові тарифи, але багато мільйонів домогосподарств просто не можуть платити за цими тарифами, на додачу до всіх інших злиднів, які їм вже довелося пережити. Їм потрібні прямі субсидії. Це вимагає масштабних дій, в ході яких багато що може піти шкереберть, попри суцільну рішучість уряду добитися успіху. Згадайте про всі похибки, які супроводжували ініційовану Обамою реформу системи охорони здоров'я в США. Український уряд визнав, що найкращий спосіб уникнути можливої катастрофи – це пообіцяти людям, що їхні запити на субсидії упродовж поточного опалювального сезону будуть задовольнятися легко. Це забезпечить владі майже рік на виправлення будь-яких помилок.

Але це лише перша половина необхідної реформи газового сектору. Станом на сьогодні, домогосподарства мусять платити не лише за спожитий ними газ, але й за газ, втрачений в процесі його доставки. Це треба виправити. Від 2016 року компанії-постачальники газу споживачам, на кшталт газопровідної олігополії, підконтрольної Дмитру Фірташу, мусять взяти на себе відповідальність за зазнані ними втрати. Якщо їм цього не вдасться, то вони мають збанкрутувати, а їхній бізнес перейде до компетентніших операторів.

Приватизація газового та електроенергетичного секторів також буде сповненою пасток. Є чимало чуток про те, як різні олігархи здобувають чи відновлюють олігополії; але, парадоксальним чином, ці чутки мене заспокоюють. Якщо їх чув я, то чують і інші, а в парламенті та уряді – і, зрештою, в Раді, в уряді і, зрештою, в антикорупційних агенціях – достатньо справжніх реформаторів, щоб не допустити цього.

Є одна важлива галузь економічних реформ, в якій просування є незначним: це податкова реформа. Зараз ця реформа є найвищим пріоритетом міністра фінансів Наталі Ярецької; оскільки я вважаю її одним зі справжніх реформаторів, ця реформа стала також і моїм найвищим пріоритетом. Людям потрібна впевненість у тому, якими будуть їхні майбутні податкові зобов'язання, щоб вони могли робити довгострокові інвестиції. Необхідним є пакет податкової реформи, який усуває неясність, забезпечує справедливість і зменшує корупційні практики.

Зараз у Верховній Раді дискутуються кілька різних варіантів податкової реформи. Я рішуче підтримую план міністра фінансів, оскільки лише він відповідає вимогам МВФ. Він запроваджує одноманітний пропорційний 20-відсотковий податок, який замінить чинний податковий кодекс – настільки складний, що він породжує корупцію. Але на шляху цього плану – дуже багато перешкод.

Він принесе додаткове навантаження на бюджет обсягом 60 мільярдів гривень (близько 3 мільярдів доларів), оскільки МВФ не визнає додаткових доходів від реалізації цього плану, поки вони не надійдуть до бюджету. Навіть МВФ висловлюється проти впровадження цього плану на цій пізній стадії, але міністр фінансів наполягає на цьому, бо відчуває заклик громадськості до значущих реформ.

Реформа державної служби поступається місцем лише податковій реформі. Всебічна законодавча база для цього пройшла перше читання ще у квітні. І Президент, і Прем'єр-міністр мусять подбати про те, щоб остаточне голосування за ці закони, заплановане на 24 листопада, було успішним. Європейська комісія зарезервувала значні кошти для підвищення зарплатні державним службовцям, але обумовила їхнє виділення голосуванням за нове законодавство про державну службу, а також схваленням стратегії та плану дій з боку уряду. Як зазначив посол ЄС в Україні, ЄС надасть підтримку і допомогу в тому, щоб «поставити на ноги нову українську державну службу». Але обсяг передбачених ЄС коштів – а це, як щойно зазначив пан Беренд де Грут, 160 мільйонів доларів – недостатній; крім того, фатальний недолік чинного плану полягає в тому, що зарплатні членів уряду і парламентаріїв обмежені сумою близько 200 євро. Це прямий заклик до корупції.

Ще одним пріоритетом є судова реформа. Важлива подія сталася 23 жовтня, коли Венеціанська комісія Ради Європи відкинула скарги корумпованих українських суддів на несправедливі звільнення і переглянула свою досі жорстку вимогу щодо судової незалежності, яка дозволяла корумпованому суддівському корпусу увічнювати себе.

Показово, що Національна рада реформ нещодавно презентувала два фундаментальні компоненти реформи: це процедура перекваліфікації суддів та всебічна реорганізація судової системи, на роботу в якій зможуть наново претендувати нинішні судді. Це виглядає як прорив, тож я сподіваюся, що відтепер поступ у цій галузі стане швидшим.

Я вірю, що Прем'єр-міністр і Президент близькі до згоди щодо деяких персональних змін у Кабінеті міністрів. Це усуне теперішню невизначеність і надасть новий поштовх процесу реформ.

Час спливає. Чим швидше правляча коаліція віддано стане на єдиний курс, який відкритий для неї, тим кращими будуть шанси на те, що країна зможе уникнути фіскальних потрясінь, які можуть її зруйнувати. Саме це вже сталося раніше цього року – і це спрацювало.

І народ, і ті, хто підтримує нову Україну за кордоном, очікують, що Президент візьме на себе відповідальність за процес реформ, яких вимагає громадськість. Я переконаний, що він готовий до цього, і щойно він так вчинить – країна наслідуватиме його приклад.

http://newsradio.com.ua/rus/2015_11_09/Nalogovaja-reforma-MVF-nikogda-ne-propustit-populistskij-variant-VR-Fursa-8533/

Если в Украине и состоится налоговая реформа, то только в варианте от Минфина, так как проект профильного парламентского комитета является популистским и не решает вопроса дефицита бюджета. Об этом в эфире радиостанции Голос Столицы заявил эксперт Сергей Фурса.

Без налоговых изменений бюджет-2016 недополучит почти 70 миллиардов гривен, заявила министр финансов Наталия Ярьсько. По ее словам, действующее налоговое законодательство грозит Украине потерей программы расширенного финансирования Международным валютным фондом.

При этом в Кабмине планируют принять госбюджет-2016 на основе новой налоговой системы. На сегодня существует два варианта налоговой реформы — от правительства и от профильного парламентского комитета. Каждый из вариантов предусматривает сокращение расходной части бюджета: проект Минфина — на 60 миллиардов гривен, а депутатский — на 200 миллиардов.

О госбюджете на 2016 год и налоговой реформе в эфире радиостанции Голос Столицы рассказал экономист, специалист отдела продаж долговых ценных бумаг инвестиционной компании Dragon Capital Сергей Фурса.

Насколько вероятен сценарий, озвученный Ярьсько?

— Мне кажется, что ее неправильно поняли, потому что в действующей системе таких бы потерь не было. Проблема состоит в том, что МВФ сказал: мы не вернемся, пока не будет нормальной налоговой реформы и внятного результата. Программа работает, но новый транш мы получим лишь тогда, когда запустим уже новую налоговую систему, и станет понятно, с чем мы войдем в следующий год. Шансы успеть у нас есть. Налоговая реформа: иного пути, кроме фискальной либерализации, нет — Катамадзе

Какой вариант налоговой реформы более предпочтителен?

— Вариант от депутатов невероятен в принципе, потому что такую систему никогда не пропустит МВФ. А жертвовать программой МВФ мы сейчас просто не имеем права. Поэтому однозначно будет вариант, близкий к Минфину, при этом Минфину еще и придется убедить МВФ в том, что у нас есть ресурсы для выполнения. Поэтому будет либо минфиновская реформа, либо никакой. МВФ не примет популистский закон, который приготовили в ВР.

Ярьсько признала, что в правительстве пока отсутствует решение проблемы дефицита госбюджета. Каким может быть такое решение?

— Там есть часть компенсаторов, в частности, это устранение льгот. Также нужно сокращать расходы, но это наталкивается на сопротивление уже профильных министров. Сложно предсказать, что будет на выходе, потому что три самые большие статьи расходов — социалка, образование и медицина. Резать каждую из этих статей парламент физически не способен из-за того же высокого уровня популизма. Поэтому посмотрим, как они будут сокращаться. Детенизацию мы закладывать не можем, поэтому, видимо, придется какие-то расходы сокращать.

О каких конкретно льготах идет речь?

— Прежде всего, это льготы аграриям. Также мы видим, что программисты платят 4% налогов и получают высокие зарплаты в долларах, работая как ЧП. Логично, что это немного несправедливая ситуация, и тут есть определенный резерв для повышения налогового давления. Что касается аграриев, то это уже окончательно решено на данный момент. Льготы создают возможность для уклонения от налогов в принципе. Поэтому чем меньше льгот, тем лучше.

Могут ли перипетии с новой налоговой системой задержать принятие госбюджета-2016?

— Безусловно, это задерживает, потому что бюджет без налогов никак не сверстаешь. Оптимально в нашем случае принять в один день пакетом и одно, и другое, чтобы не получилось ситуации: сперва мы снижаем налоги, а потом говорим Минфину готовить бюджет. Одно привязано к другому и может быть принято только синхронно. Принять бюджет раньше налоговой реформы невозможно.

К слову, эксперт гражданской инициативы «Реанимационный пакет реформ» Владимир Дубровский заявил в эфире радиостанции Голос Столицы, что облагать налогом использование рабочей силы неправильно, поэтому политикам стоит задуматься над полной отменой ЕСВ.

Ранее председатель всеукраинской общественной организации «Союз защиты предпринимательства» Сергей Доротич заявлял, что ГФС — это «змеиное гнездо в нашей государственной машине».

ІВАН МІКЛОШ: ЩО ТАКЕ РИЗИК І ЩО ТАКЕ БЕЗНАДІЙНІСТЬ

<http://www.segodnya.ua/opinion/ivanmikloscolumn/chto-takoe-risk-i-chto-takoe-beznadezhnost-668507.html>

Я где-то встретил эту цитату моего хорошего друга и реформатора Лешека Бальцеровича. Кто-то использовал эту фразу Лешека, чтобы оправдать свою критику в адрес налоговой реформы и проекта государственного бюджета, предложенных Натальей Яресько. Критики утверждают, что проект налоговой реформы, предложенный Министерством финансов, на самом деле реформой не является, так как он не достаточно рискованный. Основная причина столь острой критики – Министерство финансов продолжает настаивать на необходимости сохранения фискального нейтралитета новой налоговой системы. Иначе говоря, Министерство финансов не готово одобрить радикальное снижение налоговых ставок, которое, скорее всего, разрушит баланс в системе государственных финансов и приведет к новой волне неплатежеспособности государства, нестабильности национальной валюты, инфляции и т.п.

Я не теоретик, я практик – точно так же, как и Лешек Бальцерович. Я провел успешную налоговую реформу в своей родной Словакии и полагаю, что я способен увидеть разницу между рискованной, но, в то же время, обоснованной и взвешенной налоговой реформой и безответственным риском и популизмом. Бесперспективная налоговая реформа – это реформа, которая никак не меняет существующую сложную, несбалансированную, неэффективную и несправедливую налоговую систему. Что касается реформы, предлагаемой Натальей Яресько, то она как раз нацелена на изменение существующей системы. Вместо 97 ставок для 4 основных налогов Минфин предлагает установить только одну ставку. Также Минфин стремится очистить систему от специальных налоговых режимов, льгот и скидок, которые являются благодатной почвой для уклонения от уплаты налогов и прочих злоупотреблений. Проект налоговой реформы Натальи Яресько предусматривает существенное снижение фискальной нагрузки на фонд оплаты труда (с 41% до 20%). Одним из самых значительных перекосов в существующей системе налогообложения являются широко распространенные злоупотребления упрощенной системой налогообложения, которая первоначально создавалась для малых предпринимателей. Сейчас ей активно пользуются большой бизнес и высокооплачиваемые работники. Яресько предлагает решение и для этой сферы. Представленная ею реформа предполагает реальные изменения – существующая усложненная, несбалансированная, неэффективная и несправедливая система налогообложения должна стать простой, нейтральной, сбалансированной, эффективной, более справедливой и должна основываться на принципах солидарности. Новая система налогообложения должна (при условии успешной реализации других реформ) способствовать ускорению экономического роста, росту инвестиций, созданию новых рабочих мест, улучшению качества государственных услуг. Она должна способствовать укреплению справедливости и солидарности. Утверждение, что эта реформа недостаточно рискованная и, следовательно, бесперспективная – просто нонсенс.

Не знаю, почему, но в Украине фискально нейтральная реформа считается недостаточно радикальной, недостаточно либеральной и недостаточно рискованной. Это просто ерунда. Реформа системы налогообложения в Словакии, которую мы начали в 2004 г., считается одной из наиболее успешных, радикальных, либеральных и рискованных реформ в мире. В то же время, одним из важнейших условий для ее проведения была ее фискальная нейтральность в течение первого года реализации. Я категорически настаивал на этом условии, и это также основная причина, по которой только министр финансов, который отвечает за государственные финансы в целом, должен также отвечать за предложения о реформе в налоговой сфере.

Фискальная нейтральность новой налоговой системы в течение первого года ее реализации в Украине даже более важна, чем для Словакии в свое время. У Словакии была возможность производить заимствования на внешних рынках в случае фискального разрыва, у Украины такой возможности в ближайшие годы не будет. Уровень макроэкономической стабильности в Словакии в то время был значительно выше, ситуация же в Украине сейчас намного более шаткая. Состояние дел в банковском секторе, уровень доверия к национальной валюте, прогресс в проведении структурных реформ – по всем этим показателям Словакия выглядела намного предпочтительнее по сравнению с Украиной сейчас, и именно поэтому ответственное отношение к фискальным вопросам в Украине имеет еще более важное значение.

Налоговая реформа в Словакии действительно была фискально нейтральной в течении первого года, и только потом, на второй, третий и во все последующие годы она, в комплексе с другими реформами, начала опосредованно приносить позитивные результаты в виде детенизации экономики, поддержки и содействия инвесторам, создания рабочих мест, экономического роста и т.д. Радикализм и комплексный характер реформы – это не только налоговые ставки. Это также соблюдение правил и принципов нейтральности, простоты, эффективности, справедливости и солидарности.

Почему мы не можем рассчитывать на получение немедленных не прямых позитивных результатов от налоговой реформы? Потому что общество – это не отдельная личность или частная компания, которая может изменить свою жизнь за несколько недель. Общество является намного более комплексной и сложной системой, а изменения в поведении субъектов экономической деятельности занимают больше времени. Помимо этого, у министерства финансов или правительства по сравнению с отдельным гражданином или компанией нет такого ощутимого влияния, позволяющего в сжатые сроки изменить способ жизни общества. В этом контексте отдельного человека можно сравнить с лодкой, компанию – с небольшим катером, а общество – с огромным океанским лайнером.

Налоговая реформа в Словакии была успешной, потому что она была фискально нейтральной, радикальной, рискованной, либеральной и всеобъемлющей. То же можно сказать о реформе, которую предлагает Наталья Яреско. В то же время, проект Нины Южаниной, который пользуется поддержкой со стороны общественных организаций, является просто безответственным и популистским. Верховная Рада скоро проголосует за реализацию одного из двух вариантов реформы. Это голосование станет решающим. На кону будет стоять не только налоговая реформа – это будет выбор между ответственностью и безответственностью, риском и опасностью, реальными решениями и мифами вместе с дефицитом, реальными и псевдореформами.

ОЛЕНА БІЛАН: ПОДАТКОВА РЕФОРМА ГРУЗІЇ: ЧОМУ ПОТРІБНО ПОВЧИТИСЯ УКРАЇНІ

<http://biz.liga.net/ekonomika/all/stati/3166439-nalogovaya-reforma-gruzii-chemu-pouchitsya-ukraine.htm>

Высокие ставки налогов, сложная система, создающая благоприятную почву для коррупции, откаты за возврат НДС, налоговые льготы в обмен на взятки, договорняки между бизнесом и налоговыми инспекторами, наезды на компании, не желающие платить откаты. Это Грузия до 2004 года. Одно из самых благоприятных налоговых законодательств в мире, налоговая служба предоставляет качественные услуги с помощью электронных инструментов, бизнес убежден, что налоги нужно платить. Это Грузия после 2011 года.

Успешность налоговой реформы, проведенной командой Михаэля Саакашвили после прихода к власти в 2004 году, не вызывает сомнений. В результате Грузия поднялась на 100 пунктов в рейтинге легкости ведения бизнеса Doing Business, со 112 места, которое страна занимала в рейтинге 2005 года (учитывает ситуацию во второй половине 2003 года и первой половине 2004, т.е. фактически до смены власти), до 12 в 2011 году. Процент компаний, уплачивающих налоги (compliance rate), вырос с 35% до 78-85%. Доходы бюджета по отношению к ВВП увеличились практически в два раза, с 16% ВВП в 2003 году до 31% в 2011.

Реформу налоговой системы грузинское правительство начало не с резкого снижения ставок, а с системы мотивации сотрудников налоговой службы

Реформу налоговой системы грузинское правительство начало не с резкого снижения ставок, а с системы мотивации сотрудников налоговой службы. Одномоментно уволить всех налоговых инспекторов по примеру роспуска милиции было невозможно. Поэтому правительство поставило цель изменить их ментальность, перестроив систему мотивации. Суровые приговоры налоговым инспекторам, уличенным в коррупции, на фоне громких арестов крупных коррупционеров, которые широко транслировались по ТВ, быстро отбили охоту брать взятки. Власти проводили массовые аресты бывших чиновников и бизнесменов по подозрению в коррупции и давали им возможность откупиться, перечислив в бюджет круглые суммы, иногда в несколько десятков миллионов долларов. Эти методы вызвали неодобрение со стороны правозащитных организаций, но четко продемонстрировали обществу и чиновникам, что правила игры изменились, и страна стала жить по-новому.

Суровые приговоры налоговым инспекторам, уличенным в коррупции, на фоне громких арестов крупных коррупционеров, которые широко транслировались по ТВ, быстро отбили охоту брать взятки.

Изменение налогового законодательства началось уже в 2005 году с принятия нового налогового кодекса, а также закона о налоговой амнистии. Реформа проходила в три этапа. Главными достижениями первого этапа (2005-2006гг.) было сокращение количества налогов с 22 до 7, упрощение процедур и расширение налоговой базы. Были снижены только некоторые ставки налогов, сильнее всего - социальный взнос - с 33% до 20%. На более поздних этапах (2007-2009 годах и 2010-2011 годах) ставки снижали радикально. Так, в 2008-ом социальный налог был объединен с подоходным, и объединенная ставка снижена с 32% до 25%, и далее до 20% в 2009 году. Также в 2008 году была сокращена ставка налога на прибыль с 20% до 15%, а в 2009 году снижен налог на дивиденды и проценты с 15% до 5%. Кроме того, была введена 100%-ная амортизация капитальных затрат с возможностью отражать убытки в течении пяти лет.

Грузинский путь Основные показатели налоговой системы в Грузии в 2004-2011 годах

	Первый этап			Второй этап			Третий этап	
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Кол-во налогов	22	7	7	7	6	6	6	6
НДС (%)	20%	20%	18%	18%	18%	18%	18%	18%
Подоходный налог (%)	12-20%	12%	12%	12%	25%	20%	20%	20%
Социальный взнос (%)	33%	20%	20%	20%				
Налог на прибыль (%)	20%	20%	20%	20%	15%	15%	15%	15%
Налог на дивиденды и проценты (%)	10%	10%	10%	10%	10%	5%	5%	5%

Источник: Министерство финансов Грузии, МВФ

Снижение ставок сопровождалось расширением налоговой базы, в том числе путем отмены льгот, и ужесточением контроля за уходом от налогов. Одной из непопулярных мер стал запрет на уличную торговлю без лицензии и, соответственно, без уплаты налогов. Мелкие торговцы, для многих из которых этот вид деятельности был единственным источником дохода, вышли на улицы с протестами. Требование ко всем предприятиям использовать кассовые аппараты при учете операций с НДС также вызвало массовое недовольство и сопротивление бизнеса. Власти не только не сделали никаких уступок, но и жестко контролировали выполнение новых требований с помощью контрольных закупок. А всех, без исключения, нерадивых предпринимателей наказывали высокими штрафами, которые в разы превышали стоимость кассового аппарата.

Параллельно грузины улучшали налоговое администрирование. Чтобы упростить жизнь бизнесу и минимизировать контакты с чиновниками, в 2007 году была введена система электронной подачи налоговых отчетов. Налоговые проверки стали проводиться на основе системы учета рисков, которая базировалась на четких критериях. С 2011-го налоговой проверке подвергались только предприятия с высоким риском ухода от налогов.

Благодаря комплексной налоговой реформе, Грузии удалось не только создать благоприятные условия для бизнеса, но существенно улучшить состояние госбюджета. Причем наиболее быстрый рост доходов наблюдался до изменений в налоговом законодательстве. Уже в 2004 году доходы бюджета составили 23% ВВП, по сравнению с 16% в 2003 году, (+7 процентных пункта). При этом налоговые поступления выросли почти на 4.0 процентных пункта, до 16% ВВП. В последующие годы доходы бюджета также увеличивались, но уже более медленными темпами: рост за четыре года на 8 процентных пунктов - до 31% в 2011 году.

Грузинский опыт налоговой реформы как никогда актуален для Украины. Правительственным и неправительственным организациям, вовлеченным в подготовку изменений в украинский налоговый кодекс, стоит проанализировать причины успеха грузинской реформы и сделать соответствующие выводы. С моей точки зрения, причины успеха заключаются в следующем:

- ◆ **Первое**, грузинские реформаторы были не только либералами, но и прагматиками. Первоначальной задачей было наполнение бюджета, с которой грузины успешно справились с помощью активной борьбы с коррупцией, хотя и не всегда идеальными методами.
- ◆ **Второе**, снижение налоговых ставок проводилось постепенно и сопровождалось отменой налоговых льгот, что позволило избежать провалов в бюджетных расходах и способствовало созданию равных условий для всех.
- ◆ **Третье**, кроме снижения ставок, проводилась активная работа по упрощению администрирования.
- ◆ **Четвертое**, был ужесточен контроль за уплатой налогов и создана система, при которой наказанию подвергались только уклонисты, в то время как честный бизнес мог спокойно работать, не боясь необоснованных и утомительных проверок. Новые жесткие правила вызвали недовольство и даже протесты, но были приняты бизнес-сообществом, поскольку применялись ко всем без исключений.
- ◆ **Пятое**, комплексный подход. Основные принципы грузинской налоговой реформы: низкие ставки, легкость уплаты, жесткий контроль за неплательщиками, равные правила для всех. Если упустить хотя бы один из ингредиентов, пирог "налоговая реформа" может оказаться не только несъедобным, но и ядовитым.

ВІКТОРІЯ СТРАХОВА: СЕНС УКРАЇНСЬКИХ РЕФОРМ – ЖИТИ ВІДПОВІДАЛЬНО ТА ЗГІДНО ЗІ СТАТКАМИ

<http://finance.liga.net/economics/2015/11/23/opinion/45832.htm>

Если рассмотреть Стратегию устойчивого развития "Украина-2020", утвержденную указом президента от 12.01.15 г, можно обнаружить интересный факт: среди 62 реформ и программ развития страны можно отметить налоговую реформу, реформу финансового сектора, реформу рынков капитала, реформу монетарной политики, реформу финансового контроля и бюджетных отношений, реформу государственной службы и оптимизации системы государственных органов, реформу системы социальной защиты, пенсионную реформу.

Часть этих реформ вполне могла бы быть объединена термином "реформа публичных финансов." Но этого не произошло, и что примечательно, в список 10 первоочередных из вышеперечисленных попала только налоговая реформа.

Возможно, ввиду именно этих обстоятельств саму налоговую реформу сопровождает череда критики как со стороны гражданского общества, так и со стороны правительства.

Иногда частичные изменения еще хуже, чем не делать реформ вообще

В данном контексте интересно обратить внимание на комментарии и высказывания, приведенные Виктором Пинзеником (дважды министр финансов, дважды вице-премьер) и Иваном Миклошем (экс-министр финансов, экс-министр экономики Словакии, "отец" словацких реформ) во время лекций по Программе публичных финансов в Киевской школе экономики.

И Иван Миклош, и Виктор Пинзеньк отмечают, что сами по себе ставки налогов не являются проблемой, основной вопрос - сбалансированность бюджета и оптимальность государственных расходов. Для реформы нужно сначала снизить (оптимизировать) государственные расходы, потом снизить ставки. Иван Миклош указал, что ситуация, когда хотят снизить ставки, а снижение расходов - это проблема Минфина - это не реформа, это безответственность. И хотелось бы заметить, что бизнес в Украине не раз сталкивался с ситуациями, когда его настоятельно просили заплатить налоги наперед, потому что из-за приступа "избирательного" законодателя или правительства в бюджете просто не хватало средств.

Иван Миклош также подчеркивал, что реформы тогда дают наибольший результат, когда реализуются комплексно. С этим тяжело спорить - ведь экономический рост невозможен без дерегуляции, равно как и без снижения ставок кредитования, что, в свою очередь, обусловлено реформой финансового сектора и судебной реформой. Отсутствие экономического роста или его падение чревато повышением налогового давления, что Украина проходит в последние два года: повышение рентных ставок, ставок налога на определенных доходы, введение военного и импортного сборов. В этом плане стоит отметить еще одно замечание отца словацких реформ о том, что иногда частичные изменения еще хуже, чем не делать реформ вообще. В определенном смысле в Украине это реформа энергетических тарифов - их частично повысили, но не вывели на достаточный уровень; каждое последующее повышение мультиплицирует недовольство людей, да и последующее повышение как таковое ставится под вопрос очередными популистскими заигрываниями партий. Иван Миклош назвал возрастающий популизм угрозой для Украины.

Вопрос оптимизации бюджета является краеугольным камнем для реформирования страны в целом. И здесь у Украины множество проблем

Еще большей проблемой может быть отсутствие или недостаточность коммуникаций. У людей, как правило, завышенные ожидания, и это нормально. Они хотят позитивных результатов как можно скорее. Именно поэтому Иван Миклош указал, что важно выходить к людям и объяснять, что делается и зачем.

Комментарии Викторы Пинзенька практически вторили озвученному Миклошем. Он также отмечал негатив от затягивания процесса по тарифам, важность коммуникаций - необходимо давать отчет людям, как расходуется бюджет.

Вопрос оптимизации бюджета является краеугольным камнем для реформирования страны в целом. И здесь у Украины множество проблем.

Одна из основных - у нас деньги не следуют за функцией, которую должно определять министерство, ответственное за государственную политику в той или иной сфере. Так, в Украине, например, медицинские учреждения или ВУЗы могут находиться в ведении МВД, Минобороны, Минфина и других, хотя эти министерства не определяют политику государства в области охраны здоровья или образования. Определенный прорыв сделан НБУ - в нем проведен анализ ключевых и неключевых функций и ВУЗы уже переданы Минобразованию.

Другая проблема Украины - неэффективность государственных расходов. Знает ли средний украинец, сколько в Украине академий наук? Боюсь, что нет - а их 6, и все финансируются из государственного бюджета. Расходы на образование и науку составляют 17,5% от общих расходов сводного бюджета.

Глядя на такие данные, возникает вопрос - почему академики или студенты все еще не придумали и не воплотили пути выхода Украины из кризиса?

Долгоиграющая проблема Украины - Нафтогаз, который регулярно продуцировал рост государственного долга. При этом, в конечном итоге за все заплатит потребитель - либо повышением тарифов, либо поднятием налогов, либо "инфляционным налогом", если государство вынуждено будет включить печатный станок.

Кроме того, как отметил Виктор Пинзеньк, в Украине есть ряд "бюджетных бомб", которые могут привести к дальнейшему дефициту государственного бюджета - это замороженная тарифная сетка по оплате труда госслужащих, неупраздненные творения популизма, непроведенные индексации доходов. Все это лишь отсрочивает проблему, но не решает ее.

В Украине есть ряд "бюджетных бомб", которые могут привести к дальнейшему дефициту государственного бюджета

Отдельно хотелось бы остановиться на социальных льготах и специальном обеспечении: в Украине их огромное количество: как в номенклатурном, так и в совокупном количестве. По данным Пинзенька, расходы на социальную защиту составили 26,4% общих расходов сведенного бюджета. При этом возникают обоснованные сомнения, что все нуждающиеся могут ими воспользоваться. Иногда ад украинской бюрократии непреодолим даже для бойцов, прошедших АТО. Де-факто такой административный барьер становится инструментом экономии бюджетных средств.

Нужно согласиться также с выводами Пинзенька о нашей пенсионной системе: ранний выход на пенсию для некоторых категорий работающих, "ускоренный стаж", сохранение ранее начисленных "спецпенсий" - все это атавизмы прошлой номенклатурно-аппаратной системы, не имеющие ничего общего с социальной справедливостью.

Подытоживая, в Украине огромный ворох структурных проблем, скапливающихся годами. И выбор каждый раз будет стоять перед откатом назад либо резким движением вперед. Сможет ли Украина сделать правильный выбор, зависит от политической воли и лидерства. Но это уже, как говорится, совсем другая история.

ЛЕШЕК БАЛЬЦЕРОВИЧ: РАДИКАЛЬНІСТЬ ОЗНАЧАЄ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

<http://gazeta.zn.ua/macrolevel/radikalnost-oznachaet-otvetstvennost-.html>

Внимательно слежу за развитием событий в Украине с момента обретения ею независимости, поскольку считаю этот факт чрезвычайно важным не только для самой Украины, но и для Польши, Европы и всего мира. Я встречался со всеми президентами Украины (кроме Януковича), премьер-министрами, депутатами и, с помощью СМИ, с украинской общественностью. Целью этих многочисленных встреч было поделиться опытом относительно того, какая политика обеспечивает стабильность и быстрое экономическое развитие, а какая вредна для этих целей. Я разделял надежды и разочарования украинцев, связанные с политическими прорывами, в частности с Оранжевой революцией. В 2014 г. сторонники демократии, свободы и верховенства права в Украине снова проявили огромную способность к самоорганизации, смелость и стойкость. Майдан поразил миллиарды людей в мире, в том числе и в Польше. Россия ответила на успех демократического прорыва в Украине военной, экономической и пропагандистской агрессией, которая значительно усложнила положение в стране, но вместе с тем мобилизовала миллионы людей на защиту европейских надежд и независимости Украины. Эти события подкрепили главную идею, которую я пытался донести в ходе трех своих визитов в этом году в Украину и хочу выразить в этой статье: национальная цель независимой Украины — стабилизировать экономику и встать на путь быстрого экономического роста. Этой цели можно достичь, если внедрить правильную политику. Во-первых, стабилизация государственных финансов не противоречит экономическому росту. Справедливо и обратное. Это абсолютно необходимо для развития экономики. Фискальный кризис — это кризис роста, он подрывает общественное доверие к власти. Радикальная экономическая программа, которую я реализовал в Польше в начале 90-х годов прошлого столетия, состояла из жесткой фискальной консолидации (то есть радикального сокращения бюджетных расходов) и массивной либерализации, включавшей открытость для Запада и уничтожение большинства монополий. "Радикальность" в Польше означала фискальную ответственность. Украина многого достигла на пути к фискальной консолидации, но эта работа далека от завершения. Отношение государственного долга к ВВП (90%) очень высокое. Бюджетный дефицит тоже еще большой, несмотря на героические усилия Министерства финансов и всего правительства. Необходима дальнейшая консолидация. В такой ситуации любая политика, ставящая под угрозу хрупкую фискальную стабильность, будет вопиющей фискальной безответственностью. "Радикальность" должна означать стабилизацию государственных финансов (а также банковского сектора и валюты) и ускорение реформ, которые устранят политические вмешательства в экономику, служащие интересам очень узких групп. Только таким образом можно улучшить климат для честного бизнеса и ускорить экономический рост и создание рабочих мест. На Западе есть как друзья Украины, так и те, кто относится к ней скептически. Последние или являются неприкрытыми русофилами, или хотят вернуться к прежним отношениям с Россией. Они радуются любым неудачам Украины, подтверждающим их позицию, подчеркивая: "Мы же вам говорили, Украина — это безнадежный случай!". Глубоко убежден, что у Украины есть большие шансы на успех. Но чрезвычайно важно, чтобы Украина доказала, что скептики ошибаются, и предоставила своим друзьям фактические аргументы, то есть правильную политику. Для этого необходимо избегать политических ошибок и ускорить экономическую стабилизацию и реформы. На этом стратегическом фоне я хочу затронуть очень важную тему — налоговую реформу. Любая ответственная и профессиональная налоговая реформа должна отвечать нескольким условиям: — Она должна быть ответственной с фискальной точки зрения. Когда дефицит бюджета еще высокий, как сейчас в Украине, уменьшение бюджетных расходов должно превышать сокращение налоговых поступлений. А устойчивого уменьшения расходов можно достичь только с помощью продуманных реформ, а не простых сокращений, которые могут привести к хаосу. — Она должна устранить главные препятствия для экономического роста, которые кроются в унаследованной налоговой системе. Ее упрощение чрезвычайно важно, особенно в случае Украины. Подобное упрощение означает максимальное сокращение количества налоговых ставок и льгот. Это, в частности, снизит уклонение от уплаты налогов и коррупцию. Кроме того, способствующая росту налоговая реформа должна сосредоточиться на наиболее вредных налогах. В случае Украины складывается впечатление, что таким является налог на фонд заработной платы. Это поможет сократить размер теневой экономики. В завершение, способствующая росту налоговая реформа создаст равные правила игры для всех, благодаря чему доход после налогов будет определяться настоящей работой и предпринимательской деятельностью, а не манипуляциями со сложной налоговой системой. — Она должна удовлетворять потребность в справедливом налогообложении. На самом элементарном уровне это означает, что бедные не должны платить больше налогов, чем богатые. Справедливость налогообложения важна не только с моральной точки зрения, но и для того, чтобы сохранить широкую

поддержку реформ и правительства. Я упомянул только те вопросы, которые считаю стратегическими, не затрагивая технических деталей. Но я читал профессиональные сравнительные анализы альтернативных проектов налоговой реформы, предлагаемые в Украине. Исходя из своего опыта и внимательного прочтения этих анализов, глубоко убежден, что предложение Министерства финансов является единственным, отвечающим стратегическим требованиям к рациональной налоговой реформе. Надеюсь, что именно это предложение будет реализовано, поскольку это обеспечит создание в Украине одной из лучших налоговых систем в Европе, которую мы в Польше сможем взять в качестве примера.

CFO CLUB: ЗАКОНОПРОЕКТ №3630 ВІДПОВІДАЄ ОЧІКУВАННЯМ УКРАЇНСЬКОГО БІЗНЕСУ, ГРОМАДЯН ТА ПОТРЕБАМ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

http://www.cfo-club.org/?page_id=1777

CFO CLUB

15.12.2015

ул. Василенко, 7
оф. 411
г. Киев, 03124
Украина

+38 044 4562345.

club@cfo-club.org

www.cfo-club.org

Міністру фінансів України
Пані Наталії Енн Яресько

Від 14.12.2015р.

Шановна пані Наталіє,

Дозвольте висловити Вам свою повагу від імені членів CFO Club Ukraine.

Протягом останніх 9 місяців ми спостерігаємо численні перипетії навколо теми податкової реформи в Україні. CFO Club Ukraine, який представляє менеджмент найбільших підприємств України, активно слідує за процесом реформування податкового законодавства, тому дозвольте нам висловити свою позицію з цього приводу.

Україна давно потребує реформи податкової системи. Діюча податкова система є несправедливою, непрозорою та містить численні викривлення, котрі відкривають можливості для маніпуляцій з боку податкових органів, ухилення від сплати податків, тим самим створюючи неконкурентні податкові умови для бізнесу.

Окрім того, українська економіка, перебуваючи в глибокій кризі та стані війни, потребує чітких дій щодо стабілізації та формування надійного фундаменту для відновлення та росту.

Внесений на розгляд Верховної Ради урядовий законопроект №3630 «Проект Закону про створення конкурентних умов в оподаткуванні та стимулювання економічної діяльності в Україні» відповідає очікуванням українського бізнесу, громадян та потребам національної економіки.

Пропозиція Уряду є комплексною та логічною – справедливі ставки, зниження оподаткування зарплат, запровадження інвестиційного податкового кредиту, вдосконалення процедури адміністрування податків, - все це дозволить підприємцям набути впевненості задля виходу з тіні та планування стратегій для розвитку. А поступове зниження ставок та запропонований мораторій на внесення змін до Податкового кодексу стануть суттєвим кроком для поштовху розвитку підприємництва.

Сподіваємось, урядовий законопроект №3630 «Проект Закону про створення конкурентних умов в оподаткуванні та стимулювання економічної діяльності в Україні» буде проголосований у Верховній Раді та вступить в дію вже з 2016 року.

З повагою,
керуючий CFO Club Ukraine

Корчинський Вадим

БУКМЕКЕРИ: ЛЕГАЛІЗАЦІЯ ГРАЛЬНОГО БІЗНЕСУ ДОЗВОЛИТЬ СТВОРИТИ ЖИТТЄЗДАТНИЙ ТА КОНКУРЕНТНИЙ РИНОК ГРАЛЬНИХ АВТОМАТІВ

Громадська організація
«Всеукраїнський союз розвитку букмекерства»

Код ЄДРПОУ 39244206
Адреса: 02140, м. Київ,
проспект Бажана, 14 А
www.vsrbb.org

Голові Комітету Верховної Ради України
з питань податкової та митної політики,
Народному депутату України
Н. П. Южаніній

Народним депутатам України,
Членам Комітету Верховної Ради України
з питань податкової та митної політики

№ 2-16/12/15 від 16 грудня 2015 року

Щодо проекту Закону України «Про детінізацію ринку азартних ігор та забезпечення доходами бюджету з метою виконання соціальних зобов'язань» (реєстр. № 3632)

Шановна Ніно Петрівно та Народні депутати України!

У рамках законодавчого пакету щодо Державного бюджету України на 2016 рік Кабінет Міністрів України вніс на розгляд Верховної Ради України проект Закону України «Про детінізацію ринку азартних ігор та забезпечення доходами бюджету з метою виконання соціальних зобов'язань» (реєстр. № 3632).

Нам приємно відзначити, що розробка цього законопроекту здійснювалася Міністерством фінансів України у ході відкритого діалогу з галузевими асоціаціями грального бізнесу, потенційними вітчизняними та іноземними інвесторами, що постійно тривав від весни 2014 року. Цей діалог з бізнесом дозволив Уряду розробити законопроект, що в цілому відповідає сучасним європейським стандартам регулювання сфери азартних ігор.

Прийняття Верховною Радою України законопроекту дозволить досягти суспільно важливих цілей:

- усунути джерело потужного корупційного тиску на органи МВС, прокуратури, фіскальних органів з боку тіньового ринку азартних ігор, що є принципово важливим в умовах побудови нових правоохоронних органів, а також виконання Україною домовленостей в рамках безвізового діалогу з ЄС;
- наповнити державний бюджет податковими надходженнями від грального бізнесу (Уряд планує отримати 5 млрд грн вже у 2016 році), що сприятиме підтриманню

існуючого рівня соціальних гарантій в умовах дотримання погодженого з МВФ розміру дефіциту Держбюджету та скорочення надходжень в результаті податкової реформи;

- захистити інтереси вразливих категорій громадян (неповнолітні, лудомани) від втягнення в азартні ігри, а також інтереси гравців, які матимуть право розраховувати на захист держави;
- вивести гральні послуги з тіні, в результаті чого буде припинено відтік коштів українських гравців за кордон, натомість у гральний бізнес України очікується прихід потужних іноземних інвесторів; крім того, легальний гральний бізнес сприятиме державі в боротьбі з нелегальним ринком;
- виконати зобов'язання України за Угодою про асоціацію з наближення свого законодавства до директиви ЄС у сфері боротьби з відмиванням коштів, яка передбачає, що надавачі гральних послуг «повинні бути регульованими» та щодо них «компетентні органи влади повинні мати посилені наглядові повноваження»;
- створити від десяти тисяч легальних робочих місць у сфері грального бізнесу;
- надати поштовх галузям економіки, пов'язаним з легальним ринком гральних послуг, – готельному бізнесу, сфері туризму, професійному спорту, конярству та іподромам, ЗМІ і рекламному ринку.

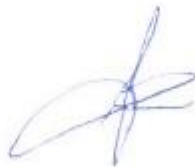
Незважаючи на очевидні позитивні наслідки від прийняття законопроекту № 3632, в окремих ЗМІ наразі розгорнута кампанія проти легалізації азартних ігор в Україні. На наше переконання, ця кампанія має популістський характер, спрямована на маніпуляцію громадською думкою та прикриває корупційні інтереси тіньового грального бізнесу та офшорних компаній, до яких нещодавно були застосовані обмеження та заборони згідно з Законом України «Про санкції».

Всеукраїнський союз розвитку букмекерства вітає політично відповідальний намір Уряду України легалізувати азартні ігри в Україні та закликає Вас і Ваших колег по депутатським фракціям, які Ви очолюєте, надати йому підтримку. Ваше голосування за урядовий законопроект продемонструє українському суспільству та міжнародним партнерам нашої країни єдність проурядової коаліції, що рішуче проводить євроінтеграційні реформи, відповідно до Спільної заяви Президента України, Прем'єр-міністра України та Голови Верховної Ради України від 15 грудня 2015 року.

Прийняття Закону «Про детінізацію ринку азартних ігор та забезпечення доходами бюджету з метою виконання соціальних зобов'язань», доповнене встановленням оптимального рівня оподаткування грального бізнесу, дозволить створити життєздатний та конкурентний ринок гральних послуг в Україні, а також забезпечити значні податкові надходження до Державного бюджету вже у 2016 році.

Сподіваємось на співпрацю у вищевказаному напрямку.

Генеральний директор

/Л.В. Сергієнко/

КЛУБ HOTELIERO ПІДТРИМУЄ УРЯДОВІ ІНІЦІАТИВИ ЩОДО ЛЕГАЛІЗАЦІЇ ГРАЛЬНОГО БІЗНЕСУ ТА СПРАВЛЯННЯ ТУРИСТИЧНОГО ЗБОРУ

Міністру фінансів України
Наталії Енн Ярецько

Клуб Hoteliero підтримує урядові ініціативи щодо легалізації грального бізнесу та справляння туристичного збору

Аналіз внесеного на розгляд Верховної Ради урядового пакету законопроектів щодо податкової реформи дозволяє зробити попередні оцінки щодо її впливу на розвиток туристичного потенціалу нашої держави.

Проект Закону № 3632 «Про детінізацію ринку азартних ігор та забезпечення доходами бюджету з метою виконання соціальних зобов'язань», котрий внесений Урядом разом зі змінами до Податкового законодавства, передбачає комплексне регулювання всіх азартних ігор: лотереї, букмекерської діяльності, ігор казино.

Прийняття зазначеного законопроекту дозволить Україні залучити іноземні компанії та інвестиції, збільшити кількість робочих місць, захистити права громадян завдяки принципу «відповідальної гри», та збільшити надходження до Державного бюджету. Не менш важливим є повернення у правове поле учасників азартного ринку, котрі протягом останніх 5 років працюють підпільно.

До того ж, проект закону врегульовує діяльність казино в Україні, дозволяючи азартні ігри в казино виключно у готелях рівня не нижче 4* та міжнародних аеропортах. На нашу думку, запропоновані норми сприятимуть розвитку в'їзного туризму в Україні.

Запропоновані в законопроектах норми в частині запровадження туристичного збору та направлення коштів до спеціального фонду при місцевих бюджетах. Ця норма є прогресивною новацією, оскільки акумулювання коштів на рівні місцевих бюджетів дозволить розвивати туристичну привабливість регіонів.

Прийняття пакету законопроектів щодо податкової реформи необхідний крок для всього туристичного ринку – це дозволить зменшити часту тіньового бізнесу, створить рівні умови для всіх учасників та матиме позитивний вплив на розвиток галузі в цілому.

Генеральний директор
Скіп'ян А.І.

вул. Семена Склярекно, 7, Київ, Україна, 04073 || +38 044 228 73 10 || www.hoteliero.ua

УКРАЇНСЬКИЙ ЦЕНТР КОНТРОЛЮ НАД ТЮТЮНОМ ПІДТРИМУЄ ПРОПОЗИЦІЇ МІНФІНУ ЩОДО ЗРОСТАННЯ АКЦИЗІВ НА ТЮТЮНОВІ ВИРОБИ

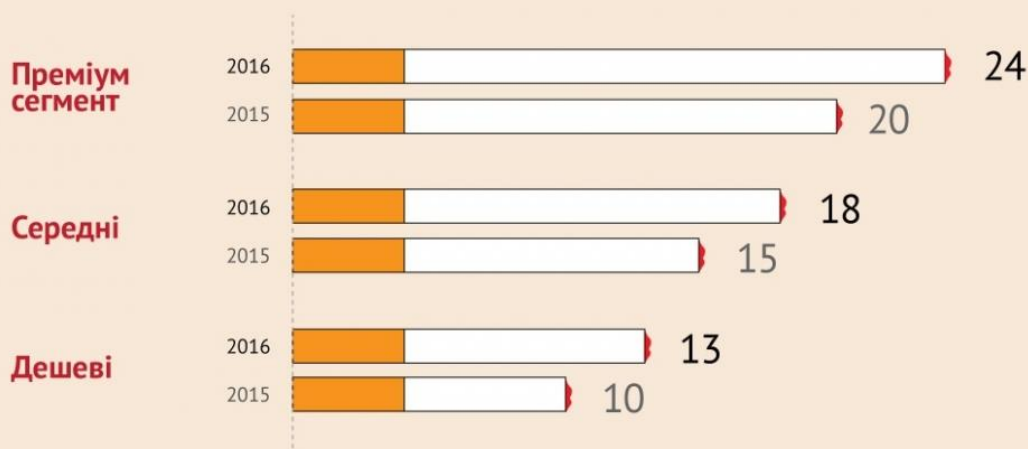
<http://tobaccocontrol.org.ua/novini/akcizi-na-tyutyun-shcho-proponuie-minfin-i-yak-ce-vpline-na-cinu-sigaret>

Український центр контролю над тютюном провів аналіз пропозицій Мінфіну щодо оподаткування тютюнових виробів. Як заявила Міністр фінансів Н. Ярецько, специфічну ставку акцизу планують збільшити на **40%**. Раніше Мінфін пропонував підвищити цю ставку на **26,7%**. Експерти вітають зростання податків на сигарети, що має призвести до їхнього подорожчання.

У той же час, запропоноване підвищення акцизу на тютюн з 2016 р. буде навіть нижчим за очікуваний річний рівень інфляції, який за січень-серпень 2015 р. вже складає 38,2%. Наразі на всі сигарети дешевші, ніж 15,40 гривень за пачку, ставка акцизу складає 6,08 гривень. На найдорожчі сигарети ставка акцизу лише на 1 гривню вища. Зростання акцизу на 40% означає, що мінімальна ставка акцизу на пачку сигарет зросте на 2,43 грн – до 8,51 грн за пачку. Із урахуванням ПДВ ціна має зрости на 2,84 гривні на дешеві сигарети, а загалом – приблизно на 3 гривні. Середня ціна пачки сигарет в 2015 році становить приблизно 15 гривень, зростання податку на 3 гривні означає зростання ціни на 20%.

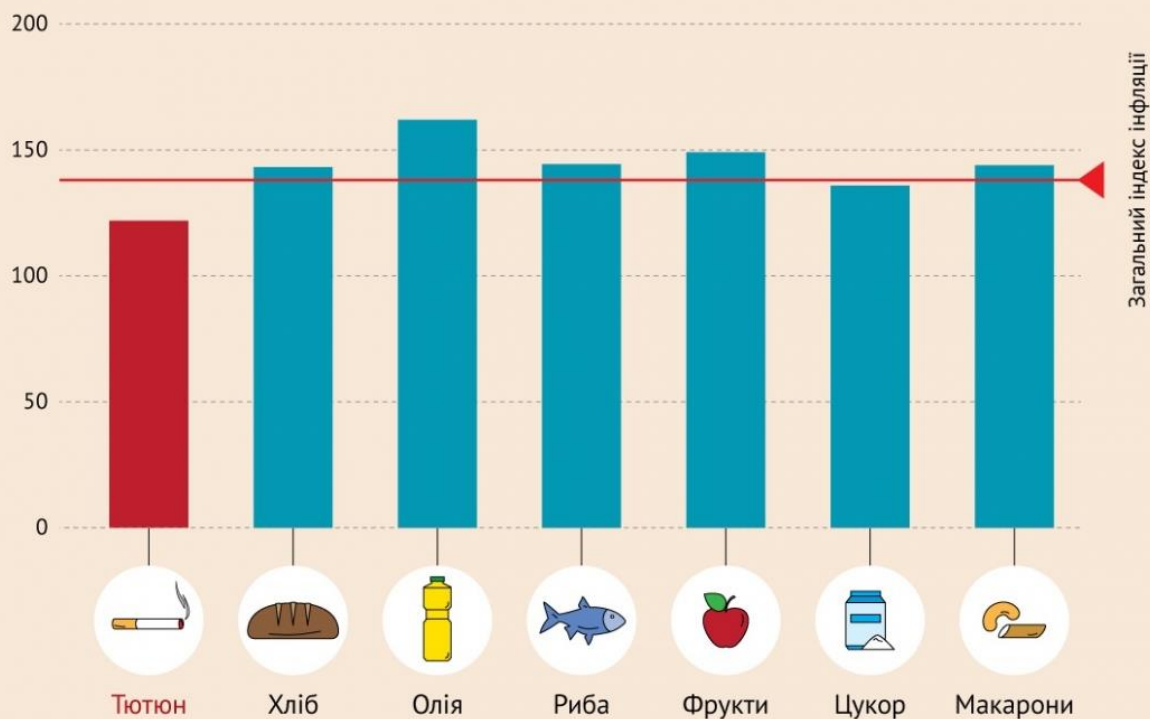
Ціни на сигарети* за умови 40% підвищення акцизів у 2016 р.

* – грн за пачку

У січні-серпні 2015 р. ціни на тютюнові вироби, за даними Держстату, зросли на 22%. Таким чином, запропоноване зростання акцизів дозволить підвищити ціни на сигарети лише до очікуваного рівня інфляції в 2015 році. Якщо проаналізувати індекс споживчих цін на деякі продукти споживчого кошику, то можна побачити, що їхня ціна зростала активніше, ніж на тютюн. Індекс інфляції за деякими категоріями товарів в січні-серпні 2015 р. був наступний: **хліб – 143,3%, олія – 162,1%, риба – 144,5%, а на тютюн – 122%**.

За вісім місяців 2015 року продукти подорожчали більше, ніж сигарети (%)

Дані: Індекс інфляції за категоріями товарів <http://index.minfin.com.ua/index/infl/>, станом на січень–серпень 2015 р.

Міністерство фінансів задекларувало мету приведення ставок акцизів на тютюнові вироби до мінімального європейського рівня згідно зі **статтею 352 Угоди про асоціацію між Україною та ЄС**. Ця стаття передбачає співробітництво у боротьбі з контрабандою підакцизних товарів і, зокрема, включає «поступове наближення акцизних ставок на тютюнові вироби». Наразі мінімальна ставка акцизу в країнах ЄС складає **90 євро за 1000 шт.** Після підвищення акцизу на 40% у 2016 р. Україна досягне рівня 17 євро (426 грн.) за 1000 штук за теперішнім курсом. Зараз в Україні мінімальна ставка акцизу на 1000 сигарет становить **304,11 грн. (13 євро)**.

Мінфін також пропонує щорічне зростання ставки податку на тютюн з 2017 - 2020 рр. на 7%. Експерти вважають, що такий показник не зможе забезпечити гармонізацію акцизів на тютюн із країнами ЄС навіть у довгостроковій перспективі (у 2020 р. ставка акцизу буде тільки 558,4 грн, або 22,3 євро на 1000 шт.). Такими темпами Україна досягне рівня 90 євро (2250 грн на 1000 шт.) лише через 25 років.

За дослідженням «Вплив зміни акцизних ставок на тютюнові вироби на деякі економічні та соціальні показники в контексті Угоди про Асоціацію з ЄС» (грудень 2014 р.), Україна зможе наблизити акцизні ставки на тютюнові вироби до рівнів країн ЄС за умови підвищення специфічної акцизної ставки щорічно на **30%**, починаючи з 2015 р. У такому разі необхідна ставка 90 євро буде досягнута в 2021 р. при курсі 19,6 грн за євро.

Постійне підвищення акцизів на тютюн є суспільно важливим фактором, котрий описаний у міжнародному договорі - Рамковій конвенції ВООЗ із боротьби проти тютюну, яку ратифікували 180 країн, у тому числі й Україна. Стаття 6 РКБТ говорить, що цінові та податкові заходи є ефективними інструментами у сфері скорочення вживання тютюну різними групами населення, особливо молоддю.

Досвід України минулих років переконливо показує, що суттєве зростання акцизів на тютюнові вироби є вигідним як для здоров'я населення, так і для державного бюджету. Протягом 2008-2014 рр. середня ставка акцизу на пачку сигарет зросла у 12 разів, завдяки чому поширеність куріння в Україні, за даними опитувань Держстату, скоротилася на 18%, а надходження до Державного бюджету зросли з 3,5 млрд у 2008 році до 18,1 млрд гривень у 2014 році, при скороченні реалізації сигарет в ці роки з 124 млрд шт. до 74 млрд шт. сигарет.

Підвищення акцизів є гарантованим джерелом наповнення Держбюджету. Завдяки підвищенню ставки акцизу у липні та вересні 2014 р. (загалом на 30%) в січні-липні 2015 р. тютюнові акцизи принесли в бюджет 12 млрд грн, на 21 % більше ніж рік тому, при скороченні обсягів реалізації сигарет.

Протягом 2015 року бюджет має отримати від тютюнових акцизів більше 20 млрд грн. **Досвід минулих років свідчить, що зростання акцизу на 40% має збільшити ціни приблизно на 20%, що зменшить їхню реалізацію не більш ніж на 10%.** Відповідно в 2016 р. доходи бюджету мають скласти $20 \text{ млрд} * 0,9 \text{ (ринок)} * 1,4 \text{ (акциз)} = 25 \text{ млрд}$ гривень – на 5 млрд більше, ніж в 2015 р.

Український центр контролю над тютюном підтримує пропозицій Мінфіну щодо зростання акцизів на тютюнові вироби на 40%, як крок у правильному напрямку, хоча і дуже малий. **Закликаємо уряд розробити реальну програму зростання тютюнових виробів до 2020 р., яка відповідатиме положенням Угоди про асоціацію з ЄС щодо гармонізації акцизів.**